

ZÁGONI ATTILA

SÁNTA PEGAZUS

(Humoreszkek, paródiák)

TARTALOM

A bigonya
Vurstli
Gimbelem, gombolom
Kadarka, badarka
A nyalka kéményseprő
A lóláb
Krimi
Zöld Fül
A karmester
Zörög a kocsi
Alvó meszesgödör
Kottából gurguláznak
Arany-láz
Adonyi Nagy Mária
Bágyoni Szabó István
Bölöni Domokos
Egyed Péter
Farkas Árpád
Ferenczes István
Fodor Sándor

Gáll Ernő
Gellért Sándor
Hajdú Győző
Jánky Béla
Kántor Lajos
Kiss Jenő
Kovács András Ferenc
Létay Lajos
Markó Béla
Márki Zoltán
Molnár Gusztáv
Mózes Attila
Nikolász Spekulász
P. Lengyel József
Szabó Gyula
Szász János
Szilágyi Júlia
Veress Dániel
Veress Zoltán

A bigonya

Tücsi, a hároméves kisfiú nem is sejtette, mekkora lavinát indít el azzal az ártatlan szóval, hogy bigonya. Eleinte szüleinek sem tűnt fel semmi rendkívüli, mindössze annyit vettek észre, hogy egyre gyakrabban emlegeti a varázslatos szót. Egy idő után úgy hozzátartozott életéhez, mint a délutáni hájcsikálás meg a tejbegríz.

- Én most megfogom ezt a bigonyát, és betecem a zsebembe - mondotta Tücsi, és ökölbe szorított kezét nadrágzsebébe süllyesztette.

A szülők boldogan néztek össze: megvan a bigonya. A Tücsi zsebében végre fény derül kilétére, milétére. Egymást megelőzve rohantak gyermekükhöz, valósággal rávetették magukat bigonyás zsebére.

Nem volt benne semmi... Tücsi rejtélyesen mosolygott:

- Elment a bigonya, elrepült...

- Elrepült? - töprengtek szülei. - Akkor biztosan szúnyog vagy muslinca lesz - könnyebbültek meg. - Az tényleg pici, meg repül is.

Örömük nem tartott sokáig. Tücsi naponta többször is emlegette bigonyáját, de a szöveg-környezetből nem lehetett kihámozni, mire gondol.

- Most kettévágom a bigonyát és megeszem - jelentette ki egyszer határozottan.

- Jaj, ne tedd azt, Tücsi! Még maláriát kapsz - szólt rá az édesanyja.

- Hogyan kapna maláriát? Hiszen kiderült már, hogy a bigonya nem szúnyog. Különben is, nem a jó étvággal elfogyasztott szúnyogok terjesztik a maláriát, hanem azok, amelyek nem kerültek terítékre - bölcsekedett az apa.

De ettől nem lettek nyugodtabbak. A bigonya személyazonossága továbbra is hétepcsés titok maradt. Döbbenet tapasztalták, hogy okosnak tartott kisfiúk bigonya nélkül nem hajlandó enni, aludni; még sétálni is magával viszi. Úgy is mondhatnók, bigonya nélkül még bigonyálni sem akart.

Döntöttek. Elviszik Tücsit a pszichológushoz.

A lélekbúvár megkeseredett, morcos agglegény volt, a környékbeli gyermekeket pálcával régulázta meg, ha sikerült elkapnia őket apróbb csínytevések közben.

Miután Tücsi szülei előadták aggályaikat, a tudósnak álcázott füstös múmia vaskos lexi-konokat szedett le a polcról, és mindeniket a *b* betűnél ütötte fel. Nyilván a bigonya szót kereste bennük, de úgy, hogy Tücsi szülei ne fogjanak gyanút.

- Aggodalmuk nem egészen alaptalan - bökte ki a hasztalan keresgélés után. - A mélylélektan számtalan olyan esetet ismer, amikor a kondicionált koncentrációban megnyilvánuló szukcesszív kontrasztok nem éppen felületi tényezőkre vezethetők vissza...

- Szóval a bigonya nem más, mint tényező - könnyebbült meg a mama.

- Csak mibenlételeg, de funkcionalitása és emocionalitása szerint hangulatiságnak is tekinthető.

- Tehát? - türelmetlenkedett a papa.

- Elokvens példákat hozhatnék fel a kriminálpszichológia területéről. Mert a fiatakorúak bűnözése...

- Csak nem gondolja, hogy betörő lesz a fiunk? - méltatlankodtak a szülők.

- Nem tényleges betörő, csak potenciális.

- Attól a fránya bigonyától tért volna le a jó útról? - sopánkodott a mama.

- Ne bántsuk a gyermek bigonyáját! - enyhült meg a tudós. - Lehet, hogy mindössze két szó felcseréléséről van szó. Amint az köztudott, a kéregalatti rendszerben foglal helyet a burgonya, a kéregfölöttiben a bigonya. Mi most szépen megkíséréljük kicserélni a kettőt.

- Fájdalommentesen? - aggódott a mama.

- Természetesen, ma már csakis úgy dolgozunk - mondotta a lélektudor, és fülön ragadta Tücsit. - Kisfiam, mondd szépen a bácsinak, hogy burgonya!

- Bigonya! - vágta ki Tücsi.

- Mondd, édesem, hogy burgonya, mert úgy elnászpángollak, hogy megemlegeted!

- Bigonya! - kiáltotta a gyermek dacosan, és dobantott hozzá.

- Azt ajánlom, vigyék el a gyermeket a logopédushoz - adta meg magát az idős tudós. - Az majd megtanítja móresre. A helyes hangképzésre. Most már nyilvánvaló, hogy a burgonyára gondol, de tökéletlenül képezi a hangokat, és bigonya lesz belőle.

- No de a burgonya nem repül. A Tücsi „bogara” viszont szárnyal - jegyezte meg a papa.

- Igen, de a burgonya-bigonyát valóban ketté lehet vágni és meg lehet enni - vetette ellen az asszony.

A füstben pácolt tudósnak nem volt több türelme hozzájuk, a három szólamban bigonyázó családot kituszkolta az ajtón.

*

A logopédus pöszén beszélt, és feltűnően raccsolt. Egészen lent, valamelyik félreeső hörgőben képezhette a hangokat, torkában csak bádogos zörejezést hallott. Nem tétozódott, nyomban kezelésbe vette Tücsit.

- Mondd, fiam, hogy buhrgonya!

- Bigonya!

- Jó, akkor mondd azt, hogy khrumpli!

- Bi-go-nya! - tagolta Tücsi a szót a gyengébbek kedvéért.

- Hreménytelen eset - fordult a szülőkhöz a helyes hangképzés doktora, őszinte sajnálkozással.

- Az lesz a legjobb, ha visszajönnek egy év múlva, hátha elnövi akkorrá a bigonyáját.

- Ha elnövi, minek jöjjünk vissza? - lepődtek meg a szülők.

- Mehrt van baj még a khréta köhrül. A szép, tiszta beszédig hosszú az út és hrögös.

*

Tücsi szülei már csak az idő orvoslásában reménykedtek. Gyakran vitték a gyermeket társaságba, hadd felejtse a bigonyáját. De nem ment ki a fejéből. Sőt, varázslatos bigonyájával mindenkit levett a lábáról. Nem volt olyan szomszéd, ismerős, akinek szókincsébe ne lopózott volna be az alattomos szó.

Béla, a család barátja hegedült. De csak addig, amíg meg nem ismerkedett Tücsivel. Utána már bigonyált a filharmóniánál. És nemcsak ő, az egész zenekar. Zsóka, a Béla felesége, régebb zongorázott. Egy idő után bigonyálni kezdett ugyanazokon a billentyűkön, és zongorahangoló helyett bigonyahangolót keresett.

*

A bigonya járványként terjedt a városban, és beszivárgott mindenik nyelvi rétegbe. Állítólag még a nehézgépgyárban is bigonyáltak, legalábbis ebédszünetben. A diákok már-már rajongtak az új szóért, akinek nem volt bár egyetlen bigonyája, nem is számított igazi diáknak. És ilyen közmondásokat lehetett hallani: „Mutasd meg a bigonyádat, megmondom, ki vagy!” „Madarat tolláról, embert bigonyájáról”, „Addig nyújtózkodj, amíg a bigonyád ér...”

Az újságban apróhirdetés jelent meg: „Alig használt, jó karban lévő bigonyámat eladnám igényesnek...” A vevő kigyalogolt a város szélére, és hosszú keresgélés után rátalált a bigonyás hirdetés feladójára. Községes magnót ajánlott az neki.

- De uram, ez tucatmagnó - méltatlankodott a kuncaft.

- Ez? Nézze meg, uram, alaposan. Ez bigonyás magnó. A legújabb...

- A tranzistorok is bigonyálva vannak? - érdeklődött a vevő némi töprengés után.

- Azok pláne, japán bigonyával - válaszolta a magnós szemrebbenés nélkül, és nemsokára megkötötték a vásárt.

Jelent meg más jellegű hirdetés is a lapokban: „Jól szituált, művészetrajongó, magányos férfi bigonyás hölgy ismeretségét keresi házasság céljából. Válaszleveleket a szerkesztőségbe »Egy bigonya nem bigonya« jeligére.”

Az egész város a bigonyáról beszélt. Szemináriumon a diákok, igaz, a gólyák, a professzornak szögezték a kérdést:

- Tessék mondani, tulajdonképpen mi is az a bigonya?

Az öszülő professzor hümmögött, szakállát simogatva töprengett, majd zavarba jött, mint egy kisdíák.

- De facto... a tudomány mai állása szerint a bigonya pontos meghatározhatósága kérdéses. Aligha kérdőjelezhető meg viszont az, hogy minden bigonya újabb csapás a kapitalizmusra.

Csapás? Akkor a bigonya fegyver. De hátha csak jelszó? Vagy viselkedésmód? Ha léteznek csövesek, miért ne lehetnének bigonyások?

- Micikém, én is láttam a minap vagy hat bigonyást - szólt át bizalmasan az egyik ablakban könyöklő vénasszony a szomszédjának.

- Tényleg? - jött tűzbe a másik. - És hogyan néztek ki? Hosszú a hajuk?

- Dehogy. Pontosan olyanok, mint a többi fiatal.

- Akkor honnan tudja, hogy tényleg bigonyások?

- Látszott, hogy egy húron pendülnek.

- Pendültek? Szóval gitároztak?

- Nem, csak hahotáztak. Az egyik mondott valamit, a többi felnyerített.

- De hátha csak viccet mondott?

- Az lehet, de csakis bigonyás vicc lehetett.

- Vagyis rejtjeles?

- Rejtjeles? A fene tudja. Mindenesetre én nem akarok erről a témáról többet beszélni. Még bajba keveredem.

Rendőrök közeledtek, kutyaikkal indultak a szokásos esti őrzőjáratra.

- Na látja? Már nyomoznak utánuk. Feküdjön le gyorsan!

A két, utcára nyíló ablak szinte egyszerre csapódott be.

*

A vélemények erősen megoszlottak. Volt, aki azt gondolta, hogy a bigonya elvont fogalom. Más úgy vélte, árucikk. Vagy hiánycikk, mert az a kettő ötvözete. Ennek az okfejtésnek is volt némi alapja. Az egyik járókelő megszédült, nekitámaszkodott egy nagy áruház kirakatának. Percek múltán sor kígyózott mögötte. Nemsokára teherkocsi fékezett az üzlet előtt, ládákban árut hordtak be.

- Citrom? - érdeklődött valaki a sor végéről.

- Dehogy! Bigonya.

- Importból való? - kérdezte egy jól öltözött úr.

- Persze, írja is a ládán, hogy „net weight”.

- Akkor az nem igazi bigonya, csak bigonyapótló - legyintett a jólöltözött, és kiállt a sorból.

*

Az ehhez hasonló epizódok még ködösebbé tették a szó jelentését. Az ifjúsági klubok éber vezetői, nem kívánt külső hatásra gyanakodva, nevelő célzatú előadásokat szerveztek. Tudósok, neves szakemberek, élsportolók léptek a pulpitusra, hogy kifejtsék nézeteiket. Az előadások jó részének már a címe is óvatosságra intett. Az egyik neves orvos „A bigonya és a gyomorfekély” címmel értekezett, az agrármérnök azt ecsetelte, hogy a bigonya kerékkötője a tejtermelésnek. A néprajzos hangsúlyozta, hogy „csak tiszta forrásból szabad inni bigonyát!”, az élsportoló pedig kijelentette, hogy „Bigonyát ettem, bajnok lettem”.

A fejtegetések tartalmilag olykor ellentmondtak egymásnak, de végül is nem az volt a lényeg, hanem hogy az ifjúság a bigonya csepülését és magasztalását hallgatva hasznosan töltse idejét. Hogy ne legyen alkalma a tényleges bigonyázásra.

Az egész város a bigonyával kelt, feküdt, azért lelkesedett, vagy attól rettegett. A bigonyát, amit kieresztettek a palackból, nem lehetett visszaparancsolni. Tücsi viszont időközben teljesen megfélemedezett a szóról. Azazhogy majdnem... Mert egy szép őszi napon faluról felutazott hozzájuk a nótás kedvű nagyapa.

Egyik szomorkás, levélhullásos délután a térdére ültette kis unokáját, és szép bariton hangon énekelni kezdte:

- Bizony, bizony, egy szép napon kopog az ősz az ablakon...

Tücsi cérnahanon próbálta utánozni:

- Bigony, bigony, egy szép napon...

- Megvan a bigonya, megvan! - ujjongtak a szülők.

Ezt követően nyomban kitárult a szemben lakó szomszéd ablaka.

- Én végig sejtettem, hogy ezek feketéznek a bigonyával - mondotta nagyképűen a berett-sapkás. - Hallottad? Azt kiáltották: megvan...

- Láttad? Az öregember hordja be faluról a csíkos átalvetőben - suttogta sejtelmesen a felesége.

A sárga irigység beszélt belőlük.

Vagy ahogy Tücsi mondotta volna: a sárga bigonya.

Vurstli

Úrutas lettem, mit szaporítsam a szót? - kezdhethném a plágiumízű, lezser kijelentéssel, de igenis szaporítanom kell, mert az érdem nem csupán az enyém. Osztozom benne családom felnőtt tagjaival, akik megkérdezték: „Nem vinnéd el a gyermeket a vurstliba?”, sőt a sikerben benne van a kisfiam keze is, főleg az, amellyel megragadta az enyémet, és el sem engedte, amíg a vásári sokadalomba nem értünk.

Utazás 2000-ben a Holdig s vissza, potom hat lejért, olvasom a jegypénztár oldalán, s nyomban jogos fölényérzettel gondolok azokra a mágnásokra, akik megkuporgatott millióikkal a tengerentúli űrközpontot ostromolják, hogy az első holdutazások valamelyikére, évtizedek múlva, helyet szorítsanak nekik.

Szó, ami szó, ostromról itt is lehet beszélni, de hát mi hozzászoktunk; várak, várrendszerek egész sora bizonyítja, hogy nálunk a nagy népi tolongások mondhatni menetrendszerűen követték egymást. Ezúttal az Apollo-17 (Turbo Jet) nevű csillogó-villogó rakétát ostromoljuk, nemre, fajra és a feljutási lehetőségeket illető meggyőződésre való tekintet nélkül.

Én már az első pillanatban mindkét lábfejemem érzem a nehézkedési erőt, de nem azt az értéket, amely az idejétmúlt iskoláskönyvekből kiolvasható, hanem a hetven-nyolcvan kilót, attól függően, hogy a népvándorlás meg-megújuló hulláma kit sodor a közelembe.

A közelharc akkor csitul valamelyest, amikor beszorulunk a rakétának támasztott lépcső két korlátja közé. Itt nyílik alkalmam arra, hogy közelebből is szemügyre vegyem az Apolló nevezetű karcsúsított égi taligát. Az orra vörösen izzik, a hátulján tüzet okád (vagy legalábbis piros fényt), egyszóval valóban hasonlít egy igazi rakétára, engem azonban fölöttebb aggaszt, hogy igen be van ékelve a park dús lombú fái közé. Vagy az ágak közt bujkálva fog landolni, vagy pedig kitepi a föléje boruló lomblevelűt, és családfánkat (mert hiszen egyetlen nagy család vagyunk, nem?) egészen a Holdig tolja maga előtt.

Kisfiam megnyugtat, azt mondja, az űrparancsnok mindent elintéz. És neki van igaza, lám, máris kezeli a jegyünket, némelyiket elhasítva, az épebbeket pedig eltéve szűkebb időkre, hogy más úrutasok is kaphassanak belőle. Helyet foglalunk, és megkezdődik a visszaszámlálás: a többszörösen napbarnított parancsnok visszafelé megszámlolja, hányan vagyunk és hányan lehetnénk, ha nem kellene tartania az ellenőrök rapszodikusán megújuló szigorától.

Utána leül, bekapcsolja a masinériát, amely himbálja a rakétát és vetíti a képeket. A himbálás (értsd: úrutazás) mondhatni egyhangú, hol jobbra dőlünk, hol balra, de csak annyira, hogy ne csússzunk le a székről, az űrrandevúra vágyó szerelmespárok szája pedig egymásról. A kép már nem ennyire monoton, jó ideig egymásba mosódó, színes csíkokat látunk, és nehezen dönthető el, hogy ez a huszadik századi technika vívmánya, vagy pedig egy falusi asszony háziszóttos szőnyege permetező repülőről filmezve.

Végre, megpillantjuk a Holdat. Igaz, örömünk korai, mert az űr tele van ádáz lelkű kalózokkal, akik még a súlytalanság áldatlan állapotában sem férnek a bőrükben. Mit tehet ilyenkor a békés, egymás mellett repülésre vágyó földlakó? Kíméletlenül kinyírja őket. A rakéta zúg, bög, bőmből, egy olasz haditudósító hadarva közvetíti a nagy űrcsatát, fáradt kapitányunk csak nagy ritkán reccsen bele, de akkor a lényegre szorítkozik: - Fájer, fájer! - üvölti a mikrofonba.

És mi lövünk, tüzelünk, amíg az ellenséges rakéták mindenike szétrobban, szilánkokra szakad, a gonosz kalózok kozmikus porhüvelyéből pedig más galaxisok felé röppen a lélek.

A zúrkaland után jó érzés újra megpillantani a Földet. Üldözőnk ugyan egyelőre nincs, de én mérget vennék rá, hogy a lepengetett taksáért visszafelé is kijár valami idegbolyhosító kaland. S valóban, a szupertechnika egyszeriben beadja a kulcsot. - Motori blokkátó!!! - hallom a kétségbeejtő kiáltást, s noha olasz tudásom megrekedt a nápolyiszelet pergő ritmusú ropogtatásánál, nem csalódom: valóban bajban vagyunk. Parancsnokunk ezúttal szenvtelen hangon (ki tudja, hányadszor mondja szövegét?) hívja fel figyelmünket a magaslati slamasztikára, és kényszerleszállást javasol.

Hát ez nem fog simán menni, aggódom gyorstalpalású úrutashoz méltóan, amikor megpillantom az alattunk terpeszkedő nagy, sziklás hegységet. Mennyivel emberibb lenne egy miniatűr kényszerleszállás az óceán finoman fodrozó vizébe!

De hát nincs idő morfondírozni, még kevésbé csobbanó helyeket keresni, mert a sziklás hegység egyre közeledik, közeledik, végül pedig - a fizető vendégeknek kijáró csökkentett űrsebességgel - becsapódunk. Újból a Földön vagyunk tehát, az édes anyasziklán, összetörve ugyan, de megfogva nem. Nyílik is már az első ajtó, a leszállás sikerült tehát, és az benne a legnagyobb kunszt, hogy felszállás nélkül szálltunk le.

Fiamra nagy hatással volt az égi kaland. Látni az arcán, hogy teljesen átélte az égi Mohácsot, amelyben kivételesen mi voltunk a törökök. A siker ellenére azonban nehezen nyugszik meg, már most szorongva, izgatottan készül a 2000-ben esedékes útra, amelyen - a bemutató szerint - békés szándékú, civil utasként is kemény űrcsatákban kell állnia a kozmikus sarat.

Nekem pedig eszembe jut a hajdani vurstli, ahol pőfékelő favágógép-motor hajtotta a körhintát, a bódé előtt rongylabdával dobtak a felgúlázott bádogdobozokra, a lövöldében pedig a kakas fél szemét kellett kilőni ahhoz, hogy mindkettővel meglássa a tyúkot. Akkoriban még nem dívott az égi bunyó, a rémségek gépi szimulálása. Akkortájt a csillagokat csak az láthatta egészen közelről, akit itt a Földön páholtak el.

Gimbelem, gombolom

Fiatalember. Egypúpú. Csendesen kérődzik, rágógumis fajta. Fején kalap. Elnyűtt, avas. Zsirtartalma tizenöt százalék. Alatta haj. Kóc-tartalma harminc százalék. Szakállában szalma-török, pelyva, másodosztályú sarjú. Farmer. Alul kirojtozva, felül kibolyhozva. Lovaglófolt, térdelőfolt, gubbasztófolt. Folt hátán folt, tű benne most is van. Biztosítótű. A lábbin zseb, benne kapadohány. Első kapálásból. Hátizsák, hálózsák, bogrács. Fapapucs, kulacs. A kulacsban özönvíz. A vállon japán fényképezőgép...

Nyomában lány. Lányon ing. Kézelő, kézutó, korc, ránc, bojt, rojt, paszomány, bizomány. Az ingen hímzett virágok. Legalább kétágyásnyi. Vállán madárlátta tarisznya, rajta egérrágta lyuk. Csípőjén kaszakupa, benne puder. Nyakán kenderspárga, rajta csipkebogyók. Két adag teába való.

Megérkeznek. Sarokban citera, szájban csutora. A lábbin pityke, a pitykén ityke. Mindössze egyke. Gimbelem, gombolom, a lemezen cimbalom. A bajusz kókadtt, a homlok borong, elsötétül a napkorong. A tálason bokály, egy kazettán Kodály. Szedetesen népi süldő népi szalonnája. Rajta ujjnyi kalocsai. Bugylibicska, inox villa, ecetes tulipánhagyma...

- Vegyenek, no, ha mán gyűttek!

- Kösz. Proszit! Sziasztok, nép!

*

Tisztaszoba. Tiszta reuma. Kényűstös pókháló, gyöngyszemű egerek. Vállfő, asztalfő. Cifrasurc, cifraszűr, cifraködmön, cifrajárom. Cifrajáromban cifraszű. Perceg. Kétszer jobbra, kétszer balra. S közben cifrázza...

A falon Cifra Jancsi, a betyár. Kezében fűtykös, zsebében butykos. Az asztalon butella, a sarokban motolla. Kerepelő, pepecselő, lefetyelő, fűzfasíp, bodzasíp...

Párnacsúp, pártacsúp,urgyácsúp. Surgyévászon, cérnáváson, kanáváson. Keresztkoma, keresztgyermek, keresztzem. A falon keresztút. („Megállok a keresztútnál...”) Kint kalandgyák, bent kelengyék. („Valódi, tősgyökeres, muszuj megnézni!”) Fersing, alsing, vájling, tréning...

- Jé, ez mind kender?

- Kender és len.

- Len? Valódi goblen?

- Csak ez goblen. A laska már vagdalásos. Van egy kancsi szomszédunk, az keresztzemes.

- Fant! Lefényképezhetem? Van fényszűrőm...

- Úgy tudom, neki csak laskaszűrője van. Cserép...

*

Tisztatornác. Levélajtó, szakajtó. Lajtorja, kasornya, cikornya. Tornácfája, szomszédfája, kutya fája! Csuhé, bivalybab, ökörszem, tyúkszem, importált máxem. Gereben, héhelő, mángorló, kóbor ló...

- Ez mi? Ló-amulett?

- Csengő. Parádés csengő lúra.

- S ez a görbe vas? Karambolelhárító gépkocsiknak?
  - Fenít! Patkó...
  - Úgy, mint Bandi, a betyár?
  - Sőt, pláne, ugyanvalóst...
  - Most dajnásznak valamit, oké?
  - Hagyjuk a szöszbe! Mink már letejtünk. Mink már csak vegetálunk.
  - Vegeta? Semmi hézag. Az is lesz. De előbb valami kóser népit! Mondjuk csujogatót...
- (Teletüdő, teleszáj, teleobjektív.)
- Kicsi nekem ez a ház, vettem hozzá Dáciát!
  - Mást nem tudnak?
  - Dehogynem. Veszünk mi Ladát is, csak előbb adjuk el a rígit, a tulipántost...

Kadarka, badarka

Kultúrigazgató irodája. Íróasztal, ha átalakítják: konyhaasztal. Rajta poharak, tálca, pálca. (Felpántlikázott vőfélypálca.) Diavetítők, damasztterítők, levesmerítők. Az ablak alatt piros mályva, a sarokban főzőkályha. Riporter serényen jegyzet, az otthonigazgató lepedőnyi munkatervből olvassa:

- Nálunk tehát rendkívül változatos a kulturális tevékenység, ezt ki is teheti az újságba. Mert ha ebbe a rubrikába tekintek, kiderül belőle, hogy van népi zenekar, ha a másikba, kiderül, hogy van könnyű zenekar. Ha a leltári kimutatást böngészem, megemlíthetem a tangóharmonikát, a klarinét, a Márinét és a Sárinét. Alakult kórus, dalscsoport, népi tánc, modern tánc, asszonánc, disszonánc... Divatba jött a legényes, a legényke, a leányka, a kadarka meg a badarka. Nálunk fellépnek azok is, akik a sír szélén állnak, azok is, akik még óvodába járnak...

- Fantasztikus! Hogyan tudnak megmozgatni annyi embert?

- Egyszerű. Dolgos kezű fiataljaink erre áldozzák a második műszakot. Veszik a vőfélypalcát, végigjárják vele a falut, s mindenki, aki él s mozog, jön a kultúrotthonba, a lagziba...

- Lagziba? Hát nem azt mondta, hogy van kórus, dalscsoport, asszonánc, disszonánc, sok-sok generáció meg alliteráció?

- Dehogynem. Ez viszont mind a lakodalomban zajlik. Az utóbbi években nagyon nívós lagzikat tartottunk. Egy ideig a népi zenekar húzza a talpalávalót, utána a harmonikás. Eleinte kórusban énekelünk, hajnal felé viszont dalscsoportokra oszlik az énekkar. Egyik csoport a százados urat fújja, a másik a gyöngyöző húsleves. Ezen aztán rendszerint összekülönböznek, innen fakad a disszonánc.

- És az alliteráció?

- Aki, ugye, túlságosan sokat fogdossa a leánykát meg a kadarkát, annak előbb-utóbb elnehezül a nyelve, és azt énekli: „Piros port pittam a peste...” Ez, nyilván, alliteráció.

- Tehát ebben az impozáns kultúrhajlékban csak lagzit tartanak?

- Nem, nyaranta gabonát is tartunk, de az egyáltalán nem jövedelmező. A lakodalmi tevékenység viszont minden alkalommal helyrebillenti a kultúrhajlék fizetési mérlegét.

- Egyik-másik faluban nem a lagzi a fő attrakció. Van némi művelődési élet is...

- De nem olyan összetett, mint nálunk. Mert, mint már jeleztem, mi nemcsak énekelünk meg táncolunk, hanem ébren tartjuk a leghaladóbb, legemberibb hagyományt: a nőülést, a férjhezmenést. Én már azon is töprengtem, vajon nem kellene-e föláldoznom irodámat a kulturált eszem-iszom oltárán? A kályha mellett a falakat kirakathatnók gerlepárt ábrázoló csempékkel, a kerekasztalt meg középre húznók, hogy köréje ülve a szakácsnék az atomkor szintjén tanácskozhassanak a kürtőskalács receptjéről. Talán csak ezt a masszív íróasztalt kellene a helyén hagynom. Igaz, hogy a sok könyv miatt nehéz megközelíteni, de megfelelő hozzáállással alaposan kipotyolható rajta a hús. Meg aztán, ha szorul a kapca, a könyvek a pincébe is lehordhatók. Ott igazán nem rongálhatja őket senki. Mi valóban óvjuk a közvagyon, kérem...

- No és a mulatozók? Akik csodálatra méltó beleéléssel járnak a csürdöngölőt, a vakolatverőt?

- Lényegében jámbor, jól nevelt emberek, kérem. Lerúgják a falat? Visszateszik a helyére. Leütik a csillárt? Ha eltörött a lámpabura, még kalapot is akasztanak a helyére. Az összetört székeket pedig kicserélik otthoniakkal. Van már barokk székünk, kerti székünk, fejőszékünk, árnyékszékünk, bonanzánk, zomancánk...

- A zománca nem valami zománcos edény?

- De igen. Zománcos fazék. Akad már tízliteres zománcánk, húszliteres zománcánk. Amikor mindenik ülőhely foglalt, felfordítjuk őket. A kisebb fazekakon ülnek a gyermekek, a nagyobbakon a felnőttek. Szépen sorba rakjuk őket, kulturáltan kell ráülni mindenikre. Aki nem hajlandó civilizáltan viselkedni, fogja a bonanzáját vagy a zománcáját, és sürgősen hazamegy. Aztán várhatja, amíg színpadra léphet egy újabb lagziban...

A nyalka kéményseprő

A kéményseprő olyan volt, mintha skatulyából húzták volna ki. Sőt mintha újévi üdvözlőkártyából kanyarították volna az ajtónk elé. Mert ott állt, és valósággal benyomta a falba villanycsengőnk gombját.

Ajtót nyitottam, tetőtől talpig végigmértem, majd hátrahököltem. Frissen vasalt, szénfekete öltönye alól habfehér garbópulóver villant elő. De olyan vakítóan fehér, hogy mikroszkóp legyen a talpán, amely a szennynek, a koromnak bár a nyomelemeit képes fölfedezni rajta.

Temetésről érkező filmszínész benyomását kelthette volna, ha nincs nála egy-két kéményseprő-kellék.

- Egy autogramot! - szólt rám a magas lóról, amelyet divatos, magas sarkú cipője helyébe képzelt, majd eléem tartott egy elnyűtt kockás füzetet.

Nem kapcsoltam, miről van szó, azt hittem, művészetrajongó kislányának gyűjti a kézjegyeket.

- Ez mi? - kérdeztem a kockás irka irányába bökve.

- Ez füzet, és ön fizet - foglalta össze a Kéményseprő Kirendeltség ars poeticáját.

- De mennyit és miért?

Nem méltatott válaszra.

- A kémény körül van valami hézag? A kályha szelel? - kérdezte.

- A kéményajtónál van a hézag, s ettől bizonyára az előírtnál is jobban szelel a kályha - válaszoltam némi töprengés után.

- Remek - állapította meg fölényesen. - Ide kérem a krikszkrakszot!

Három milliméteres rubrikába gyömöszöltem be nevem kezdőbetűit, aztán még sokáig töprengtem azon, vajon tényleg a kislányának kell-e timsóval kezelt dedikációm vagy a Kéményseprő Kirendeltségnek?

Nyugtalan voltam. A kémények, kürtök és egyéb szelelőnyílások felkent fejedelme bogarat tett a fülembé. Úgy gondoltam, nem árt, ha ellenőrzöm elhamarkodott kijelentésem helytállóságát. Begyújtottam a kályhába... Erre még emlékszem. És halványan arra is, hogy félmázsás gólyafészek ütötte ki kezemből a kovakövet.

Eltörött tőle a kezem is, a mécses is. De nem attól sírtam. Hanem a füsttől. Az alattomosan terjengő gázoktól meg fulladási rohamot kaptam. Egervár ostromlóinak lehetett hasonlóban részük, amikor utat törtek maguknak a szurkos üstök irányában.

Mihelyt meggyógyult a kezem, úgy véltem, itt az ideje, hogy a sarkamra álljak. Először az üdvözlőkártyából kiollózott kéményseprőt állítottam meg a nyílt utcán. Ezúttal is elegáns volt, öltönye alatt habfehér ing, nyakán margarétás nyakkendő. Csupán a karikába hajlított, drótnyelű kefe és néhány szidollal fényezett kéménykulcs utalt arra, hogy munkából jön, nem pedig a munka temetéséről.

- Uram, baj van - tettem rá kezemet tisztességben megfeketedett vállára, de restelkedve nyomban el is kaptam, nehogy összepiszkítsam makulátlan munkaruháját.

- Valami hézag? - kérdezte egykedvűen, és fényes kulcsairól törölgetni kezdte a port, szarvasbőrrel.

- Igen, a kéményajtónál van a hézag, amint azt a múltkor is bátorkodtam jelezni.

- Rakassa újra a kéményt!

- A gólyafészket is a kémény tetejére? - érdeklődtem bátortalanul.

- Ha lezuhant, azt is.

- No de a fészek az ön hatáskörében pottyant le, és ott okozott galibát - boldogtalankodtam tovább.

Láttam, nem érti, mire célzok.

- Mindössze annyi történt - magyaráztam -, hogy tavasszal Afrikából megérkeztek a mi derék vándormadaraink, és egy gólyapár fészket rakott a mi kéményünkre. Ősszel aztán elköltöztek...

- És ezért tartóztat fel engem munka közben? - csattant fel az autogramgyűjtő gyászhuszár.

- Nem. Hanem azért, mert az egész ornitológiai remekmű bezuhant a kéményünkbe.

- Nahát! Kár érte - mondta részvétellel. - Hogy milyen peches egyik-másik gólyapár! Elindul a távoli Afrikából, átszállással meg egyéb utazási kellemetlenségekkel elvergődik ide, ügyelbajjal lakást épít magának, az pedig egy szép napon összeomlik, mint a tótorgona.

- No és én? Az én kis családi fészke? - próbáltam rivalizálni a gólyákkal. - Azzal mi lesz?

- Semmi. Az füstös lesz - állapította meg tiszteletet parancsoló szakértelemmel.

- Hát nem tisztítja ki a kéményt? - csodálkoztam rá.

- Ééén? - csodálkozott vissza.

- De hiszen ön a körzeti kéményseprő. És én ezt mindeddig írásban is elismertem. Emlékszik még az autogramomra?

- Hagyjuk a nagyzási hóbortot! - intett le. - Az is éppen olyan krikszkraksz volt, mint a többi. Nem különb.

- Akkor hát mi a teendő? - próbáltam kipuhatolni a gólyapár hajdani hajlékának sorsát.

- Egyszerű - válaszolta. - Kérvényt kell írni, és iktatni kell. Ne felejtse el, fontos, hogy iktassák - mondotta figyelmeztetőleg, majd faképnél hagyott.

- S miután iktatták, ne adjam be?

- Nem fontos - szólott vissza. - De akár be is adhatja - fűzte hozzá békülékenyen, majd belépett egy olyan ház udvarára, amelynek nem is volt kéménye.

*

Nem tudtam ellentállni, iktatás után beadtam a kérvényt. Az első változat körülbelül így hangzott: „Alulírott XY, kvz-i lakos tisztelettel kérem a Kéményseprő Kirendeltséget, szíveskedjék eltávolítani a házunk kéményében található, lezuhant gólyafészket...”

Nem érkezett elhárító válasz, csupán egy szűkszavú levelezőlapot kaptam. Az osztályvezető hívatott magához. Nagyon udvarias volt, csupán két órát várakoztatott az előszobában.

- Honnan tudja ön, hogy a 2617/1984-es sorszámmal iktatott gólyafészek lezuhant? - szögezte nekem a kérdést.

- Pardon! Nem a gólyafészkét iktatták 2617/1984-es sorszámmal, hanem a kérvényemet - javítottam ki kicsinyesen.
- Az teljesen lényegtelen - állapította meg az ablak mögött ülők fölényével. - Ne térjen le a tárgyról! Itt most súlyos dolgokról van szó...
- Hát éppen az a baj, hogy az önöknél is iktatott súlyos dolog lezuhant - igyekeztem az ő stílusában fogalmazni.
- Miből sejti, hogy lezuhant? Mi bizonyítja azt, hogy lepottyant? - vesztette el a türelmét.
- Abból, hogy lent van - vágtam ki diadalmasan.
- Mennyire lent?
- Egészen.
- És miért van lent?
- Honnan tudjam? - vontam meg a vállam.
- Na látja? - emelte fel az ujját győzedelmesen. - Pedig éppen azt kellene tudnia. Mert, ugye, fennforoghat a szándékosság esete is.
- A gólyák részéről? - próbáltam kedélyeskedni.
- Ellenkezőleg. Azok részéről, akiket nem a gólya hozott. Akik nem ma szálltak le a falvédőről.
- Csak nem képzelem, hogy felmászok a háztetőre, beleköltök a nálam albérletben lakó gólyák fészkébe, majd a szabadesést próbálgatom?
- Lehet, hogy nem ön költött bele a fészekbe. De akkor ön is felel, ha szabotázs történik a lakásában.
- Miféle szabotázs?
- A Kéményseprő Kirendeltség áldásos tevékenységének akadályozása.
- Legfeljebb próbára tétele...
- Nana! Ugye, hogy elszólta magát? Szóval ön csak azért telepített át gólyákat Afrikából, hogy alibije legyen? És aztán előre eltervelt szándékkal, saját kezűleg...

Kevés nyugtatóval kezdtem a napot, nem volt türelmem kivárni a mondat végét.

*

Következő kérvényemet úgy fogalmaztam meg, hogy kihagytam belőle Afrikát, a gólyákat, csupán a kémény meg a füst maradt benne.

„Alulírott XY, kvz-i lakos mély tisztelettel hozom a magas Kéményseprő Kirendeltség tudomására, hogy pillanatnyilag áldatlan helyzetben vagyok. Az én lakásomban, ahelyett hogy a kéményben felszállana a füst, visszaszorul és »alant röpül..., mint a fáradt madár«.”

A második levelezőlappal a Kéményseprő Kirendeltség igazgatójához hívtattak. Szúrósan nézett rám, hellyel kínált, ő viszont plüssel bevont kandallón terpeszkedett.

- Tisztáznunk kell valamit - jelentette ki, miközben kéménykotró kefével gyérülő haját fésülgette.
- A kéményt - vágtam rá.

- El kell oszlatnunk valami homályt - folytatta.
- A füstöt a szobánkból - lelkesedtem.
- Mit ért ön azon, hogy „áldatlan helyzetben vagyok”?
- Azt, hogy füstöl a kályhánk, tüsszögünk, krárogunk, tikácsolunk. Úgy érezzük magunkat, mint disznófej a padláson.
- A padláson vagy pedig a törvényesen berendezett, tűzoltóság által láttamozott, állami füstölőben? - puhatolózott jogi felkészültségem iránt.
- Lényegtelen - mondtam türelmetlenül.
- De lényeges! - csapott a kandalló szélére. - És lényeges az is, ahogyan ön folytatta kérvényét: „ahelyett hogy felszállana a füst”. Mire gondolt, amikor azt írta, hogy felfelé? Csak nem azt akarja, hogy a Kéményseprő Kirendeltség magas vezetősége krárogjon, tikácsoljon?
- Ó, dehogy! Csupán arra gondoltam, hogy minden valamirevaló füst évszázadok, sőt évezredek óta, már csak hagyománytiszteletből is felfelé száll. A magasságos ég felé.
- Rendben - csillapodott le. - De ha ön tényleg tisztességes szándékkal, helyes politikai hozzáállással fogalmazta meg kérvényét, akkor miért írta azt, hogy „alant röpköd..., mint a fáradt madár”? Miért fáradt az a madár? És miért röpköd alant? Miért nem szárnyal fent, a magasban, új horizontok és vadonatúj kémények irányában?
- Azt az egy sort nem én írtam - ismertem be letörten.
- Hát ki? - ugrott fel a plüssel bevont kandallóról, mintha begyűjtöttak volna alája. - Ki írta?
- Petőfi Sándor, de nem pont így. Kihagytam belőle egy szót...
- Áhá, szóval ön a más kérvényét adta be? S még azt is átírta a saját képére és hasonlatosságára?
- Nem a saját képemre, hanem a saját kéményemre írtam át - buggyant ki belőlem az őszinteség.
- Van fogalma arról, hogy mi ez? Okirathamisítás! És tudja, mi jár érte?

A kandalló száján bújtam be a kéménylyukba. Annyit még hallottam, hogy csapódik utánam a párnázott kéményajtó. Azóta, ha kéményseprővel találkozom az utcán, szertartásosan megfogom kabátom egyik gombját, és félhangosan mormolom: „Kéményseprőt látok, fogja meg az átok... De legalább a korom!”

A lóláb

Pejkó, a pej ló a szódavízfőzárban dolgozott munkahelyen szakképesített anyagmozgatóként. Az anyag, amit stráfszekéren mozgatott, szódavíz volt, tehát ha a gyár a megcsontosodott konvenciókhoz igazodik, akkor Pejkót szódáslónak nevezi. Egy átszervezés folytán azonban a megcsontosodott konvenciókat és az alig porcosodókat egyaránt felrúgták, s ezt követően Pejkót anyagmozgatónak tekintették.

Pejkó okos ló volt - s noha csak estiben végezte el a lófőiskolát -, rögtön belátta, hogy ő adna lovat az ellenőrök alá, ha a fizetési listán továbbra is igavonóként szerepelne. Megmaradt tehát szódáslónak, de anyagmozgatói beosztással. A lábai is éppolyan vastagok voltak, mint az igazi szódáslovaknak, mégis amikor jellemzést írtak róla, úgy fogalmaztak, hogy Pejkónak zongoralábai vannak. Pejkó ezért nem neheztelt meg, mert kedvelte a zenét, s az ellenőrök sem haragudtak, mert a hangszerről a zongorabillentyűk elefántcsont burkolata jutott eszükbe, amelyből első osztályú bicskanyél készíthető.

Pejkó éveken át hűségesen cipelte a szódavízet, és a város sűrűsödő gépkocsiforgalmában is jól boldogult. A kanyarban ugyan - ostornyéllel - a gazdája indexelt, de a zebránál, ha kellett, Pejkó mutatta be tudományát. Olyan hirtelen tudott leállni, hogy a gépkocsivezetők irigykedve nézték a pár centis féktávot.

Egy ilyen bravúros mutatvány alkalmával történt, hogy Pejkó az egyik mellső lába patáján gyanús roppanást érzett. Legényes mozdulattal hátradobta a szemébe hulló Beatles-sörényt, és alaposan szemügyre vette állandó munkaviszonyban lévő patáit.

- Mindössze egy patkószeg karrierje tört derékba - állapította meg fitymálólag, mit sem sejtve arról, hogy ez a roppanás nagyjából egybeesett a Zabos Ló nevű patkószeggyár profilváltásával. A gyár vezetői éppen akkor határozták el, hogy korszerűsítik a vállalatot, és azzal a lóerővel, amivel eddig patkószegket készítettek, ezután tudománynépszerűsítő füzeteket nyomtatnak ilyen címekkel: „A patkószeg anakronizmusa”, „A patkószeg mint az ürrepülés kerékkötője”, „Akasszuk szegre a patkószeget!”

Pejkó, a pej ló teljesen lesántult, és három lábon bicegve vontatta a társzekeret. Amikor meggyőződött arról, hogy gazdája patkószeg-ügyben tehetetlen, kihallgatásra jelentkezett, és kérte, utaljanak ki neki néhányat a maradék szegekből.

A bizottság alaposan megvizsgálta Pejkó addigi érdemeit, felmenő ági rokonait (azokat, akik hajdan felmentek a legmeredekebb utcákon is), aztán kiállított neki egy félhivatalos papírt, melynek fejléce alá mottóként ismerős dal kezdősora volt nyomtatva: „Nagy a feje, búsuljon a ló...”

Pejkó azonban nem tudott olvasni, s ha tudott volna sem veszi zokon, hogy épp neki kell búsulnia, hiszen kétségtelenül ló volt, és a feje nem tartozott a miniatűr kobakok közé. A folklórbeütéseket tartalmazó papírral egyenesen a patkószeglerakatba ügetett, a raktárnok azonban erősen zabos lett, amiért a bizottság átesett a ló túlsó oldalára.

Dühében tán ki is rúgja Pejkót, ha nem tart attól, hogy a szódásló esetében a revans felér egy tolatómozdony lökésével. Így csak hitegette őt, s Pejkó - a Jóreménység fokát megkerülve - naponta eltrappolt a raktárig és vissza, de hasztalan. Pár hónap alatt nemcsak patkóit veszítette el, hanem a patái is elvástak, berepedeztek. Mi mást tehetett volna? A lópatikába galoppolt, hogy valami gyógyírt kérjen, de ott egy lófejű patikus azzal fogadta, hogy kiutalás nélkül még csak érdembeli válasza sem számíthat.

Pejkó ismét jelentkezett egy bizottság előtt, halk horkantásokkal adta tudtukra, hogy dolgos családból származik, egyetlen őse sem volt csataló, és hogy neki munkabaleset miatt fájdukt meg a körme, nem akar lóvá tenni senkit.

Az egyik bizottsági tag magas lóról beszélt vele, de Pejkó végül megkapta a receptet, és kocogott vele vissza a lópatikába. Ezúttal roppant lovagiasan fogadták, még azt is a lehető legudvariasabban közölték vele, hogy orvosságra nem számíthat, mert gyógyszeráruk a hiánycikkek tekintetében egész lóhosszal előzte meg a többi patikát.

- Nem adnánk egy vak lóért, ha kissé lemaradhatnánk ebben a vágóban - mondotta egy lófarkos gyógyszerészlány.

*

Amikor a szóдавízgyári szóдавízvezetőség meggyőződött arról, hogy Pejkó képtelen a további igavonásra, elhatározta, hogy felfedezi a patronos szódat, mert azt könnyebb szállítani.

- Eddig sem volt elég szóдавíz a városban, ezután sem lesz, de az új módszerrel legalább elegánsabban nem lesz - mondogatták.

- De mit fog csinálni Pejkó, a pej ló? - érdeklődött egy állatbarát.

- Valóban, mit csinálhatna? - töprengett a szóдавízvezetőség. - Mert, ugye, a patronokat pult alatt fogják árusítani, Pejkó viszont nem teheti be patáit a fényes cukrászdák pultjai alá.

- Pejkónak ép, egészséges nyelve van, az lenne a legjobb, ha a papírcsíkokkal ő ragasztaná le a patronosdobozokat - indítványozta valaki.

Pejkó, a pej ló az új beosztásnak nem örült. Lófőiskolai végzettségére hivatkozott, de mindhiába, a nyálazásnál intellektuálisabb munkát nem találtak számára. S hogy ne panaszkodhasson arra, hogy beskatulyázták, rábízták a levelezést is. No nem az egészet. Az újságok bíráló cikkeire nyilván más válaszolt, de a borítékok szélét szintén ő nyálazta meg, és domború farával ő nyomtatta le, hogy megragadjanak. Kizárólag irodai munkára fogták, pedig azt még irigyei is elismerték, hogy jó lóerőben van.

És ő is, akárcsak a patrongyár egész adminisztratív személyzete, remekbeszabott irodaasztal mellett ült, csupán arra kellett vigyáznia, hogy az asztal alól lehetőleg ne lógjon ki a lóláb.

Krimi

Hotel, holdfény, pisztoly, sikoly. A mennyezeten korzózó poloskákban megfagy a vér. (Természetesen a más vére.) A repedésekbe iszkolnak, tanúskodni erkölcsi alapjuk nincs.

Nyomozótiszt, titkárnő, gyorsírás. Majd ennek a fonákja: matatótiszt, titkárnő, lassú enyelgés. A kilépőknél mappák, a belépőknél hapták:

- Alássan jelentem, a hatodik kerületben vérszag...

- Oké, boy. Lelépni! Én is lelépek. Gud báj, bébi! Vérszagra gyűlök, mint éji vad...

- Heló, dárling! Plíz, légy óvatos! Mindig te löj elsőnek! Ha reszket a kezed, tedd állványra! Amikor kinn lövöldözöl, építőállványra, bent keress fényképezőállványt!

- A hajamat kellene nullásra vágatnom. Egy vérbeli nyomozónak úgy dukál.

- Oké, főnök. Felébresztjük a borbélyt.

Cintányér, fodrászüzlet, alvó figaró. Sortűz... Lyukacsos cintányér, lyukacsos ajtó, cidriző borbély. Pisztoly csövével néz farkasszemet.

- A seriff fejét nullásra! Olyan legyen, mint a lámpabura! Vili?

- Bu-bura... Vi-vili.

Roló fel, olló elé, tejszínhab, borotva. Éj leple. S még az őrmester is meglepve: a seriff nyakán igazi holdtölte.

Indulnak. Seriff a kocsiban újságot olvas. Kopasz feje megvilágítja az egész utasteret.

*

Royal Szálló. Éjfél. Mindenki fél. A folyosókon hideg léghuzat, a szellemeken frissen vasalt paplanhuzat. Rajtuk felirat: „Hotel Royal”. Egészen jól áll...

Kopasz nyomozótiszt a nyomaték kedvéért fekete kalapban. Keresztkérdez:

- Itt maga a portás?

- Yes.

- Alibije van?

- Lesz.

- Négyig számolok, ötöljön ki valamit!

- Yes.

- Egy, kettő, három, négy. Kicsi kutya, hová mégy?

- Az ügyvédemért.

- De miért? (Bát óáj?)

- Törje ő a fejét, az enyém már fáj.

*

Nyomozótiszt benyomul a liftbe.

- Te vagy a boy?

- Yes.
- Honnan jött a sikoly?
- A bárból.
- És te végig zsebre tett kézzel álltál?
- Dehogy álltam. Két bőrönd dinamitot vittem fel az emeletre. A vendégnek sérve van, nem púpolhat annyi robbanóanyagot.
- No, ez derék. Úgy látom viszont, hogy a golyóstolladban golyó van. Ez pedig ellened vall.
- De hiszen nem löporos. Tintás...
- Kuss! Kiderül a laborban.

(Vállvonás, férfiatlan nyafogás, sírás-rívás és ajtóknak csikorgatása.)

*

A hallban egészen gyanús alak. A holdfényben egészen sápadt falak. Napszemüveg, forradás, sebhely, korhely. Láthatatlanban tizenöt év, ha leültetnék, villamosszék. Géppisztolya friss, ropogós, még meleg... Nyomozó megállítja:

- Sorry, ön nekem kissé gyanús. Minek a sötét szemüveg?
- Hogy ne ismerjenek fel.
- De hát ott a sok sebhely...
- Ó, uram, az ma már közhely.
- Neve?
- Félszemű Bill.
- Foglalkozása?
- Mesterlövész. De csak idénymunkás vagyok.
- Úgy is strapás lehet. Mondja, fél szemmel nem hátrányos?
- Sőt, előnyös. Amikor célzok, nem kell behunynom a másik szemem. Időt nyerek vele.
- Ez a füstölgő valami véletlenül nem pisztoly?
- Az, de nem véletlenül.
- Remélem, hangfogós...
- De uram, én gentleman vagyok. Tisztelem a mások éjszakai nyugalmaát.
- Akkor rendben. Töltött cukorral megkínálhatom?
- Attól függ, mivel van töltve...

*

Éjjeli bár. Whisky, szóda, kóla. Sértetlen jégkocka, kettétört lapocka. Mixer, boxer, ajzószer, gikszer.

Nyomozó beront.

- Falhoz! Kezeket tarkóra! Halljuk, gyilkolt-e valaki ma éjjel?!

(Kórusban:)

- Neeem.

(Szólóban) elindul egy golyó. A nullásra nyírt lámpaburát vették célba. Nyomozótiszt átbukfencezik a söntésen. Valaki leveri a körtét. Nyomozótiszt leveszi a kalapját. Tangó-fény.

Golyóváltás, whisky-áldás. A merénylő már nem lő... A csapos krétát vesz elő.

- Seriff úr, ha netán körül tetszik rajzolni a hullát...

- Kösz, de sosem voltam jó rajzos. Ezért is nem adok le halálos lövést.

- Szóval él a pofa?

- Yes, csak heroinába szállt a bátorsága. Igaz, hogy élsz, galambom?

- Yes.

- Mondd, miért lőttél rám?

- Hagyja, ne szekírozzon! Úgysem talált.

Szortyogás, szimmogás, egy ideig pia, most letargia.

A nyomozó megsajnálja:

- De merénylő úr, nem kell annyira mellre szívni. Hátha legközelebb talál.

- El tetszik jönni akkor is?

- Legközelebb?

- Igen.

- Pionír detektív szavamra. De hagyd most a bőgést, jó? Mondd, mit tudsz a vérszagról, amit jelentettek?

- Itt a bárban egy tengerész betörte az orrát.

- Egyedül?

- Nem, én is segítettem neki. Láttam, hogy nem fog menni, hát odadörgöltem a pisztolyom markolatával.

- És ki sikoltott? A menyasszonya?

- Dehogy. Én sikoltottam. Abszolút nem bírom a vért...

- No, ez igazán derék. Szóval gyilkosság egyelőre nuku?

- Holtbiztos, biztos úr. Úgy hírlik, apácának készül az egész alvilági galeri. Szabad a krétát?

- Parancsoljon. Miért?

- Körül szeretném rajzolni a csapost. Imádok emberi figurákat rajzolni a parkettre...

*

Nyomozótiszt haja az éjszakai nyomozástól kinőtt. Ultrarövid hajában ultrarövid hullámok. Azon közvetíti a jelentést:

„A hatos körzetben álriadó. A Hotel Royal bárjában egy tökrészeg tengerész nekiment a főárbocnak. A főárboc megsérült, vér folyt belőle. A látványtól egy hiperérzékeny képzőművész felsikoltott, és ezzel egyidőben elvesztette palettáját. Azóta emberi figurákat rajzol a parkettre, krétával.”

Zöld Fül

A téma a földön hevert, és legalább három szólamban horkolt. Az emberek körülállták, egy zenefőiskolás diák kottafüzetben próbálta megörökíteni a nem mindennapi produkciót. Zöld Fül, a helyi lap szépreményű riportere először csupán a csődületre lett figyelmes, majd, közelebb menve, fölfedezte a derűt fakasztó témát is.

- Nini, ez tényleg a földön hever, épp ahogyan megjósolta a főnököm. Mit is mondott, mielőtt útnak indított volna? „Fiam, a téma a földön hever... Járj nyitott szemmel, ellenkező esetben belebotlasz és felordít!...”

Zöld Fül átfurakodott a szoros embergyűrűn, s meglegedetten nyugtázta, hogy a téma az igazak álmát alussza, tehát föltehetőleg akkor sem ébred fel, ha majd tollhegyre tűzi.

- De ne siessünk, jegyzeteljünk, dokumentálódjunk! - biztatgatta önmagát. - Mit is mondott még a főnök? „Elcsépelt téma nincs, csak betokosodott újságíró.”

Zöld Fül közelebb hajolt a témához, és úgy találta, valóban nincs túlságosan elcsépelve, egy-két szembeötlő lila folt azonban a szeptemberi szilvaérést juttatta eszébe. Sőt a téma lehelete is utalt némiképp a szilvaszüretre, úgyhogy indokoltnak tartotta papírra vetni az olyan kulcsszavakat, mint: kisüsti, nagyüsti.

Alaposabb vizslatás után még egy rokon értelmű szó került noteszébe, a Kárpátok likőr, mely nevéből ítélve nemcsak elérhetetlen magasságok, hanem elérhető mélységek képzetét is kelthette jártasabb emberekben. De amikor Zöld Fül jegyzetfüzetébe írta a Kárpátokat, nemcsak egy jelentéktelen hegyvonulatra gondolt, hanem az egész Dél-ebédi-Kárpátokra, sőt a felkelés után elfogyasztott Keleti-Kárpátokra is.

Az alapos dokumentálódás után Zöld Fül elhatározta, hogy a nagyobb hatás kedvéért újszerűen ragadja meg a témát. Pechje volt, jó szándékú kísérlete balul ütött ki: a téma felébredt, és rekedtes hangon énekelni kezdett: „Sede-jede, aszongya, hogy nótás kedvű volt a zapám...”

A szép reményű riporter gyorsírással jegyezte az őszinte, szívből jövő vallomást, sűrűn biztatgatva a zenefőiskolás diákot, hogy ha lehet, egyetlen hangjegyet se szalasszon el.

A teljes szöveggel meg a kölcsönkért kottalapokkal loholt vissza a szerkesztőségbe, és nyomban munkához látott. Megírta, hogy vannak még egyesek, akik mértéktelenül viszonynak bizonyos italokhoz, és ennek az lesz az egyenes következménye, hogy nem tudják megállni helyüket az utca forgatagában. Cikkét azzal a jól ismert közmondással fejezte be, hogy „Ki a kisüstit nem becsüli, az a nagyüstit nem érdemli”.

Másnap hívatta a főnöke.

- Ide figyeljen, Zöld Fül! Írása jó, szándéka dicséretes. Ennek ellenére, ha megengedi, az idősebb és tapasztaltabb jogán, arra kérem, eszközöljön rajta egy-két apró, mondhatnám miniatűr javítást. Mint tudja, lapunknak becsületes, jólöltözött, sőt választékosan öltözött előfizetői vannak, tapintatlanság lenne tehát mindjárt az első mondattal az út porába rántani őket. Maga azt írja: „A téma a földön hevert...”

- De hiszen ezt pontosan így mondta ön is... - védekezett Zöld Fül.

- Mondtam, ez igaz, de nem írtam le. Szerény véleményem szerint tehát sokkal jobb lenne így indítani e remek kis írást: „A téma a padon üldögélt...” Sőt, szilárd meggyőződésem, a városgazdálkodási vállalat kimondottan dicséretnek tekintené, ha úgy írnók: a téma egy frissen festett, virágokkal körülültetett padon sütkérezett. Na mit szól hozzá?

- Mit szóljak? Ennek elég sok akadálya van. Először is, ha a témát frissen festett padra ültetem, akkor összekeverem a ruháját. Másodszor, hogyan cipeljem át egy olyan padra, mely teljesen körbe van ültetve, mondjuk kardvirágokkal? Higgycs, ez egy nagyon súlyos téma, a horkolását csak basszuskulcsban lehetett lejegyezni...

- Ide figyeljen, fiatal barátom! - tette a főnök csontos kezét Zöld Fül porhanyó vállára. - Kardvirágok helyett akár boglárkát is írhat, az nem változtat a lényegen. A virágok ugyanis csak jelképesen értendők, sőt a betonba ágyazott fiktív, zöldre festett pad is csak szimbólumnak tekintendő. Mondjuk, a pihenés, a kikapcsolódás örökzöld jelképének. De ha magának sikerül olyan élethűen ecsetelnie az egészet, hogy a nem létező padon érzik majd a friss festék szaga, akkor azért hálás lesz a vegytisztító vállalat. Ne feledje, ott is vannak becsületes olvasóink, és egy kis ingyen reklámozat jó néven vesznek.

- Legyen - egyezett bele Zöld Fül. - Legyen új pad, legyen friss festés, és azt se bánom, ha a témát divatos konfekcióba bújtatjuk.

- Rendben. Most pedig menjünk tovább! Gondolja csak végig, ha egy dolgozó a napi nehéz műszak után kissé zibbadtan letelepszik egy szépen pingált, biedermeier utcai padra, akkor illetlenség úgy beállítani, hogy kisüstit fűj az őt csodáló polgártársakra. Igaz, vagy nem?

- Hát akkor kis üst helyett írjunk nagy üstöt, esetleg vívmány-üstöt - próbálkozott Zöld Fül.

- Nem jó, az pláne nem jó - higgasztotta le a főnök. - Én azt javasolnám, hogy ebből a remekbe szabott, fenyőillatú - tehát üdülőtelepi hangulatot sugalló - életképből teljesen emeljük ki az üstöt. Bőven elég, ha benne marad, hogy az elegánsan öltözött, munka után pihenni vágyó polgártárs úgy ismeri a Kárpátokat, mint a tenyerét.

- Igen, de én nem a hegyvonulatra gondoltam, hanem a Kárpátok nevű likőrre...

- Persze hogy arra gondolt, kolléga. De ha mi a Kárpátok likőrt emlegetjük, vajon nem neheztel-e meg ránk a Borókapálinka Készítő Kirendeltség? Mert annak is van köze a Kárpátokhoz! Írja tehát csak azt, hogy a téma kitűnően ismeri az egész hegyvonulatot, rendszeres kiránduló, több túra győztese... Akkor nincs harag, nincs félreértés.

- Szóval a Kárpátok mint főnév maradhat a cikkben?

- Persze hogy maradhat, nincs semmi megszorítás. Mint főnév, mint melléknév, mint álnév, ahogy tetszik. Van azonban még egy parányi észrevételem, inkább stilisztikai, semmint elvi vonatkozású. Cikkében említi, hogy az alpinizmusban kitűnt barátunk kiesőbb kirándulóhelyeken a „Nótás kedvű volt az apám...” kezdetű dalt szokta fűjni.

- Igen, azt fűjta, megvan a kottája is, az egyéni ritmusváltások is kiderülnek belőle.

- Jó, tegyük fel, hogy ön tényleg azt hallotta. De gondoljuk végig az egészet! Hősünk, aki a fáradságos napi munka után vállalkozott még arra, hogy esti tagozaton végezze el tanulmányait, egyelőre nem fogalmazhat eléggé pontosan. Biztosra vehetjük tehát, hogy arra célzott: édesapja egész életében oszlopos tagja volt a helyi dalárdának, s aktív részvétele másokat is arra ösztönzött, hogy hangjukat nem kímélve vegyenek részt a kórusmozgalomban. Mi lenne, ha azt énekeltetné vele: „Dalárdista unokája vagyok én...” Annak még némi irodalmi csengése is van.

- Az igaz, de én olyan nótát nem ismerek, meg aztán az én témám nem az unokája, hanem csak a fia a jó hangú dalárdistának...

- Na és?... Csak nem gondolja komolyan, hogy egy mai, felvilágosult olvasó beleakad olyan semmisségbe, mint egy dalos kedvű, szakavatott hegymászó családfája? De ha úgy találja, hogy amit én mondok, az badarság, akkor ejtsük el teljesen a témát.

- Ejtsük el? - ámuldozott Zöld Fül. - De hiszen máris tele van szilvakék foltokkal, melyeket a Kárpátok szakadékaiban szerzett.

- Rendben van, Zöld Fül - enyhült meg a főnök. - Ha annyira ragaszkodik hozzá, írja meg, de röviden. Egyetlen kérésem van, a többibe nem szólok bele. Említse meg a cikkben a százötven éves, díjnyertes férfikórust, melyben az apja nótázott, a Kodály-repertoárt és a zenekari kíséretet.

- Miféle zenekari kíséretet? - hebegett Zöld Fül.

- Nézze, én azt szeretném, hogy az ön eredeti elképzeléséből is megmaradjon a lényeg. A cikk elején, sőt beszélgetésünk elején is emlegetett kis üstöt, nagy üstöt, vívmány-üstöt. Hogyha írásában felvonultat egy kis létszámú, de éjt nappá téve muzsikáló zenekart, akkor a nagybögő mellé minden további nélkül belophat egy *üstdobot*. Kis üstdobot, nagy üstdobot, vívmány-üstdobot, amelyet éppen akar.

A karmester

„Csak le kell játszani azt, ami írva van.”
(Maurice Ravel)

A terem tömve. A karzaton hajzat, szörme, bőrme, vörös róka, sarki róka, a huzatosabb helyeken viszont cidri meg nyafogóka.

A zenekarban bemelegítés, hangolás, cincogás. A nézőtéren egy-egy rövid férfi-futam; le a ruhatárba, vissza. Persze asszonyi vezénylettel: allegro molto. Hangzavar. Van, akit nem zavar. A karmestert a legkevésbé. Ő hiszi, hogy érte vannak az ünnepi zörejek, az ünnepi zajok, és tudja, hogy nem kerülnek pódiumra a hétköznapi bajok.

Ő látnok, írnok, atléta, bajnok. Idejéből külföldi turnékra futja, a partitúrát többnyire betéve tudja. Csak eszköz neki Beethoven, Mendelssohn, Vivaldi. Hogy még kikre megy ki a játék? Türelmesen várd ki! Elvégre azért kaptál meghívót, jegyet, gondosan lepecsételt, zárt sorsjegyet...

Az idő telik, még mindig csak hangolás, cincogás, kuncogás. A maestro egyelőre öltözőjében a talpig-tükör előtt áll, az utolsó simításokat végzi a haján. A partitúrát már átfésülte, átlakkozta napokkal ezelőtt.

Rég elsajátította az összhangzattan tudományát, hallott az ellenpontozásról is, de nem kedvelte azt a tantárgyat. A klasszikusokat viszont tiszteli, ezért csak egészen apró jeleket írt be a partitúrába: ezt kidobni, ezt feldobni, ezen majd kifogni. És senkit se halljak nyafogni! Ezt ugyan nem firkantotta oda, de elvárja.

*

Ma is frissen borotvált, elegáns, frakkjának szárnyaival szinte repülni tudna. De nem száll fel; marad. A talpig-tükör előtt levezénnel még néhány taktust, gyakorolja a kígyóbüvölő pálcavibrálást és a vele járó fenékrizálást.

A teremben elszabadult, vásott hangjegyek hancúroznak. A koncertmester megsokallja, feláll, komolyságot szimulál, és hegedűjével megadja az aznapra kíváncsú *á*-t. Fölösleges lenne? Dehogya. Az *á* ugyan már ősidők óta adott, a zenészek vizsgáztak belőle, sőt odébb is álltak tőle. Mert az egyszer s mindenkorra érvényes *á* estéről estére változhat. Függ attól, mennyire fűtöttek be a teremben, mennyire a koncertmesternek.

De ez az ő baja, nem a karmesteré. A lényeg az, hogy a teremben végre csend van, a várakozás nagy *Á*-ja feszül a húrokon, azzal van tele a kürtök fénylő kloákája.

*

Végre nyílik a hátsó ajtó, belép, belibben, fecskeszárnyaival beröppen a Maestro. Mosolyog, pisolyog, lesüti szemét, szerény, mint egy svájci leányintézetben nevelkedett diktátor.

Előjön, meghajol, meghajlik, elhajlik, hol jobbra, hol balra. Majd szemébe hulló nagy haját mesterien hátradobja. Jutalma taps. Előmelegített, puha taps.

Megragadja pálcáját, erélyesen a kottatartóhoz veri, s a fölösleges hangjegyek riadtan pattannak a földre. Felüti partitúráját, koncentrálni rád tekint, beint... Leütéssel, felütéssel, mikor hogy jön neki.

A csellósok csellóznak, a bőgősök bőgnek, van miért. A fúvósok fújtatnak, mi mást tehetnének? A másodhegedűsök másodolnak. Igazuk van, azt teszik az első hegedűsök is, csak diszkrétebben, visszafogottabban.

Aztán a maestro beinti a hárfást, az hárfázik, de nagyon, majd a dobost, aki közhírré teszi, hogy „Megkezdődött a mágná biennáló infernálló, s tán egyelőre meg sem álló...”

A dirigens leinti őket, különben is valaki falcsot fogott. A karmester kideríti személyazonosságát, szemétfazonosságát, gyilkos pillantást vet rá, pálcájára nyársalja, pörköli, süti, forgatja, mint egy selejtes grillcsirkét, amely zeneileg nulla, lényegileg hullá.

A többiek továbbra is előírászerűen húzzák, nyúzzák, nyaggatják. A dirigens saját, elegáns mozdulataiban gyönyörködik, önmagának szurkol, drukkol, burukkol, s hogy ez ne legyen feltűnő, másoknak tátog, gágog, hörög, gesztikulál, a homlokához kapva emlékezik és látványosan verejtékezik.

A könnyedebb részeknél illegeti magát, billegeti farát, szteppel, tangózik, a nehezebbeknél szenved, mankózik, majd újra magához tér: keringőzik, táncikál, és láthatatlan füleket ráncigál. Ha emberei kitűnően dolgoznak, akkor bólogat, noszogat, arca ragyog, sokat sejtezően gagyog, és két kézzel hajtja maga előtt az egész sereget. Néha csak szuggerálja, mit szeretne még, máskor kimondja, követeli, veri a ritmust, csapja a pulpitust.

Percnyi szünet. Tétel közben ellazítja ujját, érinti hátulját, megvakarja fültövét, dörzsöli könyökét. Aztán ismét belelendül, kavarja a levegőt, bájolog, magnetizál, humorizál, fotogenizál.

A zene már egyáltalán nem érdekli, csupán a közönség, a karzat, az aljzat, C-dúrnál is az á-moll, mert közelben a sajtópáhol. Most kizárólag hátrafelé vezényel, és a jól dresszírozott zenekar „lekíséri” őt.

*

A szimfónián nem esett színfolt, zsírfolt, olajpecsét; mindenki kitűnően töltötte az estét. A maestro boldog, mert egy nyeszlett, kis pálcával képes volt kordában tartani a zenekart, az pedig, állítólag, lenyűgözte a publikumot.

S utólag ki merészné szóvá tenni azt, hogy a fagott melléfogott, a felemelő harangjátékból gügye gyermekjáték lett, a sokhúrú hárfa pedig úgy szólt, mint lovaskocsin a szúette hámfa?

Taps. Vastaps. A zenekar olyan jól játszott, hogy visszatapsolták a karmestert. Ez pedig biztos jele annak, hogy a koncertmester az „Eine kleine nagy cirkuszhoz” az éppen oda illő Á-t adta meg.

Zörög a kocsi

(Álomkép az Ifjúmunkásból)

Baldachinos ágyban ébredtem. Ágyikóm mellett a sulis vegyeskara az Örömodát énekelte, később pedig, amikor a villásreggelinél egy sült kacsát négyeltem fel, társaim arra buzdítottak, hogy „Ó, torreádor, öld meg a bikát!”

A zöld ágakkal, virágokkal feldíszített lici kapujában a diri és az oszi várt. A diri tapintatosan megigazította félrecsúszott nyakkendőmet, az oszi pusztit lehelt magas, értelemtől sugárzó homlokomra. Utána a szolgálatos tanuló damasztzalvétával letörölte róla a rúzszt. Süppedős futószőnyegen sétáltam fel az osztályba, a tanári kar egyöntetű hajlongása közben.

Első óránk matek volt. A tanárnő egy öttagú, csinos lányokból verbuvált delegációt küldött hozzám, hogy kipuhatolja, rossz néven venném-e, ha feleltetne differenciálszámításból. Megüzentem, minden oké, lássuk a medvét!

Erre a matektanárnő lábujjhegyen a padomhoz jött, és számócaszájával elrebecgte a feladványt: „Ha én ötletes kenyeret akarok venni, és csak négy lejt adok az elárusítónőnek, mennyi a differencia?”

- Egy egész kenyér - vágtam rá egy vérbeli kereskedő meggyőződésével.

- Nagyon helyes! - bólintott megtántorodva a matektanárnő, és beírta a csillagos tízest.

Szünetben zárt körű koktélpartin vettem részt. Keverés közben Dióda Dönci, a fizikatanár megkérdezte, hogy a jégkocka milyen alakú?

- Hideg - válaszoltam a pohárban billegő szalmaszál könnyedségével, mire ő kivette táskából az ellenőrzőt, és beírta a jelest.

A második óránk földrajz volt. A tanárnő - vagy ahogy mi nevezzük: a térképes tanci - elég rámenősen ígérkezett, mert megkért, hogy fáradjak ki a térképhez, és mutassam meg, hol van a Szahara sivatag.

Biztos kézzel mutattam egy ausztráliai strand napozójára, ő pedig, az örömtől repesve, osztálytársaimnak megmagyarázta, hogy én már azt is tudom, a Szahara évről évre nő... Futurológus fejével gondolkodva tehát a sivatag egyszer valóban el fogja érni az ausztráliai napozókat.

Kérve kért, engedjem meg, hogy a tízes fölé a csillagot sztaniolból vágassa ki, mert az mutatósabb. Bólintottam, mire ő felbátorodott, és feltett egy pótkérdést is: „Hány púpja van a kétpúpú tevének?”

- Egy - válaszoltam egy lengedező beduinfátyol könnyedségével.

- Remek - ujjongott a tanci. - Igen, mert ugye a púpan víz van, az pedig végső soron energiahordozó, és mivelhogy nemcsak Szahara-szinten, hanem világszinten is energiaválság észlelhető, a tevéknek is kell takarékoskodniuk. Mindenik kétpúpú tehát az egyik púpját leépíti - fűzte hozzá a tájékozatlanabbak kedvéért.

Rajzórán megkérdezték, ki volt Michelangelo? Kifejtettem, hogy szerintem szélesvásznú filmszínész volt, akit a moziban láttam, és hogy volt egy hobbija: szabad idejében, festékes ruhában, sokat tartózkodott egy kápolna kupolájának állványain. Példája tehát színkeverésre kell hogy ösztönözzön minket, nem pedig kártyakeverésre.

Rajzból és magaviseletből, mondhatni, egyszerre írták be a jelest.

Utolsó óránk torna volt. Flikk-flakk, a gumiember bemutatta az összes kötelező gyakorlatot, aztán megkérdezte, tudom-e, hogy mi a svédláda és a gerenda? Kissé kimerült voltam, csak a második kérdésre válaszoltam.

- A gerenda az a valami, amibe Rózsa Sándor beleverte cifra nyelvű kis kését...

A tornatanár azonnal üzent a magyartanárnak, hogy irodalomból is beírhatja a tízest.

Amikor a diri Volgájában hazafelé indultam, a sulikapujában ismét a vegyeskórus tisztelgett. Népdalt énekelt, kívánságomra azt, hogy „Zörög a kocsi...” Ez pedig félreérthetetlen célzás volt a tanfelügyelő lejárt, hatszáz Trabantjára.

Alvó meszesgödör

(Életkép az Új Életből)

(8 óra) Végre itt vagyok, itt lehetek Felső-nyögdicén, és tele tüdővel szívhatom magamba e kis város minden rezdülését, rendülését, huppanását. Az állomáson hármát füttyentett a vonat, ez pedig legkézzelfoghatóbb jele az urbanizációnak, hiszen a helybeliek egybehangzó véleménye szerint, tavaly mindössze kettőt sípolt.

Most, amikor e lélekmelengető sorokat noteszembe jegyzem, egy újjávarázsolt, központi fekvésű padon üldögélek. Lábam alatt - cementkarikák férfias szorításában - országos érdekelttségű patak hömpölyög, duzzog. Nagy nevű barlangászok helyszíni megfigyelése szerint, jó ideig nyílegyenesen kanyarog, utána visszahőköl, mintha orrára koppintottak volna. Ezen kissé megütődöm, de rekord időn belül megnyugtatónak. „Lányból lesz az asszony, patakából a tócsa...”, világosít fel egy nyögdicei nyugdíjas, szívélyes, vendégmarasztaló sárral cipőjén.

(9 óra) Az épülő, szépülő Nyögdice egyik nyugalmas - üdülőtelepnek beillő - építőtelepén nézek szét. A munkazaj hét órakor kezdődne, de az építők maroknyi, ám annál lelkesebb csoportja vállalta, hogy meghosszabbítja az éjszakai csendrendeletet.

Tehát csend van, igazi dolgos csend. Az egy főre eső zajtalansági szint jóval meghaladja az országos átlagot. Alszik még a homokrakás, és - a tegnapi lelkes fortyogás után - tele tüdővel hortyog a meszesgödör. Szinte bizonyos, hogy karcsú falakról, lányosan piruló, lyukas téglákról álmodik. Szép álmom, férfias, építőtelepi.

(10 óra) Megérkezik a munkavezető.

(11 óra) Szétnéz.

(12 óra) Zúgni kezd a betonkeverő, majd tapintatosan macskás dorombolásba vált át. Dorombolás közben érkezik meg a munkavédelmi ügynökség ellenőre, és közli, hogy a betonkeverő bizonyos szempontból bajkeverő. Szakmailag szólva: az áramütés veszélye Damoklész kardjaként futkározik a huzalokban, kapcsolókban. A gépet tehát mindenáron földelni kell. Az értékes utasítást követően, a markosabb férfiak lelkesen elássák, elföldelik a gépet. Utána a jól végzett munka örömevel falatozni kezdenek.

(14 óra) Egy szemfüles markológép betonkeverőt emel ki a föld gyomrából. Értesítik a régészeket, akik egymást túlszírénázva szaladnak az értékes markolás színhelyére. A lelet megvizsgálása után úgy döntenek, hogy a keverőt - az egészen friss rozsdafoltok eltávolítása után - a múzeum udvarán folyó építkezéseknél kell kiállítani, üzembe helyezni.

(15 óra) A vakrozsdák leltári számbavétele még tart, a telep többi részén azonban tovább dolgoznak. Egy emelődaru könnyűszerrel - mondhatni, minden izommunka nélkül - betonfalakat röpít a magasba. A műszak vége felé annyira belejön a gigászi műveletbe, hogy nemcsak falakat, hanem egész szobákat emel az egekbe. A darukezelő egyik szeme a gépen, másik a teljesítménygörbében. Amikor a kettő egybeesik, tekintete boldogan összefut.

Mielőtt felharsanna a dolgos műszak végét jelző, férfias füttyjel, az óriásdaru még bonyolultabb műveletbe fog: csapteleppel, törülközővel, szappantartóval felszerelt fürdőszobát röpít a tizedik emeletre. De úgy, hogy a kádban már benne ül a boldog tulajdonos. Zöld ággal, bokrétával onnat integet nekünk a jól tervezett fürdés korai örömeivel.

Kottából gurguláznak

Lapunk, a Műkedvelődés régi munkatársa egy igen szép hagyomány szárba szökkenésének volt szemtanúja. Amint népi fűszerekkel ízesített riportjából kiderül, a kollektív szárba szökkenést gondos talajelőkészítés meg éjszakába nyúló hajnali próbák előzték meg.

Másik kollégánk a helyi lapokból tallózott híreket szedte csokorba Loptarózsa cím alatt.

(A szürkesztőség)

1. Zurbolhák

Olyan falu ez, hét határban nem találni párját. De az is lehet, hogy nyolcban, csak tévesen tájékoztatták a megyét. Tény viszont, hogy a folklór forrásvidékén fekszik, ott, ahol veretes népdal buzog fel az artézi kútból is.

Félreeső település, de könnyű rátalálni, mert nótafák szegélyezik az utat, fel egészen az üveghegyig, amely a központi italkimérő előtt tornyosul.

A távoli nagyváros szívóhatását az egyenes, huzatos utcákban érezni leginkább, azokból mind eljárnak a férfiak. Ingáznak, pinkáznak, lipinkáznak, kinek milyen a szerencséje, a pechje, a cechje...

Esténként azonban összeverődnek a művelődési otthonban, kurittyolnak, gurguláznak meg szütykölnék, attól függően, mit kíván a megyei statisztika. A kultúrhajlék színpada azonban zsebkendőnyi. Legfeljebb két pár fér el rajta, de az is csak akkor, ha a négy táncos közül egy megsértődik és hazamegy. Ez lényegében jól is fog, mert így állandóan frissül a csoport, és a háztájt sem veri fel a gyom, a bürök, más szóval: az önellátásban sem lesznek tetemesebb úrök.

*

Járom a falut, ragymatolok, téblábolok. Csodálom a megváltozott utcaképet. Megújultak a sáncok, az átereszek, lefolyók, manapság ugyanis hatósági rendelet tiltja, hogy fű zöldelljen bennük.

Átpillantok a kovácsoltvasból készített, galambdúcos kapuk fölött. A legtöbb helyt az otromba, korhadozó istállókát lebontották, s a jó öreg tehenek fölé új garázst építettek.

Benyitok az egyik portára. Nem csahol a kutya, helyette modern riasztóberendezés ront nekem vijjogva. A gazda azonban kijön, a drótszűrő készülék farkát kihúzza a konnektorból, majd beljebb tessékel. Nagy bajszerű, régi műkedvelő, éppen az új istállóban foglalatostkodott: egy túlkölő tehén tartályából szívta le a 98-as tejet, slaggal.

- No, dógodzunk, dógozgatunk, bátyámuram? - móríkalok neki pislogva, hogy oldjam a hangulatot.

Nem válaszol, de nem is hallgat potyára: öblös boroskancsót kanyarít elém. Az üvegedény oldala és a gazda szeme mondhatni egyszerre párásodik be. Emlékek tolulnak torkára, szorongatják, bóklásszák, nyaklásszák.

- Mikor szütykölt utoljára, bátyámuram? - faggatom, de csak a második kancsó után, hogy kérdésem ne érje meglepetésszerűen.

- Há' még sutykókoromban szütykölttem - szürmöli a szót prünnyögve, és gürüzdölő hangon hurutni kezd.

*

Megköszönöm kimerítő válaszát, majd felkeresem a csoport lelkét, Nánási Csiporka Sanyót, aki tizenöt évvel ezelőtt rakta le a durgulászás alapkövét a faluban.

- Valóban nem is tettem le új követ, csak kiástam a régit - mondja szerényen, már-már elbújva felesége fersingje mögé. - Itt mindig dívott a durgulászás, sőt a gurgulázásnak is volt hagyománya, pedig az alaposabb kottaismeretet igényel.

- Módszere?

- A hallás utáni láttatás. Egyszerű metódus, de bevált.

- No és a zurbolházás? - érdeklődöm csombolyogva.

- Amikor idekerültem, meglepetten tapasztaltam, hogy a faluban nem akad egyetlen használható zurbolha sem. Én azonban zurbolhás településről származom, otthon szinte minden háznál volt, nem csoda tehát, ha viszketett a talpam, a tenyerem, az ujjbegyem. Megkutyáltam magam. Végigjártam a padlásokat, a hídlásokat, nekiestem a ládafának, a szuszéknak, a sublódnak, addig kujtorogtam, kajtattam, míg össze nem szedtem néhány használható zurbolhát. Most már vagy húszan zurbolházunk a faluból - veti fel fejét büszkén Nánási Sanyó, de úgy, hogy majdnem beveri a betonból ácsolt, cifra mestergerendába.

- A módszerén nem változtatott közben?

- Igen. A hallás utáni láttatás idejétmúlttá vált. Bevezettem a látás utáni hallatás modern metódusát. De főleg arra törekedtem, hogy mindenkinek meglegyen a saját zurbolhája. Mert a zurbolházás hamar szenvedéllyé válik, olyan, mint a szütykölés, büttykölés, koránkölés, nehéz megszabadulni tőle.

- Elégtételük?

- Járt itt a sajtó avatott képviselője, zurbolha nélkül nem volt hajlandó távozni a faluból. Kiszállt a televízió, felvette az egész műsort. Amikor közvetítette, falunkban kihaltak voltak az utcák, s mindenik házban zurbolházott a képernyő. Felejthetetlen élmény volt...

2. Loptarózsák

(Nők a porondon) A festői szépségű Ragyás-völgyben ismét megrendezték a Rezgő Nyárfa nevű megyeközi folklórfesztivált. Fellépett több műkedvelő és sörkedvelő csoport. Mindkét tábor tudása legjavát nyújtotta.

A fesztivál érdekessége volt, hogy a legényes táncokat kizárólag nők járták. (Munkanap lévén, a férfiaknak ingázniok kellett a sátrak között.) És milyen sikerrel szerepeltek a nők! A gumicsizma-vereketőt és a csordacsujogatót többször is visszatapsolta a publikum.

A nők beugrása egyébként újabb bizonyítéka volt annak, hogy a gyengébbik nem, a közhiedelemtől eltérően, nemcsak a zsákoláshoz meg a traktorvezetéshez ért.

*

(Monodrámák) Az aradi Periszkop Népszínház Mikroszkóp nevű csoportja, Znorovszky Attila rendezésében bemutatta a Bacz Iluska Balladája című népi remekmű színpadi változatát. A darabot betanította és a potyázókat kitanította Znorovszky Attila. Bacz Iluska szerepét eljátszotta Znorovszky Attila. Jegyszedő és függönyhúzó volt Znorovszky Attila. A szünetben a büféslányt alakította Znorovszky Attila.

*

(Évgyűrűk) Fametsző jelentkezett, és a Kovászna melletti Tündérvölgyben állította ki munkáit. A nagy szakértelemmel metszett fák együvé hordásában segítő jobbot nyújtott a megyei kultúrbizottság, valamint a Siklótető és a kommandói keskenyvágányú vasút művészetrajongó munkaközössége.

A jó kezű fametsző, népiesen: favágó, egy kommandói vágtéren készíti munkái legjavát a druzsbának nevezett motorfűrészszel, amely pillanatok alatt művészién metszi le a legvastagabb fa törzsét is.

*

(A folytonosság jegyében) Szüreti bált rendeztek az ezer méter fölötti Boróka-tetőn. A szokatlanul meredek oldal megközelítése akadályokba, főleg sziklaakadályokba ütközött. A súlyos szőlőfürtöket drótkötélpályán vontatták fel a hegyre, a mulatni vágyókat pedig szakavatott hegymászók tölték fel a nyaktörő oldalakon.

A langyos szüreti idő sajnos nem tartott ki, amikor javában folyt a mulatság, nagy pelyhekben havazni kezdett. A rendezők azonban feltalálták magukat: a szüreti bált átalakították szilveszteri mulatsággá, és Küküllőmenti Leányka helyett mókuszvizet kezdtek mérni.

A kristálytiszt, ötvenfokos víz kitűnő vendégmarasztalónak bizonyult, a résztvevők ugyanis elhatározták, hogy a Boróka-tetőn várják meg a kikeletet.

Úgyhogy a tavaszi kankalin-karnevál szervezői bizton számíthatnak rájuk.

Arany-láz

A centenárium alkalmából az UTUNK szerkesztőségébe érkezett kéziratok Arany-fedezete természetszerűleg más-más volt. Az év közben kiostált, talmi csillogású írásokat jobb anyagok híján ismét befuttattuk Arannyal.

Kérjük tehát olvasóinkat, hogy az Aranyakat már az újságárudában számolják meg! Utólagos aranymondásokat nem fogadunk el és nem küldünk vissza.

1. Arany az iskolában

Miért szeretem a költőt? (Fogalmazvány)

Mint köztudott, Arany János egy kis, falusi pályázat kihívására tűnt fel a magyar irodalom felhővel borított egén. Ez még legjobb barátját, Petőfit is meglepte úgyannyira, hogy levélben kérdezősködött: ki volt tanítója és hogyan áll iskolai végzettség dolgában? Arany postafordultával versben adja meg a választ, nem takargatva, hogy ő egy népi sarjadék, aki dalra olvadék...

De én nemcsak ezért szeretem Arany Jánost. Én azért is szeretem, mert ő írta meg Toldi Miklóst, kinek szörnyű vendégoldal remeg parasztos vállán, ugyanakkor legénytoll sem pehelyzik az állán. A vers azzal kezdődik, hogy Arany leírja a nagy mezei kánikulát, utána lefesti az ősztővér kútágast, majd „szép öcsémnek” nevezi Miklóst, ami nem is csoda. Később megkérdi tőle, miért áll ott a nap tüzeiben? Toldi persze nem válaszol rá, mert tudja, hogy ez csak költői kérdés, ami meg van engedve Aranynak a költői licenc alapján. Különben is ott vannak már a szép magyar vitézek, és ki akarják szedni Miklósból, hogy melyik mezei út vinne fel Budára?

A nyalka vitézek azonban elkövetnek egy súlyos hibát, amikor Toldit leparasztozzák, holott ezt nem kellett volna már csak udvariasságból sem. Toldi Miklós ezt erősen mellre szívtá, de amint utólag kiderül, csak félig volt igaza, mert a leparasztolás szükséges volt a cselekmény bonyolítása szempontjából.

Később Miklós hazamegy a szülői házhoz, ahol már teljes gőzzel üzemel a sparhelt, mert betoppant György, aki Budán is tányérnyalással foglalkozik. Eleinte csak szóváltás van közöttük, de addig-addig, míg majdhogynem tettelegességre kerül sor.

Ekkor határozza el Miklós, hogy legjobb, ha nem kelt feltűnést, és leül az udvar „távolabb zugában”. Igen, de az eszem-izsom után György katonái diszkoszvetésbe és gerelydobálásba kezdtek. Ezt még nem vette volna fel Miklós, de amikor duzzogó tűzoknak nevezték, sőt még jobban elvastagodott a tréfa, az idegei felmondták a szolgálatot. Ekkor írta le Arany János azt a kézzelfogható tényt, hogy repül a nehéz kő, ki tudja, hol áll meg. De nemcsak kérdez itt a költő, hanem a klinikai halál beálltával futásra biztatja Toldit, hogy utol ne érje a törvény vaskeze.

Így kerül Miklós az ingoványba, ahol szúnyogok, zsombékok és toportyánférgek várják. Kalandos éjszakák következnek, amikor az édes álom is csak pillangókisasszony képében mer arra repülni. Így indul be a Toldi cselekménye, amit Arany személyesen követ a Toldi estéjéig, amikor már bealkonyul neki.

Ezért szeretem én Arany Jánost.

2. Arany tudós berkekben

(Tudósítás)

Nagyfalu mellett, a Szolgapihegő nevű határrészben korszerű műszerekkel felszerelt kutatók - a jól ismert izotermikus hipno-defalkáció módszerével - pontosan megállapították Toldi Miklós tartózkodási helyét abban a pillanatban, amikor Laczfi nádor megszólította őt. A módszer alapja egyébként a nép körében jól ismert „hűlt helyét találja” kifejezés retro-inverzítése. Vagyis figyelembe veszi az élőlények azon tulajdonságát, hogy hőt bocsájtanak ki vagy nyelnek el.

Toldi Miklós az immár laboratóriumiilag rekonstruálható rekkenőségben állingálva fokozottabb mennyiségű hőt adott le (vagy vett fel), mint a körülötte lévő korabeli levegő. A modern, hiperérzékeny készülékekkel most - pár száz év múltán - ezt pontosan sikerült mérni. Így körvonalazódott ki végül a tájon Toldi Miklós árny-, helyesebben hőképe, sőt a tikkadt szöcskenyáj nagyobb példányainak kontúrja is.

Ugyancsak az említett módszerrel megállapították a Toldi által iránytűnek használt nyomtatórúd pontos hosszát, melyet három-négy méterre becsültek a tudósok. A nyomtatórúd egyébként gazdaságtörténeti szempontból is sokat nyom a latban, amellel bizonyítja, hogy a Toldi családnak volt mit aprítania a tejbe.

A vizsgálódás legszenzációsabb eredménye: felfedezték, hogy Toldi bal kézzel emelte fel a hatvanhárom kilogrammot nyomó irodalomtörténeti erekljét. Toldi utólag bizonyított balkezessége előreláthatólag száznyolcvan fokos fordulatot ad a modern Arany-kutatásnak.

A kutatócsoport most azon fáradozik, hogy megállapítsa: Észak, avagy Északkeleti irányból rontott Toldira az anyafarkas. Ha fáradozásukat siker koronázza, kikövetkeztethetjük a korabeli farkaspopuláció viselkedés-lélektani indítékait, vagy legalábbis fontos adalékkal bővíthetjük a harapásinger pszicho-fiziológiai determináltságát.

Az Arany-kutatók lelkes csoportja a Szolga-pihegőnél minden pihegését latba vetve folytatja a munkát.

3. Levél Arany-ügyben

UTUNK Redakson

1-kori St. Etyhaaz street

Tisztelt Misters! Itt, a tengeren tull a kezembe került asz önök Laplyuk, vagyis a nyúzpéper. Nagy meglepés volt nekem, hogy in your country szintén van arany-láz, mint nálunk, our country, Alaska államben volt. Igaz, nálunknál az aranyásás, ez a big hobby, very nagy áldozatokat szedett-vedett.

Én azonban bírom most is a naty monopolok konkurenciáját, útyhogy jelenleg (at present) is van egy kis, hercig bánya nekem, mely kedves kis profitot nyújt át. A kölcsönről és a kamatlábamról most nem van alkalom írni.

Very meg vagyom lepve (it's fantastic), hogy önöknél az arany-láz már megvan szász éves. De nem tsoda (jól írtam?), ott a csörcsök is idősebbek, Juropáról nem beszélve, mert old continent. Láttam a postcardokon saját szemüleg.

Ha valamiben rendelkezés álhatok, akkor álok.

Yours sincerely:
Mrs Golden Nelly

4. Arany a nép emlékezetében

(Magnó-szoció)

Nagyon kíváncsi voltam arra, hogy az én kis falumban hogyan él a költő emléke. Magnóval a kezemben megindultam tehát az Alszezen, Felszezen, Középszezen, Oldalszezen, míg ki nem kötöttem Sári néninél, aki a falu leginformáltabb öregasszonya. Amikor beléptem hozzá, éppen száraz paszulyt fejtett. Kérésemre félretette a zörgő téesz-jutalékot, és hosszas biztatásomra emlékezni kezdett. Szó szerint idézem beszélgetésünket, hiszen minden megörökített szó hasznos téglá lehet az Arany-kutatóknak.

- Sári néni, hogyan is volt hajdanán, amikor Arany János mindennapi vendég volt itt?
- Nagyanyám mesélte, hogy amikor Arany nálunk járt, ő akkor éppen kinn szöszmötölt. Jó dolgú asszony volt, égett a keze alatt a szöszmötölés. A kántortanítóval jött, és arra ösztökölte dédanyámat, hogy danoljon neki valamit. Űkanyám gúnyát akart váltani, mert restellette a viseltes ancúgot, de végül kiegyeztek abban, hogy csak a főköttőjét cserélje le.
- És aztán énekelni kezdett?
- De még hogy?! Olyan hangja volt, hogy ha nem vigyáztak, a lámpacső elrepedt tőle.
- És Arany lejegyezte?
- Mit, hogy el szokott repedni a lámpacső?
- A nótát.
- Egy tölcséres jószágba vette fel.
- Gramofonba?
- Igen, igen, dramafonba.
- Az véletlenül nem Bartók volt?
- Lehet, hogy úgy hívták. Mindenesetre nagyon aranyos ember volt. A keresztanyám sokszor emlegette, hogy milyen aranyos volt.

5. Arany a nagyvilágban

Tisztelt szerkesztő Bizottság!

Saját személyemmel nem szeretném terhelni túlsúfolt lapjukat. Bevezető gyanánt csupán annyit árulok el, hogy a széles olvasótáborba tartozom, s ez a magam műve, nem a véletlené. Már negyvennégy előtt nagy haszonnal forgattam lapjukat, pedig akkor sem terjesztették jobban, mint mostan. Nagyon szeretem; az előfizetési nyugtákat fel tudom mutatni. Esti óráimban szoktam olvasni abban az esetben, ha nem jön szememre az álom.

A lapból tudtam meg, hogy Arany-évforduló van, ami nem csoda, mert száz esztendő, az se több, se kevesebb. Így bátorodtam neki, hogy én is fordiccsak. Hallottam, hogy van, aki magyarít, de angolításról még nincsenek ismereteim. Úgyhogy megpróbáltam, és nekiestem a welsi bárdoknak. Jelzem, angolul csak otthon tanultam, mint autodidakta, és a moziban, a film alatt, mint néző. Lehet ez kissé kiütközik a versből, melynek csak a lényegét tolmácsoltam át. De gazdagítottam egy népmesei elemmel, a király új ruhájával.

The bards from the Wales

(A welszi bárdok)

Edward king, english king
Nincs rajta semmi ing,
It isn't rajta ing,
Mégis king, british king.

Only palást rajta,
Szemi-kamgárn fajta,
But nem azt nézte bárd,
Hanem, hogy kiabált:

„How many river, fű
And szántója nagyszerű?
How many a pogány
It the Wales tartomány?”

„The people is
Happy rajta, Sir;
Nincs más informésen,
That's a pontos hír...”

Montgomery is the castle,
Hol aznap evening aludt,
Mister Montgomery
Riglizte a kaput.

Hamburgert, Fischert,
S mi jó falat,
Mi szemnek, szájnak splendid
Hundred szolga,
Mint hotel-boy
A király felé lendít.

„Ti urak, ti urak,
Ti hitvány dogok!
Hát, ne éljen Edward?”
A király így dohog.

„You, misters, you, misters,
You, welszi bulldogok!
A királyi háj lájf
It's a big dolog.”

*

Edward king, english king
Mindent a lord majorra kent,
Of course, hogy legvégül
Nem lett happy end...

Adonyi Nagy Mária

Sejtelmes (gyakran balsejtelmes) költeményeit olvasva megtudjuk, hogy a világ vészkiárata kulcsra van zárva, a kulcs pedig a lábtörlő alatt keresendő. A lábtörlő hollétére utalva azonban legközelebbi fogódzóként az Androméda-ködöt jelöli meg.

Időben már valamivel könnyebb tájékozódunk: lehetőleg a faltörő kos havában kell indulnunk, fejünkön ketyegő homokórával. Ha a fal nem áll félre, pechünk van. De indulhatunk a halihó havában is...

Halihó hava

1

Hó hava,
halihó hava,
mérleg hava:
patikai, piaci és hídmérleg hava,
vízloccsantó hava, nagyokos hava,
rák, anorák és hadovák hava
meg szűzpecsenye hava
...ha van.

2

Lyukas zsákokban gyűjtöm
a szélcsendet,
rózsaszín retikülben
a szélpisszenetet -
nyárelőtől kézelőig gyűjtöm,
míg ki nem derül,
hogyan hatvan bogárpercegés
egy bogáróra
(régiesen: bagaria),
hogyan hófehérke
teljességgel hózöld,
mint tengeri fűbe harapó
királyfik hada,
vagy a klorofill-kecske mekegés
személyesen maga.

3

Nem árulok zsákba havat,
sem kulcsra zárt rozsdás tavat,
sem Androméda-ködöt,
mely havak havának
kosszarvával bököd,
ha kirándulok a pamut-erdő

zokni tisztására
(melyen az időtlen lyuk
objektíve adott)
kézen fogva egy szepegő
vézna vasárnapot.

4

A tavasz tornyában ibolya-
színűvé ütötték a harangozót
(lovaggá akarták),
pedig tegnap még zápor volt
(vagy csak elázott?),
holnapra vadvíz lehetett volna,
ha megéri,
de mindjárt a földet éri,
mert épp most szítál lefele,
mint szent időtlenség
és szűnt időtlenség,
sebtében szélrózsát szakít,
becsapódván krétakori
meteort alakít.

5

Havak hava,
hevek heve,
liliom hava,
menyasszony heve,
melytől szűz hava olvad,
elfogy, mint tegnapi holnap,
sejtvén, előtte a pálya,
fából eszkábált királyfi várja,
lesz ráházott családi csillagkép,
öröktől fogva most -
mostantól fogva rég,
felszarvazván a kost.
Jaj, szűz hava, bika hava
Picassónak Picassava,
ó, irgalom hava, ne hagyj el!

Bágyoni Szabó István

*Vesszőparipája a paripa, de - jobb híján - meglovagolja a fényesebb (ist)rangot viselő mo-
kánylovakat is. Ihletett állapotban szőrén üli meg a Pegazust, és jobb kezében kenderből font
kútostort csattogtat.*

*Zavaros időkről szólva, tanúként idézi meg a pacsirtaröptű bombarepeszeket meg a csizma-
szárába csúsztatott konyhakés teltkarcsú alakját.*

Lődörgő csődörök

Mottó:

**borberek sörberek
a lovak is emberek**

Bágyonban a Jordán kútján
csődörök
pípet kaptak a források
a csőd örök
mundért öltött a sok pia
kalapjában bokrétia
csikóbőrbe bújt a H₂O
s elfolyt a messzi isonzó-
nál
hát csoda-e akkor
hogyan borjul a borjú
marjul a marha
s a csűr mögött
szinkronban nő a gaz?
ha rózsaként nyílnak
a zsebkések
és van aki azzal gomblyukaz?
    goszpogyíj pomiluj
    kés szúratlan ne indulj!

csikócskám
te kecskeszökellésű
szemenszedett szépség
emlékszel még?
azurkás mazurka járt itt
- de nagyon haragutt! -
sok pici kartjusával
gyöngyözött ki a kertkaput

egyébként semmi zújs de hírlík
(a rádió fűjja: a hír-lik)
hogyan nem lágyul a paták kérge
s aki unja a dekkungot
körömházat vehet ki bérbe
mert mindenik ló vesszőparip
a csikó is az de csak alig

goszpogyíj pomiluj
ha avar vagy ne virulj!

de ha kérdik van rá tanúnk
(nem meszes még kéregagyunk)
és már hallani is lehet
a kehet

és hogy durvul a lovak
orrcimpa-bársonya
a csábos pata-illat
most üget máshova

kondíthatják a harangot
a lófarokszőr meglazult
mondják hogy a nagy csatákban
néhány csődör pegazult

méneim ti dübörgő ezrek
- mondotta zrínyi és kirohant -
ha elestek mi eltemetünk
csak tudnók mennyi egy kiló hant
goszpogyíj pomiluj
az árjegyzék megint új...

Bölöni Domokos

A rendszeres írásnak a helybeli irodalmi kör fészek-melegében inkubátorodott neki. Már régóta közölt, amikor közölték vele, jó lenne, ha összeszedné magát... kötetbe. Novelláinak témáját többnyire az árcsói borvízforrásból meríti, s otthon ereszti fel hígított csapvízzel. Műhelytitokban teszi, és közben várja, hogy az illetékes hargitai múzsa tarkón legyintse.

Leborult szivarszipka

Fütyös Pista olyan szegény volt, mint a templom egere rekvirálás után. Ha az adószedők keresték, a szomszédtól kölcsönzött alutáplált verebeket, ajtaját pedig egy kocsmai verekedésben szíven szúrt szalmaszállal támasztotta meg. Fütyös Pista tanyán lakott, fent Ciheres-tetőn, ahol a deszkából deckalevet főznek, az almáriumból szilvóriumot, s a csillagos ég olyan közel van, hogy a vegyesbolt ellátása kizárólag a Göncölszekérrel történik. Amikor sok áru gyűlt össze, a Nagy Göncöllal zötyögtették fel, amikor kevés, a Kis Göncöl is megtette.

Az emberek teleses rádióból hallgatták a híreket, s amikor a szpíker azt mondta, hogy alagsorban repülnek a macskák, akkor patkánymérget vettek rá, hogy megváltozik az idő. Igaz, Fütyös Pista rá se rántott a teleses szpíkerre meg az időjárás női szeszélyeire. Ő csak füttyült, füttyörészett, mint a filharmónia rigója, és két füttykoncert között házasodni készült.

- Azt a leborult szivarszipkáját! - borult ki idegice, hamisítatlan népi hozzáállással. - Milyen bennvalóba vigyem a felkontyolt csajt?

Ha arra gondolt, hogy tanyai bungalója még egy diszkrétén puszipartól is összedőlhet, trillázó pacsirta-kedve a földre szottyant, és ülőfürdőt vett a porban. De Fütyös Pista párválasztó szándéka olyan erős volt, hogy exkavátorral még a Madarasi Hargitát is elhordta volna, ha zsebkendőjének mind a négy sarka úthengerrel van vasalva.

Fütyös Pista felpattant hát egy kölcsön-traktor nyergébe, és lelovagolt a faluba.

- Ha nem kapok asszonyt, kárrá teszem magam... - lelkizett egy pirinyót, amikor behúzta a kézikötőféket. Utána beült a motelbe, és fixírozni kezdte a csajokat. Az egyiknek úgy ringott a csípeje, mint három ember egy csónakban. A másiknak olyan vékonydongájú szemöldöke volt, mintha az udvarhelyi cérnagyár nyersanyaghiánnyal küszködne. A harmadik a kompótlevet a Fütyös Pista házasodhatnékjára öntötte. Hát ez neki dunsztig elég volt...

Bement a megyei laphoz, és nagy, dolgos kezével összetajkolt egy rusztikus felhangú apróhirdetést: „Jó karban tartott, alig használt hölgyeménnyel akasztanék tengelyt, életreszólóan. Jelige: Hők-nye, böcs-böcs!” Nemsokára ment is a fényképes válasz, a Kis Göncöllal vitték ki petró, konyhasó és rozsdás konzervdobozok meghitt társaságában. Egy hét múlva megejtették a kézfogót, két hónap múlva sor került az első nyafogóra is. Igen, mert Wilma Vilma érettségizett csaj volt, kottából főzött, de abból is csak úgy, hogy inkább a szünetjeleket respektálta. A sódert viszont feszt nyomta: kuruttyolt, karattyolt, galatlyolt télvíz idejétől borvíz idejéig.

Egyszer aztán Fütyös Pistánál is betelt a stampedli, s egy pesszimista hangvétellő munkanap után jó kötésű paszulykaróval állított haza. Ahogy belépett, egészen balladisztikus lett a hangulat, sőt miután leverte a lámpát, még a balladai homályt is ki lehetett tapogatni.

- Jaj, édesegy uram! Ezután tényleg befogom a rúzsos lepénylesőmet - esküdzött az új asszony a festett fali szentekre, teljesen figyelmen kívül hagyva a darwini evolúciós elméletet.

De már késő volt... Az ajtó előtt a szomszéd kutyái orgonálni kezdtek. Klaviatúra nélkül orgonáltak, de akkora átéléssel, mintha farkasok kerülgetnék őket. Ha történetesen valaki az ablak alatt fülel, zicc, hogy nem kerüli el a figyelmét a tankönyvekben is emlegetett balladai szaggatottság, egészen a száraz paszulykaró karrierjének derékba töréséig.

A ramazuri elmúltával a menyecske érettségi diplomáját az átalvetőbe gyúrte, és nekilódult a falunak. Igen ám, de Füttyös Pista egy sirülőnél elibe került, és saját kezűleg - mondhatnám, karhatalommal - szerzett érvényt a család szétzüllése ellen hozott paragrafusoknak. Visszafelé korzózgatva apránként félretették a haragot, úgyannyira, hogy végül a vadzabban is turbékoltak egy keveset.

Másnap hetipiac volt a faluban, s Füttyös Pistáné született Wilma Vilma is leereszkedett oda. Tűsarkúval döfködte a sarat, mintha legalábbis bejutott volna a hároméves Pedára. Mindenkinek arról szövegelt, hogy a férje milyen vagányul megtáncoltatta. Csak azt nem tette hozzá, hogy Füttyös Pista a karót táncoltatta meg... az ő hátán.

Igaz is, minek kürtölni ki minden csekélységet? Fő, hogy rájött, az lesz a legjobb, ha a csikókályhába mindennap paszulykaróval fűt be.

Egyed Péter

Kompjűterek és irodalmi beállítottságú precíz konyhamérlegek bevonásával sem sikerült még eldönteni, hogy Egyed filozofáló költő-e vagy pedig poetizáló bölcselő. Tény azonban, hogy filozofikumtól csöpögő verseit az előképzetlen olvasó csak alapos centrifugálás után meri fogyasztani.

Alább egy rendhagyó koncert kulisszatitkaival ismerkedhetnek meg a beavatottak, akik eleve tudják, hogy a violinkulcs a kottatartó alatt keresendő.

Bulcsúkoncert

Exkluzív szöveg dzsesszre, csembalóra, cselesztára és gelesztára.

(A keverőasztal megterítve: abroszán a Kronosz, egy rövid ujjú dömp-ing, egy amatőr broadcasting, valamint száraz veknivég és a rohamosan közeledő Századvég.)

Tölgyeim és Uraim! Ladies and Én isz!

Remélem, nem lepődnek meg, ha bejelentem, hogy mai szabadtéri koncertünk egy kősziklán kulminál sasok és szirti kecskék szakállas társaságában. A reflektorokat már felszereltük, pálinkás üvegeinkbe becsavartuk a Vilmos-körtéket, vágtaázhat tehát a lemezlovas.

(Lento, moderato, allegro, galoppo. Nos, ide is ért már. Thank you, lowas! Danke schön, Lowasch! Mersi lovasule!)

Kezdjük tehát a koncertöt, és játsszunk el bevezetőül egy icipizzicatót a repertoárból! Előjáróban még csak annyit: az indóházban a Lokomotiv G.T., őt kíséri egy Vagon F.T., tele pagodalányokkal. Félreértésre azonban nincs ok, hiszen itt is járja az a közkeletű mondás, hogy „Pag oda Buda!”

Mielőtt azonban egyik lábunkról a másikra improvizálnánk, hadd mutassam be a *Magna Incerto Concerto* néhány illusztris tagját!

Gordonkaművész:	Martha Westbrook
Zordonkaművész:	Oykor Berugh
Első bőgős:	Ian Mc Donald
Másodbőgős:	Schaina Towabb Allt
Az ütősrészlegen:	három belevaló srác, öt belevaló szemmel.

(Egyikük varázsszeme egy jól irányzott ütés után kihunyt.)

A fődobos: degeszre tömött, szkizo-bronzoloid alkat; napszemüveget visel, világnézete tehát bizonytalan.

Tölgyeim és Völgyeim! Ladies and Thétisz! Most pedig következék a „Variációk egy improvizációra” című közkedvelt sláger megszövegesített zenéje!

Téma   Ó, Orfeuszom, mi baj?
                    Problemma questa?
                    Földet ér orrod, mint
                    gyűrűs geleszta...

Variáció Orfeusque, ne légy oly kesernyő!
Richtig hont foglalhatsz, mint
hajdan a bese(r)nyő.
(Az r-et a nyomda raccsoló ördöge
csempészte a honfoglaló törzs tagjai közé.)

Permutáció Tüchtig Orfeusz, ne legyél
keserny,
mint viola-ég alatt
a stréberkedő eserny!

A kórus (némiképp improvizálva, de főleg
filozofálva)
Kesernyő, besernyő, esernyő,
gáll ernyő...

Témafinálé P. G. szólógitáros kürtjével keményen
a lemezlovas fejére lehel, majd ártatlanul
- dolcissi-móban - kijelenti: „Nálunk ilyen
egy Bulcsú-koncert. És akinek terzinába
szállt a bátorsága, hazamehet.”

Farkas Árpád

Publicisztikakötetével megerősít minket abbeli meggyőződésünkben, hogy vannak még hiányosságok, és abbeli örök hitünkben, hogy lesznek is. Több írásában kifejti: a bürokrácia útvesztőiből akkor jutunk ki legkönnyebben, ha be sem tévedünk oda.

Alábbi cikkében egy kiadós zápor függőnye mögül lesi, tényleg úgy nő-e a fű, mintha húznák... vissza a földre.

Csülök és lágykenyér

Hej, haj, van min tusakodni, miegymáskodni! Az ember konyhaszéket töröl maga alá, s aztán csak ül, rostokol, susmutol miesnap i szent nyekkenésekkel, jó hosszú pórázra engedvén fantáziáját, hogy a Tejút mindkét oldaláról legelhesse a sánc fűvét.

Bizony gypű-falvak бүтүјén, бүтү-falvak gypűјén sokszor kipányváztuk már gethes gondjainkat, de sajna nem nőtt bennük pénz, picula, lóvé. Sejhajkodtunk, cöcögtünk, möcögtünk, amint azt egyik-másik téesz internátusba terelt jószágai teszik, takarmányszűkét sejdítvén a fejőgondozó gyér, szalmaszín bajszáról.

A különbség csak az, hogy mi ültünkben is olvastunk egy-két világirodalmi remeket, úgymint *Csókák a szőlőben*, *Ármány és takarmány*. S miután letettünk könyvet, irkát, felálltunk lassúdan, karót nyeltünk gyorsúdan, és panyókára vetett, disztíngvált fűtőrésszéssel elindultunk peckesen. De menet közben, orvul, egymásba haraptak lábujjkáink...

Bizony, huncut világ ez, de nagyon, ahogyan írva vagyon. Megboldogult csitkó-poéta koromban, ha történetesen az otthoni süldő is megboldogult, kormosra kozmetikált sertéskörömmel retusálgattuk a színtelen konviktusi kóstot. S mennyire örültem, amidőn olyan híreket hallék, hogy a Kopasz-kövön és a Csupasz-pusztán megemberelte magát a fű, növekedésnek veselkedett, kövérült tőle pásztor és csorda, az otthoni tölteléses káposzta pedig a slágerlista élére tornázta fel magát.

Messzire galoppolt csitkó-koromat azonban nem akarom idillikussá pingálni vágtaiban, utólag. Mert azért ma is létezik cimboraság, van haverség meg szürkebarátság, és lesz még csülök s lágykenyér. Lám, az üdő máris nekünk kedvez, mázsás fellegek jöddögélnek négykézláb, s az égi nedű egyenest lefelé gravitál, amiképpen az esti hírekben mondva vagyon.

S valóban, hunyorításnyi félórácskába sem telik, már horgasinunkon isánkodik az atyafiságos, keresztkomás zápor, bőséges termést ígervén ángyomasszony veteményesének, mindenik ágyásnak külön-külön. Rájuk is fér.

No de ennyi vizenyősködés, csuromkodás után immáron gondolvást gondolom, felettébb üdvös lenne behúzulni a beszélgetés rusztikus eresze alá, vagy belépni a nyári konyhába, hogy főtt törökbúza illatával sprayheljük bé savanyodó, facsaró-víz magunk. Ám illő-e ingyombingyomozni, lettlégyenezni, nemdebárkodni, amikor végtére vagyon poézis meg eső is?

No, nem titeket kérdezlek, ájtatoskodók, kik a vecsornyéről egyenesen vacsornyára mentek, vöröspecsenyés tapsikálással fogadván a rettegett kantinfelelőst. És nem is titeket, akik áthuppanván a hajó túlsó oldalára, tengerentúlzásba estetek. Úgyannyira, hogy most ivadékaik és maradékaik Las Vegasban meg Los Angyaloson givecs nyelven morzsolják ama ősi, pogány rigmust, hogy „Áj em székelj góbé, de csak ritkán teszem szóvé!”

Ferenczes István

Szívesen elidőz a prérin, a pampán, s az ottani állat(i)világba gyakran csempész be egy-egy égbekiáltó sajtólibát. A wigwamokból támtámok, csűrdőngölők meg hátdőngölők hangja hallatszik ki, a táncosok foszló bélű babakalácsot esznek, és közben talpuk alatt zizeg a szenthiányéji alom.

Bérletveszélyes utazás

FIGYELEM, FIGYELEM! KEMÉNYVONAT INDUL A HETEDIK VÁGÁNYRÓL. KEMÉNYDIÓT SZÁLLÍT. AKINEK BELETÖRIK A FOGA, NEVESSEN MAGÁRA!

ELNÉZÉST! A MIKROFONBA EGY KIS SAJTÓLIBA CSÚSZOTT. A KÖZLEMÉNYT ÚJRAOLVASOM.

FIGYELEM, FIGYELEM! REMÉNYVONAT INDUL MINDENIK VÁGÁNYRÓL. AZ ELSŐ OSZTÁLYÚ KOCSI A SZEMELVÉNY ELEJÉN VAN. KÉRJÜK AZ UTASOKAT A POCSÉKBA BESZÁLLNI. A PERONON MATRÓZKODNI SZIGORÚAN PIROS! AZ ABLAKON NE ADJUNK BE BŐRÖNDÖT, KÖRÖNDÖT, NÉGYSZÖGET, TÉGLALAPOT VAGY MEGBÉLYEGZETT LEVELEZŐLAPOT!

E pericoloso sporgersi!

Kigajdolni veszélyes!

No smoking!

No szónoking!

Danke.

Mersi.

Szpászivorozni tilos, bérletveszélyes! Aki mégis rágyújt, nyelje le a füstöt! Büntetésül a vonat füstjét is. Jó légutat hozzá!

Tüzes lovunk szeszélyes

Kihajolni veszélyes

„nye viszovivátcá iz ákná!”

vízakna désakna

ön is felrobbanhatna

ha lenne hozzá mersze

és dinamitja persze

kunkori konkoly konkolyog

sündöri suttyó sompolyog

derelye derécel

a kerítés lelécel

ott voltunk emlékcél?

nagy tapsvihar támadt

berezelt a bánat

kán-kán-kulit jártunk

s a-lantossá váltunk

Nimród dudvarában

ott hol nő a gaz

s a felhámozott Pegaz

szódavizet szállít...
a csárdánál meg-megáll
ha cserdítnek kiabál:

„legjobb zöldség a vadmuromk
esküsznek rá a pandúrok
mérget vesz rá mindenik
ki mérgében húst eszik”

s boldo
a bulldog
mert hallotta
hogy ő nem réce
ki a vizet zavarja
ő személy szerint is része
sőt csavarja
a nagy integrált járomkörnek
hol kiskanállal adják be
a whiskyt az ökörnek

mert tüzes vízért esd a sápadtarcú
ott hol sápadtságért folyik tüzes alku
mit izgatja őt a feltételes mód
a választással járó bágyasztási kód?
mely szerint a polgár a
bamba
sőt az egész lefetyelő
pampa
„szavanna ha lehetne”

szavanna pampa préri
kakasmondikában
a kakas is régi
rongy a világ
tromf a tök
csíkszerdára csütörtök
majd pénteki böjt
tört paszuly
edd igazodj igazulj
s tudd a rézbőrű
rezignáltan barna
és fején a skalp
maradni akarna
tudd és fűdd hogy
Old Shatterhand
Shatter old
tar fejünkre vakszemünkre
érett szilvát
barackolt.

Én mondom néked Natty Bumpo
az íjászkodó Nimród ijesztően bunkó
„ó, te bunkócska, te drága...”
bunkócskának minden vágya:
nyugodt legyen a nyugágya
ecce homo homo ecce
mit szólótok
másképp
lecc-e?

A rezgőnyárfasori Rizikó Rezervátumban kiveszőfélben van Nagy Tölgy, és az utolsókat rúgja az Utolsóelőtti Mohikán. Ellenben Nyomkereső, Jólkereső, Szagszimat meg Fürgeláb él és pocakot ereszt, mint hal a vízben.

hahó hahó
hopla
szökell az antilop
- ó bárcsak ő
lopna -
de sajna elcsenik a csendet
csencselik a zajt
sajt(ó)ba préselik
a kukacos ricsajt
mintha csak Dédán
a rothadó répán
mintha csak Ilván
ülve a szilván
várnók a gyorsot
rágnók a borsot
mely drága hisz import
s töröljük a hímport
Fehér Liliomról
kit lecsaptak kezünkről
rétyi nyíren nyáron
a nagy feszti gyálon
fesztelen hódítók
lőhosszat lódítók

Volt gitár volt kobza
és szóló mit elkobza
kit hangszálunk motozza
volt étel volt vétel és
képcsőre
töltött
dőre
lőre
„haj, ne hátra, haj, előre!”
fel az Ígéreti Kőre!

Az Ígéreti Kő természetesen nem tévesztendő össze az ígéreti nővel, mely jóval puhább annál. Az Ígéreti Kő a Nagy Sziklás Hegységben található, egyelőre félkész állapotban. A formás, félérett kősziklákat ajánlatos a szekrény tetejére hengeríteni, mert ott a kedvező szövegkörnyezet hatására megpuhulhatnak. Amelyik szikla sárgára érett, bátran majszolható, hiszen a tudomány mai kár-állása szerint tele van dúsított tápliszttel, vitaminnal.

FIGYELEM, FIGYELEM!

KEMÉNYVONAT INDUL A SZIKLÁS HEGYSÉGBE. RÉZBŐRŰEKNEK PIROS KIVÁGNI A REZET!

A TALP-FÁKAT NYALÓK TETVEZMÉNNYEL UTAZHATNAK.

RABLÓTÁMADÁS ESETÉN TESSÉK LEHÚZNI A CSÜGGÖNYT!

PISZTOLYOS ALAKOKKAL NE HEVEREDJÜNK SZÓPÁRBAJBA!

A SZEMELVÉNY CSAK A VÉGÁLLOMÁSON FÉKEZ, DE AZ SEM BIZTOS.

AKINEK NEM KŐ AZ ÍGÉRETI KŐ, HARAPJON FŰBE!

JÓ LÉTVÁGYAT!!!

Fodor Sándor

Még egészen kicsi, síráskészséggel megáldott csecsemő volt, amikor majdani író társai „Fodor úr”-nak kezdték szólítani. Szakállas, gyermekkori élménye a friss levegő, a Napsugár és Csipike, a gonosz törpe, akit jóval később kitalál.

Csipike angol nyelven is meglátta a napvilágot és a nyomda festékes ördögét. Alább a Csík is and British Corporation kiadásában megjelent elegyes szöveget közöljük. Olyan olvasóknak készült, akik az angol nyelvet nem az anyatejjel, hanem a zacskós tejjel szívták magukba.

Csipike, a british törpe

Csipike egy nagy bikkfa, angolul: egy *big* bikkfa, odújában éldegélt. Ez összkomfortos lakás volt. *It was a garzon*-odú *with* heverő, *with* nyugvó, *with* takaró, *with* csapvíz.

Állati jó állatszomszédai voltak, *he had got* kutya, mely nem ugat *and: Sir* Szúr, a sündisznó, *Sir* Csupa-Ször, a nyúl és *Farmer Wakound*, vagyis Vakond Gazda, a fékomadta, aki hétalvó hírében állt, mert csak estefelé olvasta el a *Daily Telegraphot*. Csipivel egy fedél alatt lakott *Sir Réz the Terrible*, azaz Rettenetes Réz Iván.

Szó ami szó, Csipike volt az erdő kedvence, *he was the favourite*, aki *everybodyt* kiborít. Mindennap pitymallatkor kelt, Csupa-Ször *Sir* bolháival egyszerre pattant ki az ágyból. A környéken ő volt a koupé, a goubé, a diszpécser, a menedzser.

A *big* bikkfán éldegélt egy énekes madár is.

- *Good morning, bird!* Lehúzod a képemről a bőrt - szólította meg Csipi hajnalonta. - *A melody, please!* - rendelte meg a nótát, és *Sir* Csör Atyafi nyomban rázendített az „Egy kis malac rőf-rőf-rőf...” kezdetű sertésindulóra. S csodák csodája, a kis malac, *Yorkshire*, aki nevét arról kapta, hogy roppant sokat bög, egy csapásra megvigasztalódott. Annál is inkább, mert *Sir* Csör Atyafi angolul is tolmácsolta a dalt, megállapítván, hogy *Little Yorkshire* már nem sir...

Az erdőszélen egy vörös hangya-boy teljesített meteo-szolgálatot. Csipike már kora reggel nekiszögezte a hamleti kérdést: *To be, or not tu be* máma esőnek lenni? Hogyha a hangya-boy idegileg feldúlt volt, akkor abból a kis törpe meg tudta állapítani, hogy ilyen az élet.

De ő azt akarta, más legyen, és egy szép napon úgy döntött, hogy netovább. Elhatározta, példátlanul gonosz lesz. S hogy példátlan netovábbságát bizonyítsa, rárivallt egy kis, tejfőleszájú Szentjánosbogárra:

- Netene! - kiáltotta mennydörgős-villámlós hangon.

A *St. John Insect*, aki lordi bánásmódhoz volt szokva, iszonyúan megijedt, inába szállt minden fényessége.

Ezután Csipike a patakot szedte ráncba:

- Mi ez a csobogás és locsogás? *What is this* csobogésön *and* locsogésön? - kérdezte Temze-parti tájszólásban, kissé ködösítve a lényegét.

De Kis Patak talpraesett csemete volt, és visszakérdezett:

- Csipike, te gounosz vakarcs, mondd, *my darling*, mit mind akarsz?

Csipike habozni kezdett, Patak persze habozott addig is. Szarvasbika fel-felbőgött a tisztáson. Csipike követte példáját, és bőgés közben magába szállt, vagyis megjavult. S attól a szent, felbőgős pillanattól kezdve soha többé senkinek sem mondta, hogy hátrébb az agarakkal, mert tudta, hogy a „hátrébb” roppant csúnya kifejezés.

Ennek ellenére ő sem kerülhette el sorsát: a *love story*t. Életébe belibbent Tipetupa (ejtsd: Tájpetájp), a tip-top tündérlány, aki Csipikét azonmódúlag megszerette, és azonnyomban pontra tette. A hét *big*-bükkfára szóló lagzit a protokoll szerint ejtették meg, s Csipike azóta is rendületlenül mos, főz, takarít, napirenden van nála a porszívás meg a házaselettel együtt járó gyakori fogszívás.

A nap azonban mindig jól kezdődik.

- Pálinkás jó reggelt! - szokott ráköszönni Vakond Gazda, a fékomadta.

- *Good morning with whisky!* - fogadja Csipike, majd kézen ragadja Szarvasbika *Juniort*, és elvezeti a bőgőórára, ahol kizárólag a szeretet dühöng, nem pedig a gőg, és *everybody*, kottából, a levegőbe bőg.

Gáll Ernő

Filozófiai beállítottságú önrevizor, akinek hiába mondják: Gogoly, nem mindig gogol le. Közéleti szerepvállalását jelzi, hogy aktív tagja volt a Járd ki, lábam, járd ki most! nevű tánc-együttesnek.

Alábbi dilemmáját, az idősíkokat váltakoztatva, a tegnap és holnap írta meg.

A specifikum magnifikuma

(avagy a dilemmatika problematikája)

Érzelmi fűtöttségű munkaszobámban tépelődöm. Partikuláris egyedem létállapotát próbálom diagnosztizálni az észlénynek kijáró tisztelettel. Távolság áll tőlem a szörszálhasogatás, hiszen kár lenne differenciáltan - két külön álló félként - vizsgálni azt, ami hajszálként koherens egész.

Autszajdereknek, nagy szajdereknek esetleg úgy tűnhet, hogy morálbölcselek, mint a neves morálbölcselek: Kant, Róss, Koppán, akik valóban szemrebbenés nélkül morálbölcselek. Nálam viszont evidenciaként ölik fel ennek sommás elutasítása.

Nem teszek semmi mást, csak belső, katartikus impulzusaimat követve, önrevíziókat tartok, tehát önös lábaim participációjával szigorúan lépkedek fel s alá, magam előtt. És ha történetesen nincs sajto-Campanella, időnként más órák, más szférák zenéjét hallgatom!

Hol-Bachot, Feuerbachot.

Be kell vallanom azonban, hogy az Absztraktum konkrétumával nehéz a tevőleges azonosulás, mert több minden nem hagy Bacon. Például az, hogy szőnyegre került ismét a nemzedéki kérdés, amelynek dimenziói tágulnak, fodrai jegecesednek. Lehetetlen átlépni rajta, s a terepről való iszkolásnak számítana, ha megkerülném őt. Kell tehát a krédó, kell a civil-kurázs.

A falon, Prokrasztész-ágyam fölött, vágyképeim függnek. A sarokban, ahol a két fal önmagába vett finalitása derékszöggéként realizálódik, boldogság-modellem szoborkodik. Nem messze tőle egy antik Pandóra ketyeg, a főhelyen pedig a specifikum magnifikuma látható.

No de helyesebb lesz talán, ha olvasóimat, széles karolású egységfrontba tömörítve, visszaterelem délkelet-európai magamhoz. Mert magától adódik a sarkalatos dunavölgyi kérdés: vajon miért exponáljuk a „van”-t, és miért nem a „nyiffan”-t, amely után csak a Nagy Nihil következhet? (Lásd: *Der große Kaßasch* és a *Bálsoe Kampec* című bestsellereket!)

Az imént felvetett duplex kérdésre azonban nem könnyű felelni, hosszú ideig jómagam is Münzerkedtem, Morus Tamáskodtam. Mert ami nekem preferencia, az másnak lehet intolerancia vagy prosztuberancia.

A fő az, hogy a divergens nézetekből fakadó polémiák, disputák ne folytatódjanak ökleink önös impulzusaiban. Na persze, sérteni sem szabad. Sok(k)nak bizonyulhat már az erkölcsi stressz is. *Nebantsch* német tudós könyvet írt erről: *Die psychische Heksenschuß und etwas schemmi Plus*.

Nebantsch utódja: *Engemsche* ugyanezt a jelenséget a *Das generál Haizihö* című munkájában csípős gúnnyal, egyéni opciókkal fűszerezi. Ledönt minden tilalomfát, eltüzeli őket, hogy hamwat szórhasson fejére. A gesztus szép, mert e tevőleges szórással a saját feje tetejére állítja fel a praxis filozófiájának sarkkövét.

Csak hogy ez a sziszifuszi hamwazás horibilisan veszít értékéből, mert a Haizihö atyja képtelen üstökön ragadni a specifikum magnifikumát.

Sajnos észre sem veszi, hogy ez teljességgel non sens, mert a specifikum magnifikuma nálam függ a Fogaschon.

Gellért Sándor

Angyal Bandi lovával, karikás ostorral kezében ugratott be irodalmunkba. Miután költészete gellért kapott, versei bűvópatakként csörgedeztek mikolai íróasztala fiókjában. Kedvenc témái: a histórika, az erotika és a kormos nyakú magyar bika...

Fordít. Finn költőket ültet át az alföldi televénybe.

Turul madár burukkol

Regölgetve silbakolunk
ott, hol a Don kanyarog -
elhíresült, tunguz képű,
mongoloid magyarok...

Szomszédosi csuvas földön
turul madár burukkol,
hortobágyadt minden baka,
díszlépésben curukkol.

Voronyezsi ütközetben
megláttam egy vogul nőt -
rohanultam hadnagyomhoz
sóvárogván kimenőt.

„Nőt cserkésztem, hadnagy uram,
Tiszán innen, Volgán túl,
ápolnám a rokonságot
szittyá módra, konokul.

Halzsírral főz, vacsor kedvű,
nem láttam még hasonmását,
én biz nem sajnálnám tőle
vérem bikalobogását.”

*

Csodaszarvas üzésekor
ra-ta-ta-ta, bum-bum-bum,
arany szélű gatyaszárban
sikanyózik a sok kun.

Mi vagyunk a gímszarvasok,
de nem g-vel, hanem h-val,
vetkőznek a karcsú lányok
együttesen a nyírfával.

(Kelt Novo-Gyévocskán
még annak idején)

A fordításokból:

Irja ja Szerzőö mikoollai finn költő verse

Suomítva

Suomi földjain
nyarranta fü nöött.
tellente a suta
ellett ety ünööt

Magyarítva

Hej, lappföldi magyar puszta,
tél a tavaszt megbornyúzta!
Kormos nyakú szarvasbika,
úgy látom, hogy nincs még hiba...

Hajdú Győző

Még csupán lúdtoll pelyhedzett tintatartójában, amikor mutogatni kezdte a realista ábrázolás felé kicövekelt, egyetlen üdvözítő utat. Később beszédtechnikáját tökéletesítette, s a sikeren felbuzdulva gyakran mondogatta: „Mutassatok nekem egy fix pontot, és kibeszélem magam alól a szószéket!” Fix pontot azonban még ellenfelei sem tudtak elővezetni, úgyszólván Hajdú azóta is szónokol meg szószékel. Mindenekelőtt Igaz Szó-székel.

Példamutató fejlődésgörbe

Igaz Barátom! Kerülő úton kellett értesülnöm arról, hogy ismét ötvenéves vagy. Miért a kislányos titkolózás, miért eme indokolatlan férfiúi szemérem? Gondoltál-e arra, milyen pótolhatatlan veszteség éri irodalmunkat, ha ötvenedik születésnapodat csupáncsak egyszer üljük meg? De elhallgattál mást is. Maholnap pontosan tíz-húsz éve annak, hogy eltervezted egy Szalai nevű szappangyári munkás hányatott életének megírását. Kettős ünnep tehát a mai: főhajtás kedvenc születésnapod és tisztelgés meg-nem-írt köteted előtt...

Ej, micsoda ragyogó, micsoda zseniális, milyen kivételes értékű könyv lehetett volna a *Szalai szappant vág*, ha minden habozás nélkül, frissiben nyélbeütöd! S hát ha még jobban kiugrasz-tod a sorok közé rejtett eszmei mondanivalót! Például így: „Szalai elvtárs szappant szeletel, de a gyárosok nem moshatják tisztára magukat.”

Már ne haragudj, hogy kettőnk műhelytitkát kiteregetem, kiszivárogtatom! Nem tehetek mást. Meg-nem-írt remekműved termékenyítő kisugárzása valósággal provokálja az igényes megmérettetést. Fejlődésben lévő fejlődésgörbéd nemkülönben.

Emlékszel még, alighogy felröppentél irodalmunk szüvetkezetesített egére, a polgári irodalomtörténészek igyekeztek víz alá nyomni. Zseniális írásaidat megfűrták, kilyuggatták, megtorpedózták, elsüllyesztették. Múzsádat félárbocra engedted, és csupán félgözzel haladtál, majd teljes sebességgel fuldokolni kezdtél. Mi mást tehettél volna? Mély lélegzetű alkotásokba fogtál.

Később önkéntes frontharcos lettél. Epikai frontunkat erősítetted. Golyóálló eszmékkal felfegyverkezve - a menetoszlop gyakran összecsukló tagjaként - magát a Tökélyt ostromoltad. Ebben az ostromban gyöngyöztél ki rogyadozó valódból „A hullásalmák agyarázkodása” című könyvedet, amelyben megrázó képet festettél arról, hogy gyümölcsfáink termése mennyire ki van szolgáltatva a magánparasztnak durvaságának.

Utána epikai sodrású, de bölcséleti súlyú írásban nehezményezted vajúdo parasztságunk egyes vonatkozásait. Először egy traktort tűztél tollad hegyére. Azt, mely földjeinken mélyszántás helyett felszínes talajfelforgató tevékenységet végzett. Művészi programodban délelőttönként az osztályharc is szerepelt, de nyolctól tizenkettőig és nem a déli harangszóig, ahogy azt a klerikális reakció szerette volna.

Emlékszem, egyszer egy kulákról rántottad le a vizes lepedőt. Egy államosított fa árnyékában hűsölt, míg ugyancsak módos falusfelei a húskvótát sütögették flekkenek. Kíméletlenül közibük csaptál. Robusztus negatív szereplőid fejvesztetten menekültek, a vérszegényeket pedig (micsoda humánus!) a körorvosi rendelőbe küldted.

Írtál drámát is. Nem langymeleg darabocskát, hanem gyilkos, öldöklő, szurdokló, szódába és vitriolba mártott szatírárt. A harmadik gongütés után nyomban azt kérdezed benne: „Itt a nyílam, mibe löjem?” Döbönt csend. A nézők sokatmondóan hallgatnak, de te nem törödsz azzal,

hogy ők sokat hallgatnak. Mit, hogy ne te legyél az első, a hangadó? Az ilyesmit az iskolában sem tűrted. Hasonló esetért takaros kis osztályharc bontakozott ki az V. B és a VI. C között. A színpadon azonban nagyobb a tét, és gordiuszibb a dilemma.

Hibaként róhatnók fel, hogy az egyik zsírosparasztlány föltűnő kecsesen billeg végig az új világot jelentő deszkákon. Jobb lett volna az is, ha az egymásba habarodott szerelmesek - a boglya helyett - valami kötött programú ifjúsági klubban találkoznak. Nem azért, mintha a nyíltszíni boglya divatjamúlt lenne, hanem mert ott nem elég nevelő a program, a széna pedig tűzveszélyes a színen. Látod, te nem gondoltál erre? Pedig egy minden szempontból fejlett író minden fejlett szempontra gondol...

Kár, hogy a darab vége felé a múzsa körüli széptevésed némiképp lankad. De az ünneplést így is megérdemli műved, és rászolgáltál te is, igaz barátom, mert irigylésre méltó időbeosztással változatlanul ötvenesztendőös vagy.

Jánky Béla

Életrajz helyett:

Egyszer volt, hol nem volt,
voltam én meg Piroska
és Farkas, ki lapunkat,
a Napsugárt kihozta...

Halihóka

(Ez egy szép, verses csalit-mese, mely kicsal titeket a csalitba, ha hallgattok rám és előfizettek a Napsugárra.)

Tél

Pilinkél az első hó,
palinkál a második,
sikongat a sok gyerek,
személyesen játszodik.
Jégcsap csüng az ereszen,
vasbetonként fityeg,
óra lett a gyerekszív,
új ütemre kityeg.
Mese, mese, mátká, mátká -
virulens egy import-nátha,
az eresz is szortyog kint,
nem evett C-vitamint...

Tavaszi

Csi-csip-csóka, halihóka -
itt a tavasz, nincs más dőga,
szellő-szerkentyűvel szállt,
s fűzfabarkát birizgált.
Báránnyelű, fűzfabarka...
nincsen ebben semmi giccs;
foga van a napocskának,
beléd harap, ne visíts!

Nyár

Kacsalábon réce forog,
megjött a nyár, derék dolog;
tűzet okád, mint a sárkány,
és ez nyáron nem is hátrány.
Egyik fia kánikula,
másik lányá zápor,
kézenfogva kóvályognak
itt is, ott is, bárhol.
Jertek, süssünk kenyeret,
kajla kiflit, lángost!

kis kötényben, tömegesen
kovászoljunk már most!
Libapimpó, bodza -
Pál a lisztet hodza,
szita, szita, péntek
élmunkás lesz, nézd meg!
Bicebóca, bőce,
ő lesz a nap hőce...

Ősz

Ősszel jön az ősz,
szilvalekvárt főz -
ragad, de grációz...

Morálé

Erdő, mező tárt karral vár,
fuss beléje, Bandikó,
lesz társaság, szedte-vette,
tyúkszem s kakasmandikó.
Nézd, a fán egy pinty!
párja neki ninty,
a vízen úsz egy ponty -
egy nagy hal nekironty:
mese, mese, mátká,
kijön a rím? Hátha.

Kántor Lajos

Leginkább a karton-szakmához vonzódik (értsd: irodalomtörténeti dobozolás), de mellékesen útleírással is foglalkozik. Poliglott mutogatásaiból megtudjuk, hogy a mai, modern, avantgard turizmus nem ismer nyelvi akadályokat. Hosszas utánajárással kideríti, hogy Bázeli városában a bázeli harangokat szokták megkondítani, és hogy Madridban spanyolviasz kapható.

Esszé magamról

Párizs

Egyik legnagyobb nevezetessége még mindig az, hogy Eiffelkor érkeztem oda. Nézegetem az útikalauzt, összevetem a valósággal: Quasimodo púpja, a Notre-Dame, a vörös bor - minden a helyén. Én azonban tisztálkodni szeretnék, s bőröndjeim társaságában már vagy két órája korszok a Champs-Élysées-n, egy klasszikus fürdőkádat keresek rajta. Több járókelőnek is megmutatom térképemet, amin azt teljes életnagyságban feltüntették, igaz, kissé borsos felirattal. Végül egy egészen olcsó hotel vízrajzi térképén avantgard zuhanyozót találok, mely Diadalívben lóg ki a falból.

Alaposan beszappanyozom magam, aztán lemegyek a Gare du Nord-ra, hogy megérdeklődjem, mikor indul az első vonat a Louvre-ba. Mondják, hogy csak másnap, mert ma kedd van, és ilyenkor a vonatok zárva tartanak. Dühömben úgy döntök, hogy egy Adys kérdéssel hozom zavarba az információs nőt. Ő azonban nem jön zavarba, látszik rajta, hogy rendszeresen olvas verset, menetrendet egyaránt. „Párizsból tegnap kiszökött az ősz...” - feleli. Nekem sem kell több, a nemzetközivel sietek utána....

Vigyázó szememet csomagjaimra vetem.

Bázel

Párizsból villamosvonattal robogunk Svájc felé. Útitársammal azon vitatkozunk, hogy a mozdony Svájcból, avagy Franciaországból kapja az áramot. Abban maradunk, hogy az első állomáson meggyőződünk róla. Mihelyt megállunk Bázelben, felmászom a vonat tetejére, és kitapogatom a magasfeszültséget.

Megrázó élményben van részem...

Budapest-Balaton

Dúdolgatom a slágert... De ott, ahol a hatos megáll, most nem is fékez a szerelvény. Hiába, Budapest sem a régi, ámbár a Duna két partja között most is a Duna csörgedez. Ha jól emlékszem, Tamási is látta a Dunát, sajnálatos azonban, hogy még ma sem ismerik eléggé „Ábel a rengeteg sok vízen” című könyvét.

Másnap író-olvasó találkozunk a Balatonon. Barátaim indítványozzák, hogy lépjek fel egyszerre mindkét minőségben. Vagyis: olvassak fel, aztán rohanjak le a terembe, és hallgassam meg. Csábító ötlet, de kissé fáradtságosnak bizonyul. Este énekelgetjük a „Sej, halászok, halászok, van-e gulyáspasztátok?” kezdetű új népdalt. Lángot vet tőle a szánk (lásd: Kántor & Láng), de nem vagyunk mi csecsszopók, segít az egri bikavér. Egy kacsalábon forgó pincében a Fehér Ló legendáját szívjuk (magunkba). Angolul White Horse néven fut.

Cambridge

Diákvárosnak tartják, pedig tanárok is vannak benne. Felkérnek egy angol nyelvű előadás megtartására. Tökéletes, szigetországi kiejtéssel adom elő a nevem, aztán hirtelen lapszusom támad, és - noha kukkot sem tudok angolul - elfeledek mindent. A barátom húz ki a csávából, elmondja, hogy ez csak a kezdet, ha belemelegszem, sokkal kulturáltabban hallgatok. Angol hidegvérrel ülök le. A termen a megkönnyebbülés moraja fut végig.

Amszterdam

Holland kikötőváros egy holland kikötő közelében. A prospektusok sajnos csak néhány imbolygó tengerészt tüntetnek fel, és fix pontként az örök-mozgó Tulipan Van Hagima irodalomrajongó nevét. Persze szélmalomok is ügyködnek errefelé, mint később megtudtam, a gyarmatosítás idején ők nyomták a szelet a dagadó vitorlákba.

A keskeny utcákon víz hömpölyög, azon tengerészek meg kereskedelmi hajók lézengenek, többnyire párosával, összefogózva. Ezeket az utcákat érthetetlen módon kanálisoknak nevezik, pedig teljességgel hiányzik fölülük a rács.

Lapozgatom az útikalauzt, s látom, kifejezték belőle azt, hogy ebben a kikötővárosban sok náció keveredik, hacsak röpke félórára is. Némelyik peremnegyedben annyira gyakori a boldogság, hogy az örömanyt, örömapát örömszülőnek nevezik, lányukat pedig örömlánynak. De mindez csak addig tart, míg megszólal a hajókürt.

Amszterdam Van Gogh meg teniszpartnerem városa is. Erre úgy jöttem rá, hogy az egyik utcai bódé körül meglepően nagy volt a csődület. Megkérdeztem Árpád Van Árpádfi tősgyökeres hollandust, hogy a bódé minek köszönheti a csődületet?

- Tárlat az utcán... - válaszolta egy panziótulajdonos tömörségével.

- Vincent Van Gogh? - tapogatóztam tovább.

- Fenét vincentek, nincs kedvem tréfálni - mondta komolyan.

Ebből következtettem ki, hogy annál az árva bethlen bódénál monodrámát adnak elő, bizonyára bélyegek, reprók meg szuvenírek társaságában. A kutatást nem hagytam abba, Abdul Idült Nincsenüz török tengerésztől is érdeklődtem.

- Ne vegye rossz néven, hogy Eger és Mohács után csak úgy megszólítom! Nem ismeri véletlenül azt a sportolót, aki sakkozik, teniszezik és szabad idejében monoton drámákat ír?

A török hevesen bólogatott. Később derült ki, hogy a törököknél a bólogatás nemleges igenlést jelent, és ez újabb ragyogó bizonyítéka barátom monomán öntörvényűségének.

Kiss Jenő

Önkéntes kószálásairól kötelező olvasmányokat írt. Amikor a technika iránti mindennapos rajongása kitörő költői hévvel is párosul, forró csókkal illeti a hideg hengerfejet, és keblére öleli a terven felül készült anyahajót. (A szorítás egy köteten át is tarthat.) Alábbi verse úgy keletkezett, hogy egy bátor, nyaktörő mozdulattal az ég felé nézett.

Óda oda fel...

Mintha tenger lenne,
kék színű a kék ég,
repülő úszik rajt',
mint vízben a récék.

Mozdulatlan pancsol,
nem ficáncol farka -
igen, mert az ember
ezt pont így akarta.

Ma az ember zseni,
nem úgy van, mint hajdan,
műszer kacsint reá,
ha egy kicsit baj van.

Átlendül gépével
a hegyeknek ormán
szájában fütty-fürütty,
kezében botkormány.

Sőt, a gépmadárban
alhat a pilóta,
mint szülői házban
a madárfióka.

Acélos acélgép,
kerek a kereke,
csomagoktól terhes
hátról a feneke.

Csupán az orra zöld,
olyan, mint az alma -
messze lerí róla
a fény forradalma.

De lesz majd piros is,
parázs szívvel várom;
beérik majd az is
az új típusú nyáron.

Szárnyai kitárva,
mintha ölelnének,
három motorjából
füstölög az ének.

Férfias, új nótá
lóerőkből fakad -
fújjad te is vele,
lóerősítsd magad!

Mert az égi tájék
sugárzóbb, több fényt ont,
nincs már véka alatt
panorám, horizont...

Odanéz az ember,
ahová ő akar,
körbejár a feje,
pont, mint a légszavár.

*

Hej, de nagy dolog is
repülőnek lenni,
jól öltözött, vidám
utasokat enni.

Ó, dicső technika,
Lajka kutya, te hős!
te voltál először
az űrbe kimenős.

Mert nemcsak repcsi van,
jeszty szájuz i vosztok,
és van filmszillag is:
Marina Vladyvosztok...

Kovács András Ferenc

Az egyetemen sokatmondóan hallgatott. Válogatott hallgatásait hajókürtölte világgá abban a forrásban lévő kötetében, mely Néma kapitányról, a vizek szónokáról szól.

Versei olvasmányélményektől locsognak. Szerzőjük a térdig érő vízben gólyaláb-jegyzetekkel közlekedik.

Variációk egy sémára

1. Régiesen

Lészek majd igris,* vándorverselő,
előhírnök, bélhúrnok, vigéc -
ó, dulcinellám, pulcinellám,
egyenes hátad, mint hajlított síléc.
Te, iramló dámvad a maszkabálban,
a szálában delejes lampion -
bár összeadna minket atyád,
de úgy látom, inkább kivon...

2. Játékosan

(ecc-pecc, kimehetsz...)

übü táti, übü mámi,
miért nem „ad hoc” ide lányi?
- mondatom mily dőre kér-dőre fogva -
kár, hogy zörög a zöreg s fanyar,
pedig pumpás pár lennének...
sajna, lasszóból ért a magyar.

3. Görögösen

Kábé az apja vagy
Hekábé apja vagy
lányodért kell keblemnek Tantalosznia
kezére vágyom (sersé lá fám)
legyen a nimfám
kérőként Aiakoszkodom
de te nem Adoniszod őt
a zsargonauták argóban beszélnek
kábé egy Pandóra múlva kap kimenőt

4. Jelenkoriasan

remember
emlékezz
csak én voltam meg te
és & Co.

daloltam: holdudvarodon
szeretnék szántani
izgága szatelitként dongtalak körül
ultrahangom éppen permutált
kezemben az „Echinox”
hátha meginox
estébé estébé

estébe hajlott a nap
fotocellájába vonult
remember
hónod alá nyúltam
diszkrétén menedzseltelek
te hagytad
hogy korzózzunk a dubító környékén
ergonómiát biflázva
nem egymást bújtuk
a bibliográfiát
megcsodáltalak
formás láb-
jegyzeteid vannak
estébé estébé

estébe hajlott
a szolgálatos neoncső
s csak úgy faxniból
az iszapos dubitóba ugrottam
(pech: a cogitóba
kellett volna ergo)
vesd össze
SALTO MORTALE
IN DOLCE POCSOLYA

5. Teátrálisan

tu bi, vagy nem tubi
énemnek donnája, nője!
mikor lesz jelenmagamból
bús sóhajomnak szabad kimenője?
kecsesen jársz, nem troppo,
akár a lú
non galoppo
vágta nuku -
hamvas vagy
púderrel sminkelt primavera
orcád lampion
kezed kacsó, nem más
tátott szájadnak mennyezete
ásító zsinórpádlás...

6. Vizesen

a pacák lenni nemo kapitány
kiadni jelszót: pofa be?
(locsogás nem vezetni jóra)
mégis felfutkorászni zátonyra
fenéktelen tóba -
algás moszatos szirén és
aljas maszatos matróz
lenni egy pár
egy párvenű
és alapítani
zavarosban halászok klubja
idejük lenni sok csomónyi
abból nekiknek futja
öngyöri-böngyöri bing-bang
nemo a kepitén nincs hang...

---

* Kötelező irodalom

tinódi: pengetlek, kedvesem, pengetlek
balassi: a végek dicsérete, mielőtt végek lett volna
csortán marci: hej, élet, virágélet (hímzett kanásznóta)
józsza erika: gitárom, haj, tillárom, haj - képernyőre bodorítva
Ezenkívül görög művek, például: iphigénusz egy ifi géniuszban

Létay Lajos

Költeményeinek támpillérei közé tartozik az utánozhatatlan, Aranyos menti rigófűtty és az utolérhetetlen, faluvégi vacsoraillat. Amikor hazalátogat, részt vesz a nagy vetési csatákban, és pontosan tudósít az ütközetben elesett magvak sorsáról.

Halk szavú lírájába úgy építi be az erős traktorzúgást, hogy a zöldellő betűsorok közül ne lógjon ki a füstölő mezőgépez.

Csoroszlyák

(A Versek sorozatból)

Reccsen a rigófűtty,
munkára mozgósít -
tudja, hogy vetéskor
mindenik perc érték;
csoroszlyák csiklintják
a közös föld hátát,
s holnapra kizöldül
a vetési térkép.

Apadnak a gondok,
epednek a lányok,
de egy tartálykocsi
szájáról szájra jár...
elnököt pirosít
munkanaplót hizlal
a nívós gyűléseken
megtervezett nyár.

Fújtat a brigádos
dolgos nyelve kilóg -
ma sokat taposta
a biciklipedált:
esőért szaladgált,
mert fenn a rajonnál
feladatul kapta,
hogy ő legyen Medárd.

Dalol a sok kalász,
delel a kombájnos,
a leány-koszorúban
élénkül a duma;
a vének csontjában
rakétaként jön-megy
az átkos burzsoáktól
öröklött reuma.

Pipacsok

(Az előbbi költemény a **Legszebb versek** sorozatban)

Aranyos a rigó
csépléskor, ha fűtyül,
s még aranyosabb, ha
az asztagra* csücsül.

* (Mint pi-pi-piramis
majdnem olyan forma,
de kalász van benne
és sok munkanorma.)

Pihég a brigádos,
az alkonypírt várja,
szakszerűen cselleng,
sehol nincsen párja -
s míg ő gomblyukába
pipacsokat szakaszt,
Medárd, a rajontól,
esővizet fakaszt.

Kacarász a kalász,
nevetgél a nyár,
nem úgy van, mint régen,
hogy csak szimulál.
A köszvény is olyan,
mint egy falat kenyér -
borszéki villába
beutalót remél.

Markó Béla

Költői álneve Barkó Méla. Halk szavú, motorizált lírikus, aki ha teheti, piros motorbiciklivel nyargalászik nap- és vershosszat. Olykor benyit a lepkemészárszékbe, hogy elgyönyörködjék a kérdőjelekre aggatott lepkecsontvázak felemelő látványában.

Hobbija még a piros kirándulás, melyre papirossal zsebében lepkeszárnyakon indul, hogy a bozótból felröppenő műzsát azonnal homlokon csókolhassa.

Papiros kirándulás

Feltettük magunkban, hogy feltesszük
magunkra a bukolikus sisakot, és szervezünk
egy piros kirándulást az édeskés tájba,
a citromkodó mába, vadász-, esetleg
szoknyavadász pirkadatban, karcsú
szitakötő(nő)kkel, piros kirándulást
angóranyúlszemű naplementével, fűvel, fával,
mondjuk, motorizált nimfával, persze fekete
vinilinkabátban,
parkett-mintás linóleumnadrágban -
úgy gondoltuk, lesz majd piros csörgőóra,
piros csörgősipka
és piros orrú turisták papiros jelzése.
És fejünk fölött úsznak majd a fellegek,
nyilván piros
úszósapkában, dauerolt vatta-frizurájuk
viszont fehér lesz,
mint ablakokon a tüll,
de nem nálunk, hanem a másik épületben túl,
abban, amely nem lábasház,
tehát nem járhat kirándulni lakóival.
Azt már rég eldöntöttük, hogy egy nem-piros
konzervnyitóval meglékeljük
a nem-bádog autóbust,
és hegesztőpisztollyal eltérítjük vezetőjét,
vagy legalábbis kényszerítjük,
hogy elpiruljon
ha már nem nyomhatunk irombás barackot
gorombás fejére.

Sajnos megeshet, hogy tragacs emlékeinket
végül bezsírozzuk,
eltesszük az ágyba (piros golyóscsapágyba),
mert nem tudjuk kiheverni,
hogy egykor almásderesnek véltük
az almásrétest, hócsináló gépnek
a gyermekcsináló sapkát,
a zündappot jawának, a nagyapót gyávának,

az izét izsének, hattyúknak a dugattyúkat,
melyek hattyúdal helyett dugattyúdalt fújnak
a hengerfejekből toborzott kórusban.

Megnyugtató viszont, hogy a zöldellő
kéknefelejcs állomáson piros,
kásás gyümölcs a mozdony,
sőt annyira pépes, már-már elolvad a szájban
svédacél kerekestül,
csak bele kell harapni
bátran,
lehetőleg tolatás közben

Márki Zoltán

Próbaversei után prózaverseivel tette le a garast az olvasók néptelen tábora előtt. Lírájában fontos helyet foglalnak el az évszakok, a napszakok és a saját kezűleg elnyújtott gyári műszakok. Gyakran megfordul itt-ott, és sűrűn ír erről-arról. Költészetébe szívesen emel be olyan poétikai elemeket, mint egy-egy telt nő, a horpasz ég, ráadásként pedig a tettekreész világmindenség.

Sanzonok, bombonok

Próza-vers (dúrban)

Reggel lehetett, mert halkan, álmosan ketyegett a szomszéd, s paradoxa órák csak látszólag mondott ellent neki, dolgos nap lehetett, mert én nikkelezett, vastraverzetű verset bütykölttem a semmiségről, alkalmi dalt a horpasz hasú semmis égről, melynek púpos kupolája alatt egyedül én voltunk - királyi többesben, elvtársi egyesben - kissé magányosan, mégis vagányosan, de elfolytan, mint szegre akasztott, holdvilágképű lágytojás, igen: lány és bársonyos tojáshoz a lágya, eljövendő csirkeéletnek elvetélt magánya, valahol kinn, a csók nélküli lecsóktól gőzölgő konyhában, bizonyára akkor, amikor mamaiai buszok húztak a híg röptű sirályok alá, melyek még nem tudták, hogy egy temesvári kertben szerda van, Robinson szigetén péntek, és hogy a Bega bartján bandulafa virágzik...

nos, mielőtt megírtam volna mindezt, kopogás vagy előzetes lábtörölés nélkül rontott szobámba egy nyakigláb fénynyaláb, pedig ott volt a csengő, a bim-bam és mellette a régi, a krr-krr, de ő állgálás és nézgelés helyett rám tört, és én időzavarba jöttem, és alig tudtam magamra rángatni egy felhőnyi inget, nyakamra kötni a propellerszerű csokornyakkendőt, s máris rohantam ki, be, fel s alá, hogy elkötelezett sétát tegyek ide meg oda, rohantam, hogy a természet májusi majolikájából leveses kanállal hörböljem a fél szemére bandzsító fényt...

Róza-vers (mollban)

bársony tapintat, andalúz homok
kreolinák szonok, bombonok -
nem voltunk túl sokan, csupáncsak mi:
elvtársi én (királyi már semmi)
csodálkoztam, hogy nem jött el Róza,
A My Fair Lady, tejfel-mimóza
(dolgos frajlány, civilben most fáradt,
meszet eszik, betonlapot járat),
de ott voltak a rátarti parkok,
a heringek, besózott rakpartok,
a pucér sziklák, a vizenyős víz,
a pontos idő, mely jelzi: sztrip tíz!

Verbális vers (bánságban)

Jawohl, Temeswar
und Begapart
natürlich Saveta
kitakart,
sicher,
hogy stimmel
a nagy hideg -
kettesben
kínos az etikett.
Früstök, firobusz,
a fekete macskán
telehold állingált
az ághegyén én,
de nem néztem a holdra -
verseimet vártam
aznapi raportra.

Molnár Gusztáv

Mihelyt az elmélet nyelvén dadogni kezdett, azt hangoztatta, hogy ő Filozó fia, és hogy az akként mikéntjére keres érdemleges, megnyugtató választ. „De Molnar Gustibus non est disputandum” - mondták féllatin műveltségű (vagy latin félműveltségű) óvodástársai, és filozófiájának sarkkővét elásták a homokozóban. Molnár kővé dermedt, és megírta Transzcendens precedens című művét. Ennek egyik fejezete a

Szillogista szimmogás

Azt már toprongyosan töprengő barlanglakó őseink is tudták, hogy az Elmélet toronyiránt aligha közelíthető meg. Éppen ezért kacskaringós ösvényeken, spekulatív úton lopakodtak el az Elmélet hipotetikus küszöbéig, s miután kellő áhítattal átléptek rajta, egymás szavába vágva, tollbamondták *Von wadaskeschen zur Kommunikeschen* című éles hangú munkájukat. Ebből emelném ki most a legfilozofikusabb passzust: „A vanság nem levése a nincsség, a vantalanság nem levése a nincstelenség. A nincstelenség esetleges levése a leves, és a leves esetleges levése a lét...”

Persze a fenti axiómafüzért nem úgy kell értelmezni, *ahogy*, hanem *amint*. Mert ami magánvaló, az egészen más, mint a másónvaló. (Ding an Sicherheitstü!) S ne feledjük, hogy ha valami más, mint ami, akkor azt a másságot nem az ami szférájában kell keresni. Ami pedig másság, az nem miség, sőt ennek fordítottja is áll, ezért a kettő kölcsönösen mismásolja egymást. Konklúziónk tehát az, hogy a másság nem tévesztendő össze a miséggel, még kevésbé a műséggel. A minap nem azonos a műnappal, a milédi a múltédivel, a „mi kéne?” Mükénével.

A másság miségére a legjobb példát mindeddig Alko-Holbach írta. Ő fogalmazta meg először, hogy az objektív utópia és a szubjektív előpia nem fedi teljesen egymást. Ennek ellenére a máslet és másnap fogalma fokozatosan közelíthet egymáshoz, és pontosan ez a közelítés benne az a dialektika, mely a feje tetejére állítja az utópiát. S aligha fér kétség ahhoz, hogy a feje búbjára állított utópiás képtelen a *Transzcendens precedens* új olvasatára, minek következtében empirikus kutatásokra vállalkozik a saját zsebében. Ha nem talál ott semmit, akkor az elmélet nyelvén dadogni kezd...

Nos, eme releváns dadogást vette észre Guckermann német filozófus, és írta meg *Das Filozofika als Tschawarmenet* című, kissé nyakatekert munkájában. Lényegében ő is azt fejtegeti, hogy minden más, mint önmaga. A csavaranya tehát csak látszólag Mutter, valójában egy gügyögve anyáskodó Vater. De a gügyögés sem az *ami*, következésképpen az ami sem mindig gügyögés, csak egy lehetséges glu-glu.

A középkor embere azonban nemcsak gügyögött, dadogott és burukkolt, hanem figyelemre méltó értelmi buk fenceket is vetett. Ő ugyanis az égvilágon semmit sem tudott magáról, más szóval abszolút tudatlan volt. Azt viszont tudta, hogy ő nem tud semmit, tehát tudatlansága totál tudatos volt, és így létrejöhett a szellemiség ama két antipólusa, mely között az értelmes értelmetlenség feszül.

Az antipólusok közé kifeszített kötélén egyensúlyoztak aztán végig az utópiások, akik azt hirdették, hogy a sötétséget el kellene osztani testvériesen sok-sok apró, egyenlő részre. Sajnos a prekapitalista homályban nem lehetett látni annyira, hogy lehetővé vált volna a sötétség arányos kiporciózása, s így érvényessé vált az a régi szállóige, hogy aki Á-t mond, az mondjon csődöt is.

Evidens azonban, hogy a középkor embere a csőd fogalmát sem ismerhette, éppen ezért a térgörbület elmélete alapján létrehozta a szájpgörbületet, ez pedig kollektív szillogista szimmogásban materializálódott.

Az utópiások utódjai (a legutóbbi piások) azonban rájöttek, hogy a szillogista szimmogás sem az *ami*, s végül egy kiadós, dogmatikus szendergés mellett döntöttek. Plurális horkolásuk - a szellemi univerzum léttelenségében - még ma is másmilyenül, de magáértvalóan lebeg.

A továbbiakban lásd *A látszólagos mibenvalóság semmítése* című meg nem írt művem főbb fejezeteit!

Mózes Attila

A városban született, de írásaiból ítélve kint, a Maros-parton nőtt fel bóklászó kecskék és csóklászó tinik meghitt társaságában. Kedvenc témája a bunyó, a balhé, az orvosi láttelepek közül pedig a nyolc nap után gyógyuló, nagy lila alkonyat.

Alábbi karcolatát egy első osztályú lebuj falára tetoválta, abban a reményben, hogy az utókor sokszorosítani fogja... a kocsmát.

Dugó és egy szétvert pofa

(Kültelki életkép lírával és nagy csődülettel)

Dugó, a nagy vagány a lerből szabadult, s ezt sokan irigyelték tőle. Leginkább én, aki hermetikusan zárt, kispolgári üvegházban nőttem föl, egy családi ereklyének számító virágcserepben. Dugó viszont telepi srác volt, s jóllehet olykor görbén szólt, mindig nyílegyeneset köpött. És csakis mesterkategóriában verte szét a pofákat.

Ha összehalhézott valakivel, mindig csodálattal csüggttem ütésein, annál is inkább, mert a sitten töltött röpké esztendő valóságos glóriát vont csontos ökle köré. Ha ő lekent valakinek egyet, akkor a fél karjára bicegő, sánta doki látatlanban állította ki a nyolc napon túli gyógyulásról szóló bizonylatot.

Dugó ruhája éveken át vezetett a top(rongy)-listán. És amikor ebben a sikeres öltözékben megjelent, a belvárosi úrifüük a kezükben levő málnacukros bonboniere-be bújtak, a kültelki srácok viszont harsány éljenzésbe törtek ki, s áhítattal szagolgatták lila alkonyatot ígérő hatalmas öklét.

Ő volt a galeri vezére, szónoka, gondnoka, védőszentje. Ő volt a háború utáni, zavaros Maros mente markotányosa, aki trágárságokkal ízesített nyakleveseket osztogatott a tejföles szájú éhenkórászoknak.

Sokat adott megjelenésére. Arcán mindig friss forradás ékeskedett, felhőrongyos ingének pompás verejtékszaga volt. Szerettem volna hasonlítani rá, égetem a vágytól, hogy a lerben üljek. A magasztos céltól vezéreltetve a nyilvánosság előtt felképeztem egy magányosan cirváló rendőrt. Ő azonban, legnagyobb megrökönyödésemre, nem vitt el, ellenkezőleg: helyben hagyott...

Mihelyt föltápászkodtam, döntöttem: nem kujtorgok többé a körön kívül, beverekedem magam a szutyoktól, mucsoktól, utcaportól csillogó szuper-galeribe. A félbarbár falkába.

Nyeszlett tinédzser voltam, kiálló bordáimon tangóhermonyikázni lehetett volna, legalábbis Dugó szerint, aki évekig bokazenét hallgatott nagy áhítattal. Gyomrom korgott, szenzációéhség gyötörte.

Szerelmem (már azt sem tudom, melyik a sok közül) csöndesen intett:

- Kolbászka, te egy úri fiú vagyol; ládd, szőke, göndör fürtjeid még hurkába fésülve! Ül le a bogyódra, amíg mindkettő megvan egészben!

De én, Kolbászka, felhőrongyos, nyomott éjszakákon csak forgolódtam a kerítés tetején, ahol aludtam, és fel-felsírtam álmomban. Nyomasztott a körönkívüliség, a falkátlanság, a hordatlanság.

- Dugót kell megrekcumoznom, akkor befogadnak. Fejétől bűdösödik a galeri. Pontosabban, attól kapja azt a levendulaillattal fölérő, pompás verejtékszagot, mely úgy sajátja neki, mint nekem a málnacukor meg a bőgés.

Egy szép őszi napon, mely éppen olyan volt, amilyennek a szép őszi napnak kell lennie, elindultam Dugó nyomában. Még be sem értem egészen, amikor úrifíú karjaimmal hátulról esetlenül csápolni kezdtem.

- Kopj le rólam, te csórécsiga! - indítványozta Dugó meleg, barna hangon, s mielőtt elindította volna hatalmas öklét felém, metszőfogaim ijedtükben a kövezetre hulltak.

- Nem vagyok sóre siga, és nem kopok le! - húztam ki magam lepcsésen meg pöszén, amitől annyit nőttem Dugó szemében, mintha legalább két pakk Nácit szívtam volna el naponta.

- Vedd tudomásul, hogy sodállak és megverlek - jelentettem ki ellentmondást nem tűrő hangon, amin a galeri tagjai, nagy átéléssel, nyeríteni kezdtek.

- Hordd el a sunyi pofádat, hapsikám! Rögtön szétverem! - rivallt rám Dugó addig nem tapasztalt mély humánummal, de mire megfogadhattam volna tanácsát, ismét a jobbját indította el. Ez számomra balul ütött ki... Kecses piruettel fordultam át a szemeteskukák fölött, közben pedig alig jutott időm arra, hogy a hulladék közt turkáló macskák selymes bundáját megsimogassam.

- Csitt! - szóltam rá Dugóra, miközben a kifüggesztett csendrendeletre böktem. De kiköpött metszőfogaim miatt a cs hang s-re sikeredett.

- Sitt? Szóval sittet emlegetsz? - faggatott Dugó tapintatosan, bal horgot biggyesztve kérdőmondata végére. - Szóval te a rovott múltamat lobogtatod előttem, mucsok utcaúrfi? Hát hogy lehetsz ilyen surmó? - érdeklődött emberien, majd váratlanul úgy föbe kólintott, hogy egyik ámulatból a másik kábulatba estem. De ez nem volt elég. Elegánsan, sallang-mentesen, kalandfilmes magariszálás nélkül adagolva az ütéseket, szétverte a pofámat is. Kitűnően dolgozott, azt hiszem, szabadulása után ez volt az első mestermunkája.

- Miért tetszik mind ízélni? - puhatolóztam szédelegve, ám kissé lúdbőrözve az iránta érzett misztikus csodálattól. De nem hagytam neki időt a válaszra, teljes erőmből talpaltam be az ágyékába, úgyhogy minden előzetes torokköszörülés nélkül fogott bele az „Édesanyám, miért szültél a világra...” kezdetű népi faggatózóba.

A galeri tagjai spontán dalsoportba verődtek, és kánonban nyöszörögtek, hogy némiképp tompítsák főnökük altesti fájdalmát. Dugó nem nyöszörgött, ő csak üvöltött, de azt annyi átéléssel tette, hogy harmonikámmal meg a sarki rendőrrel kísérni kezdtem őt. Meghatódott, kibuggyantak férfias könnyei.

- Most már igazán bemutatkozhatnánk egymásnak - bökte ki a rég várt mondatot és egyik szemfogát.

- Kolbáska vagyok - nyújtottam kölnis vazelinnel ápoltságú úrifíú utcakezem neki.

- Én Dugó - mondotta egyszerűen. - Pusilom a selíd, málnacsukorsagú pofádat - fűzte hozzá keményen, férfiasan.

Aztán pöszén kezet ráztunk.

Nikolász Spekulász

Az újjörög bölcseleő éppen külön bejáratú Thöprengőjébe tartott, amikor az antik filozófia egyik sarkkövén üldögélő koldus tenyerét tartotta eléje.

A nagy nevű Nikolász úgy vélte: nem árt, ha momentán spekulálsz, majd elhatározta, hogy gyűrött bankjegy helyett makulátlan filozófiai jegyzetet nyújt át honfitársának. Erre a mű elkészülte után, tehát másnap(osan) került sor. A munkahelyen szakképesített, éles eszű koldus már a cím olvastán magára ismert.

Koldulगतok, tehát vagyok

„Cogito ergo dubito, dubito ergo stupido.” E napjainkig érvényes evidencia az antik filozófia egyik sarkkövén meditáló koldustól származik. Persze ahhoz, hogy valaki a nyirkos kövön üldögélve ex cathedra kijelenthesse ezt, n meditációra és $n+1$ konzultációra van szüksége.

Ismétlem, dubito ergo stupido, így koncipiálta attitűdjét egy anonim koldus, akinek nevét a háládatlan utókor tán még a Lapidáriumból is delapidálja. Ennek ellenére fölöttébb hasznos, ha mi, Nem-Koldusok megvizsgáljuk a koldus-központú, koldulगतó Koldust mint olyant.

Analízisünk szempontjából nagy fontossággal bír Koldusunk szakadt nadrágisága, elnyűtt kabátisága, valamint lábbeliségének szájtátisága. Vagyis az, hogy a cipő Thalpa teljesen elidegenedett a felépítménytől.

A nadrágelő antipólusán megnyilvánuló Szakadt Ülepiség azért sem mellékes, mert premisszája lehet az altesten át történő felhülhetőség frekvens evidenciájának. Ha többször is körüljárjuk a Koldus partikuláris énjét, akkor arról is meggyőződhetünk, hogy a circulus vitiosusként őt körülvevő illat-effektus a járókelők mobilitását pozitíven befolyásolja.

A filozófiatörténet följegyezte, hogy egy középkori, német Koldusch közönséges lúdtalpisággal próbálta indukálni polgártársainak donációs ihletét. Ez, nyilván, teljesen tudománytalan, utópisztikus kísérlet volt, hiszen már a Kronosz előtti időkben evidenssé vált, hogy a Nem-Koldusok orruknál fogva való manipulálása spekulatív és szuggesztív készséget feltételez. Az adakozók emotív epicentrumára (vulgárisán: szívére) sokkal nagyobb hatással van például a kitakart sebhelyiség, valamint az olyan argumentáció, mint az otthoni éhes populáció.

De menjünk tovább! A nagy filozófus elődökön nevelkedett járókelők empirikus úton azt is észlelhették, hogy a Koldus kalapiságán egzisztálnak olyan lyukiságok (Nihil-Matériák), melyek possibilissá teszik a tárgyiasult sajnálat, vagyis az Alamizsna földre szotyogását. A képzett Koldus azonban tudja, hogy a „werden” (levés) éppúgy nem egyeztethető össze a kótya-vetyével, mint a platói szerelem a hetye-petyével. Éppen ezért a pénz gurulására ellenreakcióval válaszol, egészen vulgárisán fogalmazva: utánakap.

Most pedig itt az ideje, hogy felállítsunk egy hipotézist. (A Koldust még ne állítsuk fel, mert akkor képtelenség lesz felállítani a beharangozott hipotézist!) Föltételezésünk lényege az, hogy a Koldus legszívesebben ülő helyzetben reprezentálja saját szubjektív szubsztanciáját. Igen ám, de az autonóm koldulási szféra találkozhat a hatalom fülönragadási praxisával. Ez a Koldusnál sokszor meglepően gyors minőségi ugrást (értsd: szökellést) idéz elő, nem beszélve a cipőtalp anyagi részecskéinek fölgyorsulásáról.

Nos, eme jól motivált helyváltoztatás közben előfordulhat az is, hogy a Koldus - in concreto - átveti meditáló Énjét az útba eső kerítésen, német terminussal: a Kierkegaardon. Ha viszont a hatalom békén hagyná, akkor a bécsi utcasarkon Fichte helyett a Schillinget olvasná, ez pedig „az ész trónfosztása” lenne. Sőt, tán másnak a kifosztása is, melyet törvényszerűen követne a tagadás tagadásának szemrebbenés nélküli letagadása. Legalábbis a bíróságon.

Befejezésül tegyük fel a legfontosabb kérdést! A koldus vajon Koldusnak tekinti-e magát, vagy pedig Mágánsnak? (Itt most nem Miskára gondolok, aki valóban egy jól szituált Mágán, sajnos egyelőre nem a Koldusoperában.)

Véleményem szerint, ha a Koldus akut pénzzavara nem csap át totál személyiségzavarba, akkor alamizsna-számolási praxisa folytán - deduktív módszerrel - evidenssé válik előtte, hogy a tiszta ész teljes akcideneciája lenne, ha egy svájci bank igazgatójának képzelné szóban forgó Énjét. Nemcsak azért, mert az ilyesmi ad absurdum debilorum, hanem azért is, mert akkor a fürdővízzel együtt kiloccsintaná csöpögő önmagát, ami filozófiailag egy totál fölösleges pocsolya geneziséhez vezetne.

P. Lengyel József

Könyvalakban megjelent írásai sokszor az éter hullámhosszán is nyomdafestéket látnak, és nagy példányszámban tűnnek el az űrben. Fiatal hősei hol egymás, hol a természet lágy ölében keresik a kikapcsolódást, igazolva azt a régi közmondást, hogy az alma nem esik messze Évától.

Félmeztelen pillanat

Bikini, a bomba lány egy félmeztelen fatörzsön napozott. Madártávlatból szédült kis csirkének nézhetett ki, holott testközelből számócaszájú sex-tündérnek adott enni. Beteg volt a kisangyal: feltűnési viszketegségben szenvedett. A diagnózis megállapításában jó fogódzó volt a srácoknak, hogy Bikini fitos orrához nem illő, félméteres, böhöm cigit szívott.

A böhöm szivar állandóan izzott, mert egyszerre három irányból fújt a szél... Fütyü, Bukfenc és Pofabe csapta neki a szelet. Persze folyamatosan, non stop meg minden. Gólyák voltak mind a hárman, ösztöndíjas gólyák. És ezen a kreol színű délutánon akár a fetisként tisztelt kajabonra is felesküdték volna, hogy Bikini a legszebb, legizgatóbb ésatöbibb lány az egész kerek, kétméteres fatörzsön.

A látvány sztori úgy kezdődött a fiúk részéről, hogy szemtanúi voltak annak, amikor Bikini hormonálisan zavarba hozott egy sokdioptriás, pénzes paculákot. Evidens, hogy a vén trotli szeretett volna holdfényt zabálni az ennivalóan édes, egybeszabott Bikinivel. Úgy tett, mintha egyáltalán nem érdekelné a csaj, fapofával közeledett a napozó rönkhöz, megjátszotta, hogy egyforma frászkarikákat akar levágni belőle, majd egy óvatlan pillanatban megpróbálta leakasztani a lányt.

A srácok azonban résen voltak, és átható tekintetükkel a rönkhöz szögezték Bikinit. S miután a nőt biztonságban tudták, kezelésbe vették a pénzes pacákat, és pépesre, majd kocsonyásra verték, ezenkívül lila keretes, import monoklikat raktak a szemére. Egyszóval marha jól szórakoztak meg minden.

Ennek ellenére a majdnem bekövetkezett holdfényes sztori láthatóan felkavarta őket. Pofabe majdnem elbódult fájdalmában, Bukfenc magába roskadva kotorászott sportzsákba gyűrt lelki nyavalyái között. Fütyü, az óriásbébi a lány iránti rokonszenvét bohóckodásba csomagolta, és egy iszalaggal átkötve nyújtotta át neki.

A pörkölődő kisangyal úgy tett, mintha mi sem történt volna, s igaza volt, mert valójában mi sem történt. Szabályosra esztergált, cselesebb alkatrészein kacéran megigazította a kupolás konfekciót, majd egy apáca ártatlanságával fuvolázta feléjük:

- Tudjátok mit, srácok? Fátylat erre az egész rohadt sztorira!

- Én terítem rá a fátylat - ugrott fel a lelki nyavalyái között kotorászó Bukfenc, de nyomban el is pirult, le egészen a farmerja nagy csatjáig.

- Én mindenről lekésem, lány krampusz vagyok, minta-mélák - öntötte nyakon a szégyenkezés Fütyüt kézmeleg mosogatólé gyanánt.

Pofabe elmerült az ábrándozás muskotályízű hordójában. Két társa körbe röhögte, de ettől nem borult ki. A hordó mindenik dongájában a lány bordáit vélte tapintani.

- Tudjátok mit? Ne szívjuk tüdőre azt a rohadt tananyagot! Magolás helyett dumáljuk át az egész nagyvakációt - indítványozta Pofabe, ki sem nyitva száját. - Ha elhasalunk a vizsgán, kipakolunk a profnak, hogy minden a bombajó Bikini miatt van.

- És Bombajót is bemutatjuk a profnak - lelkenedett Bukfenc, s mint aki máris úgy érzi, hogy visszatapsolták, kárpótlást kereső ujjai elindultak a farönkön.

- Le a kezekkel a karib-tengeri szigetekről! - üvöltötte Pofabe, és diszkrétan egy horgot akasztott be gólyaságában megöszült társának. Bukfenc beleváló srác hírében állt, ennek ellenére képtelen volt máskorra halasztani néhány olajozott hátraszaltó kivitelezését.

- Hagyjátok a tetteges agytornát, srácok! - lépett közbe a sex-tündi, és öblös hangon jó egészségeset trombitált zsebkendőjébe.

- Kié volt ez az artikulálatlan, náthás gyárduda? - dugta ki fejét Pofabe az ábrándozás muskotályízű hordójának széthullott dongái közül.

- Sajnos az övé - dadogta összetörtén Füttyü, és kiábrándultán mutatott Bikini fitos fuvolájára.

- Tényleg ő volt - omlott össze egy árnyékvilág Bukfenc tudatfelettijében. S hogy ne zsongjon be tőle, a politechnikán tanult módszerrel nyomban megpróbálta átállítani szerelmi optikáját.

- No hát, ha így állunk, kisangyal, viszlát meg minden - vetették oda „ad hoc” kórusban, és iszkiri a bolhairtó szagú diáktábor felé.

Bikini, az ex-sex tündér hamar rájött, hogy mohó tekintetek többé már nem szegzik a rönkhöz. Egy sellő rugalmasságával pattant fel, majd egyetlen mozdulattal fátylat borított az egész pubertás sztorira. De ahogy odébb libegett, a fátyolon minduntalan átütöttek világszinten kivitelezett, áramvonalas karosszériájának nikkal fényű porcikái.

A napra lehetett nézni, de abszolút fölösleges volt.

Szabó Gyula

Színes társadalmi freskójának megfestésében hősei is segítkeznek, többnyire úgy, hogy egy-egy nívós eszmecserét követően kitűnő érzékkel mázolják fel egymást a kocsmá falára. Vitájuk azonban nem mindig fajul művészi tettlegességgé, előfordul, hogy anekdotázgatva néznek farkasszemet egymással, és a szerencsésebbek az egész regényfolyamat megússzák szárazon.

A szövetkezetesítésről szóló regényéből megtudjuk, hogy agitatív célzattal csak addig zörög a haraszt, míg a néptanácsnál alá nem ír a paraszt...

Miska pisolyog

Úgy nekiborotválkozott az idő, mintha vizitába készülődne. Gombos Pali viszont nem készül sehova, hanem csak gubbaszt, kókkaszt a kaszáló bütűjén, de olyan gyámoltalanul, mint hagymatokányszag a rózsáskertben. Nem csoda, lelkileg úgy le van hangolódva, mint a Sándorffy gróf zongorája az államosítás idején.

Ha most valaki megkérdezné Gombos Palit, hol szorít a cipő, azt felelné: a gyomránál. Igen, mert kopog a szeme az éhségtől. A szénaboglya felett ugyan még csak frustokidőre áll a nap, de a fenőkö a tokban már a delet harangozza.

Gombos Pali a pitymallattal egyszerre kászálódott le a hitvesi ágyból. Először csak a bajusza vége kunkorodott fel, de nem akarta, hogy restséggel vádolja a falu, utána kelt ő is. De hiába a hajnali szepletés, ha az asszony a frustokkal nem töri össze a hámfát. S nemcsak hogy likad ki a gyomra, de a dohányynak is hűlt helye van. Úgyhogy Pali csak ül, üldögél a kaszáló végén, és azt sem tudja, merre nyújtsa a lábát, hogy fel ne billenjen valamelyik keskeny, szomszédos parcella.

Maholnap itt az aratás ideje, számigálja, s úgy dönt, míg megérkezik a cséplőgép, felkalangyalja a lábát. De Gombos Palit kalangyában is rágja a bú és macerálja a bánat. Egy mákszemnyit azért is, mert nem tudja, hogy készpénznek vegye-e az asszonynak azt az ígéretét, hogy őt el fogja hagyni. Elfutja az epe, ha arra gondol, hogy Rebi esetleg csak rázza a rongyot, de végül mégsem varrja magát más férfi nyakába. Baj lenne, mert Palit már szájára vette a falu miatta, s nagy a falu szája, azt pedig más nem tömheti be, csak Rebi.

Meg kell adni, rámás, kemény húsú menyecske volt mindig, újasszony korában a bolhát el lehetett nyomni a combján. Pali ott fogott mellé, hogy a kötelet túl hosszú lére eresztette. És került olyan legény a faluban, aki úgy tépdeste a tollat a lúdról, hogy az ne gágogjon.

Annyi biztos, Gombos Pali sem fog gágogni egy tépett tollú, megszőktetett lúdert. Nem olyan gúnár ő... Első gazda a faluban: ő szívja a legnagyobb slukkal a szivarat. Azazhogy szívná... Mert most éppen azért szedegeti le az apróbb szenteket, mert virjadat óta nincsen szivarja. Az asszony csak asszony. Fehérnépet szénacsináláskor is lehet sodorni a boglya tövében, de szivarat dohány nélkül?...

*

Gombos Pali két lábbal rúgja ki maga alól a földet, amikor meghallja, hogy szekérszörgést ropogtat a jó étvágyú falusi reggel.

- Valami újság van-e otthon? - esik neki a szekeresnek, de olyan zivatarjósln, hogy érzi az, ha tengelyt akaszt Gombossal, akkor mehet Földvára deszkát árulni.

- Újság? Az égvilágon semmi, vagy még annál is kevesebb. Ha csak nem újság neked, hogy ma reggel meglépett az asszonyod? De csekélység az, ne szívd mellre, Pali!

Gombos Palinak felderül az arca, hogy cimborája a „mellre szívással” a szivarra célzott. Szó se róla, örül az asszony szökésének is, de hát annak a veséjébe látott mindig, sejtette, hogy Rebi nem csinál kapcát a szájából.

- Ejszen, te szivarat szívsz, Miska? - kanyarodik vissza a lényeghez Pali.

- Én csak a fogamat - lát át a szitán Miska.

- S az füstöl úgy? - puhatolózik Pali neteződve.

- Fittyfenét, a Hargita pipál - fogja a figura Miskát, aki bagószagú tetőtől talpig.

- Később sem gyújtasz rá? - tapogatózik Pali, holott az imént még csak neteződve puhatolózott.

- Én rá szívesen egy nótára - pisolyodik el Miska kerekded somolygósra.

Pali kezd zabos lenni, s már-már megjárja az esztét, hogy visszakézből megmocskolja, megnyomorítja, esetleg gyöngéden összepocskolja cimboráját. Vagy legalább szíjat hasít a hátából, amiért az úgy adja a bankot, és éppenúgy nem adja a dohányt. De ahhoz fel kell kötni a gagyát, mert Miskát sem pépes körtövéből faragták.

Gombos Pali most sajnálja először, hogy eddig még nem iratkozott be az Új Barázdába. Igaz, hogy a csajkamese nem egészen dajkamese, igaz, hogy ha alájaírt volna, akkor be kellett volna adni a földet, a lovakat... de most közös lenne a dohányostárca is. És akkor a közös kaszáló бүтүјén nyugodtan verhetné az asztal sarkát. De így?

- Rebi kivel szökött meg? - firtatja Pali, látszólag flegmán, de a horgasina remegéséről lerí, nincs sok a kézfelhúzásig.

- Rebi? Az éppen velem - böki ki Miska, s még büszke is rá, hogy a hűvösöcske levegőn is úgy össze tudtak melegedni, mint boglyák az esőcske után.

- Na jó, de te se szívd mellre, hogy rád akaszkodott! - pászoltatja a szót Pali, úgy, hogy a beszélgetés visszasirüljön a szíváshoz.

- Én nem szívom - fogadkozik Miska, és olyan pocakos szivarat sirít, hogy ha felöltöztetné, a pendelyt ki kéne gombolja a hasán.

- Te Miska, üsse kő, én belépek az Új Barázdába - súrlódik a rendszerhez Pali érdekből, hátha azzal megpuhítja Miskát.

- Az jó lesz - áradozik Miska, de már jól tudja, merről fúj a szél, mert a fejében pislákolnak Iljics lámpácskái. - Én is azt javallom, hogy lépjél beléje - ugratja Palit, és kópésan a kaszáló végi új barázdára mutat.

De ettől Gombos Palinak már úgy zobog a vére, mint puliszkavíz az üstben, csak hogy jó gazdához illő beosztással tizkilónként emeli fel másfél mázsás kezét. És áldott órában legyen mondva, csak a regény következő kötetében ejti rá Miskára...

Szász János

Irodalmunk európeérének nevezték, de mióta megjárta az Új Világot, amerikanerként tartják számon. Naplójegyzeteiből kiderül, hogy a költészet útjai kiszámíthatatlanok, művelői pedig - tőzsdei híresztelések szerint - beszámíthatatlanok. Helő, piknik! című írásában beszámol arról, hogy a Tengerentúl minden valamirevaló versparti koktélpartival kezdődik, s némelyik desszertpartival végződik. Igaz, Amerikában az indián nem süteményt, hanem turistáknak félretett rézbőrű lábnyomot jelent.

Heló, piknik!

(Aznar)

Mr. és Mrs. Braun kék szemű, republikánus színezetű házaspár a Mississippi mentén. Azt mondták, náluk gyakran van tél (ejtsd: koktél), örülnének, ha villájukban könnyed helóval köszöntenők őket. Puncson, fröccsön meg löncsön voltunk már, gondoltuk, elmegyünk egy *party*-ra is.

Mi természetesen folyópartyra gondoltunk, mivelhogy csak ott lehet már friss levegőt tankolni. Ők azonban betessékelték villájukba, és szódat meg hideg jégkockát szervíroztak. Mi tagadás, jól is esett, csupán amiatt aggódtunk, hogy ha átfázunk a jégtől, vajon ki whisky a napra?

Többnyire az ebédlőben üldögéltünk, de mondták, hogy van még bedroom (bedrum) is. Jeleztük, hogy mi olyat nem iszunk, mert megfájdul tőle a fejünk. Ezután Mrs. Braun félkész ételekkel kedveskedett. Egyebek között szilvásgombóccal, amiből csak a szilva volt kész, a gombóc nem. Nagyon szívélyesek voltak, de én végig úgy éreztem, mintha a gombócokból forgalmi dugó keletkezett volna a torkomban.

Ebéd után bekapcsoltuk a tévét, és fejenként elfogyasztottunk két-két krimtit. Az egyikben egy bankot ráoltak ki, méghozzá annyi inglis hidegvérrel, hogy a bandavezér kasszafúrás közben hallgatta meg a tőzsdei híreket. Sőt arra is volt idege, hogy munka közben karikába fűzze a bankargó fontosabb kulcsszavait.

Később pázsitpartyra hívtak. Leheveredtünk a nullásra nyírott füre (Mr. Braun civilben a fegyencház igazgatója), majd önkisz-módszerrel rock muzsikát fogyasztottunk. Én a barockból vettem többet. Amikor nagyon tűzött a nap, behúzódtunk egy fa alá árnyékpartyra. Közben pedig javában folyt a dumaparty és a Mississippi.

- Szkjuz mi, Mr. Szász, de önökh ety furcsa orszáhból jönekh. Ot élt az a vércipó gróf, asz a híres pióca. Ő milyen nézeteth valot ideologice, ha szabad megkérdőjelezni önökhet?

Ekkora tájékozatlanság hallatán úgy éreztem, még egy félkész szilvásgombóc kezdett parkolni a nyeldeklőmben. Drinkeltem rá egy kortyot, utána meg egészen laposakat blickeltem, mintha máris szundipartyra készülődnék.

Az éjjél vetett haza, az, ami legveszélyesebb errefelé. A statisztikák ugyanis arra esküsznek, hogy az egy főre eső rablótámadás koponyasérülésekkel szokott végződni. Igen kockázatos tehát gyalogosan járni, ahogy itt mondják, vak vezet alvilágtalant...

(Másnap)

Az egyetemen ma Bambul Bülbül több családost, színes bőrű költő olvasott fel verseiből. Elmondotta, hogy az Egyenlítő vidékén lakik, elszakítva testvéreitől, mert a gyarmatosítók az Egyenlítő vonalát épp akkor húzták meg, amikor ő elcsatangolt a törzstől. Egészen pontosan vadászni ment, hogy gyermekeinek előteremtse mindennapi gazellájukat.

Bambul Bülbül megtanulta a fehér szavakat is, de verseiben inkább a feketét műveli. Felolvasás közben egy orrszarvú bőrből készített dobot vert. Természetesen maga ejtette el, amikor nagyon ideges volt.

Egyébként a Hiszi-Piszi tó partján lakik igen mostoha körülmények között. Törzsfőnöke nem volt hajlandó ujjlenyomatot tenni útlevelére, szerencsére egy bőrkötésű (kikészített oroszlán-bőr-kötésű) könyvért a törzs varázslója kivarázsolta az országból. *Tám-tám, pám-pám* című versét nem sikerült lefordítanom, ezért eredetiben másolom ide:

Dzsu-ngel-ben wan bik-ka
Plusz-ban wan ház-ikka
Ház-ben lehet jól lán-ni
Bikká-val detto jól lán-ni

Csak előbb tam-tam meg lán-dzsa
le-he-tőleg még má-ma
Tám-tám, pám-pám, tám-tám,
Há-ráxik á bá-bám...

(Másik másnap)

Mr. May Károly kalauzolásával érkezünk meg a sziú indiánok rezervációjához. Fordunkat a féknél fogva egy fához kötöttük, aztán hason kúszva nyomozni kezdtünk az indiánok után. May Károly bátyánk unszolására sólyomszemüveget tettünk fel, de így sem vettünk észre egyetlen árulkodó jelet sem. Mint később kiderült, azért, mert a wigwamok felé aszfaltút vezetett, és az nem konzerválta eléggé a rézbőrű lábnyomokat.

- Sziasztok! - köszöntöttük őket távolról, hátha elássák a csatabárdot.

- Ezek nem sziasztok, hanem sziúk - hívta fel figyelmünket egy tehetséges fokföldi költő.

Nemsokára előkerült a törzsfőnök is, Nyilalló Boka. Nevét heves harcban, sűrű nyílzáporban szerezte. Mint mondotta, egy ilyen csatában, egészen váratlanul, a bokájába nyilallott valami reumás fájdalom, azóta nevezik Nyilalló Bokának. Elmesélte azt is, hogy fejdíszül szolgáló tollazatát Hollywoodban kapta egy filmezés emlékeként. De van egy szuper tomahawkja is, műanyagból fröccsintették, akár a folyó medrében is eláshatja, akkor sem rozsdázik meg.

Kocsija még több figyelmet érdemel, mert azt nem szokványos csatában, hanem valóságos ütközetben szerezte. Az autósztádán két sápadtarcú összeütközött, és az egyik nem volt hajlandó elvontatni sérült kocsiját. A Nagy Szellem sugallatára így tett rá kezét, majd a pedálokra lábat... Garázs híján egy hullámlémezből készült mokaszínben tartja.

Amikor búcsúzkodni kezdtünk, úgy éreztük, hogy vegyes benyomásainktól félkész gombócok kalapálnak torkunkban.

- Sziúk! - köszöntöttük a rézbőrűeket.

- Sziasztok, srácok! - válaszolta Nyilalló Boka, majd elkísért egy csatangolásnyira. Eközben súgta meg nekem, hogy dédapja, Csúzos Lábszár székely származású volt, s annak idején favágó tomahawkkal a vállán tántorgott ki Amerikába...

Szilágyi Júlia

Oknyomozó esszéiből megtudjuk, hogy a nyomozáshoz már az is elégséges ok, ha az embernek „esszébe” jut valami. Az írónő úgy véli, hogy a kísérteties szellemi kaland érdekében Sherlock Holmes nagyítójával kell tapogatózni a sötétben, mert így olyan corpus delictikre bukkanhatunk, mint a fikció, a helyszín és a tudós macskájának bajuszán a tejszín.

Itt közölt írását a Nem csoda, hogy ki kicsoda című krimiantológiából vágtuk ki az éj leple alatt, konyhakéssel.

Az etikum patikuma

Hátborzongató hír járta be a világsajtót. Alma Moly, a hírhedt, hatlövetű gengszter megtámadta a gyümölcsösöket. Mielőtt a hír tézisirodalmunk egére röppent volna, én már gyanút fogtam. Nem véletlenül. Gyermekkoromban estelente Agatha Christie-vel bújtam az ágyba, reggelenként Sherlock Holmes kockás, nyomozó pizsamájával keltem ki onnét.

Nekem már gyanús volt az is, hogy Alma Moly tulajdonképpen a németes Herr Nyó név alatt ette be magát a jonatánokba. Még gyanúsabbá vált akkor, amikor az *Idegen álarcok és álnevek* szótárában rábukkantam arra, hogy jó ideig Carpocapsa Pomonella fedőnév alatt csámcsogta végig mit sem sejtő gyümölcsöseinket. Feltehetőleg a maffia jó étkű, beépített megbízottjaként.

Teoretice higgadt voltam, de gyakorlatice felháborodtam. Annál is inkább, mert az almafákról lehulló cucacus delicti az én koponyámat sem kímélte. Nem tudtam, mitévő legyek. Meakulpázzak, teakulpázzak, esetleg próbáljak kávé szerezni? Mert evidens volt, hogy, lehetőleg tiszta fejjel, nagy horderejű, bio-históriai vetületű bűntényt kell esszéisztikussá tennem.

Hogy miért haboztam e permanens precedens immanens immoralitásánál? Szálljunk csak magunkba, és nézzünk bele férges almáinkba! Hogyha ez első pillantásra lehetetlennek tűnik, vegyünk elé egy konyhakést, és előre megfontolt szándékkal négyeljük föl az almát. (Ez még Agatha Christie-nél sem számít bűnténynek!) Így lehetővé válik a beható, empirikus struktúraelemzés.

Nos, mit tapasztalunk? Azt, hogy Herr Nyó úr üresjáratai kitöltik majdnem az egész alma-belet. A leszűrt konzekvencia csakis egy lehet: a kezünkben lévő alma virtuálisan rossz, manuálisan el kell hajítani.

De vajon van-e jogunk hozzá? Kriminálszichológusok rovarirtót vesznek rá, hogy Herr Nyó úr az almában már nem úr, hanem közönséges rab. Maximálisan kondicionált és alig-alig légkondicionált lény. Zegzugos, kibicsaklott pályája pedig kiindulópontja lehet a zátonyra futott, szerpentinista-nihilista filozófiának.

Miért? Azért, mert a Herr Nyó úr nyomában maradó üresjárat - vagyis: a Nincs - lényegében a Van ellentéte. Tehát a Herr Nyó úr által teremtett nincstelenség bölcseleti fogódzó lehet a vantalanság fordítottjának bizonyítására.

Persze nem csupán ennyiről van szó. Kérdés az is, hogy a közvélemény által amorálisnak tartott Alma Moly ténylegesen kalandor-e, vagy pedig - Herr Nyó állapotában - a haladó szellemű csámcsogás evolutív eszméjének hirdetője? Továbbá vitatott még, hogy amikor Herr Nyó úrként beleharap az alma héjába, peremirányzatokkal kacérkodó sznobnak tekinthető-e, vagy szelektív képességekkel megáldott bűnügyi hősnek?

Sok mindent kell tehát mérlegelni. A piac kérlelhetetlen törvényei szerint mindenekelőtt az üresjáratokkal dúsított almát. Ezt követően viszont - a humanista etika szellemében - fontolóra kell venni Herr Nyó úr monodrámáját.

Mert mit tesz ő tulajdonképpen? Herseg, csámcsog és saját üres járatú társalgását kénytelen hallgatni napestig, sőt a férges almának a fáról való leestéig. Pokoli lehet.

Az élet persze sehol sem könnyű, az almafát nem szervírozzák tálcán még Herr Nyó úrnak sem. Megtörténhet, hogy mielőtt az első almába beleharapna, fölébred benne némi avantgárd-izzony. Igen ám, de az elhatározás küszöbét átlépve már a maga alkotta szcenárium szerint harap, hersint, és halad előre a nagy zaba reményében.

Ez, az alma szemszögéből nézve, roppant fájdalmas lehet. De vajon akkor is kell sajnálkoznunk, ha Herr Nyó úr gyomorkorgását tesszük Sherlock Holmes nagyítólencséje alá? A meg-megújuló gyomorkorgások pacifikálására létezik-e hathatósabb ír, mint a telehas filozófiája? Tekintélyérvekkel aligha dúcolhatjuk alá azt, ami úr, ami pang, ami a kínai filozófusok szerint ping-pang, sőt bent-pang.

Íme, a happaning fersingje, más szóval: az etikum patikuma egy érzékeny gyógyszerári mérleg leegyszerűsített nyelvezetében!

Veress Dániel

A helytállás, helytűlés és helyben való felhűlés hirdetője. Filológiai kelléktárának legfontosabb tudományos eszköze egy közönséges kerti ásó, amellyel levéltárak udvarát forgatja fel, abban a reményben, hogy szerszáma nyomán legalább egy „küsdég” rodostavacska vize buggyan ki. Szentgyörgy-cityn él, külföldre jár, Zágon felé mutat.

Édes Nénékám!

Gondolta volna-e kéd, hogy a mi Kelemenünk kédhez küldött misszilis levelei után előkerülnek fosszilis levelei is? Külhoni geológus atyánkfia közlé vélem a galvanizáló hírt, miszerint egy hidraulikusan régulázott exkavátor nagy-nagy szerencse folytán kiemelt a földből egy tucat fosszilis episztolát.

Elgondolhatja kéd, hogy örömben triplu száltumot ugrottam. Mert annak előtte éppen azon töprengék, mitévő lesznek majdan, ha kifogyok a mi Kelemenünk kétszázhet episztolájából? Kéd jól tudja, béosztó természetem vagyon, mindazonáltal a másfél évtized, mialatt Mikesünkkel foglalkozék, majdhogynem elegendő kétszázhet darab episztola elolvasására és megkommentálására.

Reményilem, emlékszik még kéd, hogy mély-, valamint offszet nyomásokkal megjelent articulusaimnak ilyen címei valának: „Mikes levelei”, „Mikes a levélíró”, „Mikes, aki leveleket írt”, „Mikes levélpapirusza”, „Mikes levélnehezéke”, „Mikes levelesládája”, „Mikes levelesdohánya”; ezenkívül: „A rodostói postahivatal”, „Bercsényi uram bélyegei”, „A porta és a portó”.

A kéd megnyugosztolására el szeretném mondani, hogy mihelyt hírét vevém a fosszilis leveleknek, interurbánus távcsatlakozást kérék az Utunk című beszélyes írat főmuftijával, hogy rezerváljon nékem némi spáciumot a laptestből. Eme spácium azért lenne okvetlenül szükséges, hogy ott a fosszilis episztolákat elővezethessem, akár egy szépséges mátkát, akivel jegyben vagyok.

A lehetséges címek máris a fejemben vagynak, egy része a tudatnak alatta, ahogy Freud uram mondaná, ha el nem szállítaték eme árnyékvilágból. Ezen titulusok pediglen a következők leendenek: „A fosszilis levelek és azok erezei”, „Víznyomások a levélen”, „Földnyomások a borítékon”, „Nyomtáv az episztolák között”... Ezenkívül szándékomban vagyon értekezni azon hidraulikus régulájú exkavátor természetéről, aki a fossziliákat kiemelte ama kies helyről.

Édes Nénékám! Való igaz, hogy nemcsak egész tálentumú, de háromfertályos poéták is írtak strófákat a mi Kelemenünk viselt dolgairól. Volt olyan, aki írói képzeletét gyeplőn tudá tartani, más azonban le nem vevé lábát a gázpedálumról.

Mindazonáltal szépliteratúránkat támogaták ők, még akkor is, ha kritikus természetű szultánok némelyiknek a fejét vevék. Az vagyon eszemben, mely helyénvaló cselekedet lenne, ha szólanánk Csomafáy Ferenc uramnak, hogy ezen irományokat lefotografálja multiplikálás végett. Az sem botorság, ha ezen fotográfiákat kötetbe szednék öszve, megkommentálnánk, és valamely könyvkiadó direktor kegyes figyelmébe ajánlanók.

De ihon majdhogynem elfeledtem a másik verziót! Mi lenne, ha fonákul cselekednénk? Vagyis: Csomafáy uram scribálná meg a kommentárokat, és én fotografálnék? Jó lenne. Mert mivelhogy Csomafáy uram nem nagyon ért a filológusi kommentárokhoz, mindkét munkálatot énnekem kellene elvégezni. Ez viszont csak az első grádics lenne. Arra is gondoltam, írnék

egy újabb színdarabumot a szentgyörgyi teátrumnak, mely darabum a Sylvester Lajos uram ítélőszéke előtt állana meg.

Ha a szentencia kedvező lenne, a keresztségben az „Öt tél és ugyanannyi évad” címet nyerné. A teátrum pedig ezzel nyugodtan járhatná a siculus székeket, hisz ott annyi polturához jutna, hogy a pénzügyi efendik által kirótt plánumnak is megfelelné. Más szóval a siculus teátrum nem regisztrálna deficitumot. Vivat!!!

Veress Zoltán

Egy ideig Ónodi Sándor fedőnévvel becézte magát, s így sokan nem tudták, hogy a Tóbiás és Kelemen nevezetű huncut ikerpárból tulajdonképpen melyik a szerző. Hősei a való élet és a mesevilág határzónájában mozognak a szerző által kiállított ideiglenes útlevelemmel, a megrögzöttebbek erős fenyővízumot élvezve. Az alábbi versben egy székely származású mackót szed rímbe, aki ugyan bal lábbal kel fel, de végül jobbal bújik be a hitvesi ágyba.

Variációk egy mackóra

1. Medve-cukor

Készült a Napsugárnak

Bárgyun Morgó volt a neve,
haveroknak: Benedek,
ha ráfogták a duplacsövűt,
medve-cukrot remekelt;
utálta a konfekciót
- azt a teremburáját! -
hargitai szűcsmesterrel
szabatta ki ruháját.
Összkomfortos barlangja volt,
beépített a szekrény,
a falon meg százhuszassal
robogott fel a repkény;
egyszer mégis kiötölte
- azt a cudar mindenit! -
jegesmedve lesz belőle,
és majd fentről letekint.
Az Északi-Sark tetején
- amiután itthagyt -
elszopott egy zaharinnal
édesített jégcsapot...
Lett belőle jegesmackó:
Berdjün Mörgő Benedikt,
és ha szaladt, nem láttak mást,
csak zúzmarás fenekit,
fenekit, mit zúzma-rázott,
pluszban meg a mancsait
s tengelyferdülékes szemét,
mellyel fentre kancsalit.
Bencikénket a svéd ma(n)cik
Benediktnek mondták,
a Sarkon mint Berdjün Mörgő
vette át a légpostát,
a postát, mit légből kapott
- csipkedje meg a kánya! -
s amely Par Avion repült,

mert nem volt saját szárnya.
De heccéért ez a Berdjün
irgumtalan meglakolt:
az Északi-Sark kocsmában
zárolták a monopolt;
idegileg kirojtozva
jött haza (bár el sem ment),
úgy zörgetett az avaron,
mint egy avar regiment.
Fenyővizet piált reggel,
hogyha nem volt málnaszörp,
és leendő hitvesének
két műszakban udvarölt.
Később, hogy a fejelágya
szilárdsága nőttön-nőtt,
a vadonban vadul került
minden jöttment mackó nőt;
leszokott a bőrszivarról,
nevelésben remekelt:
csónadrágos, gaz bocsokat
fenekükön fenekelt.
Családfő lett, bár úgy vélték,
túl érzékeny, túl morbid:
egyszer lelki furdancs nélkül
dobta el a stock-holmit...

*

Végül minden jóra fordult,
neje most épp kötöget,
Benci pedig személyesen
fenekli a böcsöket...

2. Medve-show

A Korunk demográfiai számába

(Rezume)

Bárdjun Morghó in species
hargitai medve volt,
vérében a megismerés
szenvedélye *faustolt*;
nem akart ő abszolút mást
tudat alatt, de facto,
csak látni, hogy a sarkon
van-e alkoholos lacto?
Indiferent a kalandtól
a morálja helyreállt,
s addig-addig vackolódott,
míg kis mackót modellált.

Mint kiderült, a szándékot
mackó-lady rég várta,
s a populációs kérvényt
lelkesen aprobálta.
Tehát hősünk, Bárdjun Morghó
utódnemzéshez fogott,
s fenekelni elővette
Dr. Benjamin Spockot...

-&-